

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3078/2024. (II. 29.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	482
3079/2024. (II. 29.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	496
3080/2024. (II. 29.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	503
3081/2024. (II. 29.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	514
3082/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	522
3083/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	525
3084/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	530
3085/2024. (II. 29.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	533
3086/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	535
3087/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	541
3088/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	545
3089/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	550
3090/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	553
3091/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	558
3092/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	561
3093/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	566
3094/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	571
3095/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	575
3096/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	582
3097/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	587
3098/2024. (II. 29.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	592
2001/2024. (II. 29.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság elnökhelyettesének megválasztásáról	595

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2024. (II. 29.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Handó Tünde, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Sulyok Tamás és dr. Varga Réka* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Juhász Miklós és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze, valamint a 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályban volt 2/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelettel összefüggő kereskedői tájékoztatásról szóló 3/2022. (I. 26.) MK rendelet 2022. november 14. napja és 2023. július 31. napja között hatályban volt 1., 2. és 3. mellékletei alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt 2/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Veszprémi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 10.K.700.280/2023. szám alatt folyamatban lévő közigazgatási bírság tárgyú közigazgatási pert felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján 10.K.700.280/2023/10. számú végzésben foglalt bírói kezdeményezéssel az Alkotmánybírósághoz fordult. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozva kérte
- az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet (a továbbiakban: KR.) 2. § (1) bekezdése 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze,
 - a KR. 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt 2/A. § (1) bekezdése és 2022. november 10. napja és 2023. július 31. napja között hatályban volt 2/A. § (2) bekezdése, továbbá
 - az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelettel összefüggő kereskedői tájékoztatásról szóló 3/2022. (I. 26.) MK rendelet (a továbbiakban: MKR.) 2022. november 14. napja és 2023. július 31. napja között hatályban volt 1., 2. és 3. mellékletei alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Indítványozta továbbá mindezek egyedi és általános alkalmazási tilalmának elrendelését is.

- [2] 2. Az alapügy lényege a hatósági határozatban foglalt tényállást alapul vevő bírói indítványban előadottak szerint a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványra okot adó ügy felperese egy kiskereskedelmi üzletlánc (a továbbiakban: felperes), amelynek egyik üzletében az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő per alperese, a Fejér Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) alapvető élelmiszerek hatósági árának ellenőrzése tárgyában 2022. november 14. napján (hétfőn) 9 óra 5 perckor helyszíni ellenőrzést tartott.
- [4] Az alperesi hatóság vizsgálta, hogy a felperesi kiskereskedő eleget tett-e a KR. 1. számú mellékletében 2022. február 1. napja óta változatlanul felsorolt termékek készletezési és árusítási kötelezettségének, amit a KR. 2. § (1) bekezdése írt elő. Az alperes feltárta, hogy az előbbi mellékletben foglalt hat termék, illetve termékkör (a továbbiakban régi hatósági árú termékek) készletmennyisége hiányos volt az üzletben, jöllehet a hat közül az egyik termék (kristálycukor) esetében az alperes elfogadta felelősség alóli mentesítő körülményként a beszerzés korlátozottságát. Ennek megfelelően az alperes jogszabálysértésként azt rögzítette, hogy öt régi hatósági árú termékből a felperes nem árusított legalább olyan mennyiséget, mint a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi készletmennyiség volt az adott üzletében.
- [5] Az alperesi hatóság azt is vizsgálta, hogy a felperesi kiskereskedő eleget tett-e a KR. 2. számú mellékletében felsorolt két termék (friss tyúktojás, étkezési burgonya; a továbbiakban: új hatósági árú termékek) készletezési és árusítási kötelezettségének, amely 2022. november 10-én lépett hatályba, és amelyet ettől az időponttól a KR. 2/A. § (1) bekezdése írt elő. Az alperesi határozat nem szólt arról, hogy az előbbi mellékletben foglalt új hatósági árú termékek mennyisége jogszabályellenes lett volna a felperes adott üzletében.
- [6] Az alperesi hatóság azt is ellenőrizte, hogy a régi és az új hatósági árú termékekről a tájékoztatási kötelezettséget a felperes teljesítette-e. E tekintetben az alperes azt rögzítette, hogy a tájékoztató táblákon a felperes nem tüntette fel a két új hatósági árú terméket, azokon csak a régi hatósági árú termékek szerepeltek. A felperes előadta, hogy nem tudta az ellenőrzés időpontjáig a módosított tartalmú tájékoztatást kihelyezni. A perbeli üzlet nem rendelkezett a tájékoztatás elkészítéséhez szükséges technikai eszközzel, azonban csatolta a tájékoztatás nyomdaipari megrendelésről szóló okiratot.
- [7] Ezek alapján az alperes azt állapította meg FE/FOGY/00242-1/2023. ügyiratszámú határozatában, hogy felperes megsértette a KR. 2. § (1)–(2) bekezdését, és erre tekintettel 3 000 000 Ft bírságot szabott ki a KR. 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján. A bírság összegének meghatározása során az alperes mérlegelte azokat a szempontokat, amelyeket a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény 10. § (1) bekezdése kifejezetten előírt számára. Ezek szerint a bírságmaximum alkalmazását az indokolta, hogy az ellenőrzés időpontjában nem a megszokott mennyiségben álltak a fogyasztók rendelkezésére a régi hatósági árú termékek; a jogsértés megvalósult, a már bekövetkezett hátrány nem visszafordítható; a jogsértéssel érintett fogyasztók száma ismeretlen; a felperes készletezésének jogellenességét már korábban is megállapították; a felperes az eljárás során együttműködő volt; a felperes a kiskereskedelem meghatározó szereplője és szupermarketnek minősülő érintett üzletének alapterülete 1035 m².
- [8] 2.2. A felperes az alperes határozatával szemben jogorvoslattal élt. Keresetlevelében elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan megváltoztatását és a bírság összegének mérséklését, harmadlagosan hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Előadta, hogy az idő rövidsége miatt nem volt abban a helyzetben, hogy a jogszabályi előírásoknak megfeleljen. A felperes keresetváltoztatás, keresetkiegészítés és előkészítő irat megnevezésű beadványában indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. Az alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte, fenntartva a határozatában írtakat.
- [9] 3. A bírói indítvány szerint a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert a jogszabálymódosításokkal beiktatott új rendelkezések hatálybalépése nem elégíti ki a jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság részét képező kellő felkészülési idő követelményét.
- [10] A bírói indítvány az alaptörvénysértést abban jelölte meg, hogy a „módosított jogszabályi rendelkezések egyrészt a hatósági árú termékek körének további két új termékkel [...] történő kibővítésével voltak kapcsolatosak, valamint ehhez kapcsolódóan módosult a tájékoztatás tartalma is”. Másrészt további lényeges módosítás volt, hogy a szabályozás akként módosult, hogy „abba a korábbi »átlagos napi mennyiség« szövegrész helyébe az »átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség« szövegrész került”. A kereskedőknek tehát – folytatódik a bírói indítvány – a KR. módosítása „2022. november 9-én késő éjjel történt kihirdetéséhez képest annak másnapi, 2022. november 10. napjának 0:00 órájától történt hatálybalépésétől kezdve, azaz 1 óra 39 perc felkészülési idő után kellett volna a [...] hatósági árú termékek tekintetében azok forgalmazásán túl a bázisnapon

a kereskedőnél készleten lévő mennyiség (készletmennyiség) árusítására felkészülni". Emellett a kereskedőknek az MKR. módosítás 2022. november 11-én este történt kihirdetéséhez képest annak „2022. november 14. napjának 0:00 órájától történt hatálybalépésétől [...], azaz egyetlen hétvége felkészülési idő után kellett volna a kibővített hatósági áras termékkörökre vonatkozó megváltozott tartalmú tájékoztatást az üzleteikben jól látható helyre kifüggeszteni” (az e bekezdésben idézettekét lásd: bírói indítvány 4. oldal).

- [11] Az indítványozó álláspontja ezek alapján az volt, hogy a jogszabály-módosításokra a kereskedők részéről lehetetlen volt egyetlen éjszaka, illetve egyetlen hétvége alatt felkészülni. A módosítás „többletkötelezettségeket írt elő azok címzettjei számára. A címzettek, köztük felperes még jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem tudták ezen kötelezettségeiket teljesíteni, így akarataik ellenére követtek el jogellenes magatartást. Ennek oka az volt, hogy a [...] felkészülési idő teljes mértékben elmaradt” (az e bekezdésben idézettekét lásd: bírói indítvány 6. oldal).
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság megkereste a Miniszterelnökséget vezető minisztert. Válaszában a miniszter kifejtette, hogy szerinte az indítvány elutasításának van helye. Az indítvány ugyanis a jogalkotás gazdasági következményeire való felkészülést is a kellő felkészülési idő követelményének körébe vonja, holott az Alkotmánybíróság gyakorlatában az a felkészülési idő védelmi körén kívül esik. Arra is rámutatott, hogy a 8/2021. (III. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) indokolásának [104] bekezdése szerint a kellő idő követelménye veszélyhelyzetben nem értelmezhető. Kiemelte, hogy olvasata szerint az egyik sérelmezett módosítás nem tette terheesebbé a kereskedők helyzetét, csak pontosította a szabályozást a „kereskedőnél készleten lévő” szövegrész beiktatásával. Az új hatósági áras termékek tekintetében arra utalt, hogy a módosítás csak két termékkört érintett, amelyek ráadásul a mindennapi áruforgalomban rendszeresen keresettek, így az előző évi mennyiséggel azonos volumenben történő értékesítésük nem okozhat nehézséget. Az állásfoglalás szerint aggály nélkül elvárható az olyan nagy kiskereskedőtől, mint amilyen a felperes, hogy két napon belül gondoskodjon az előírt formájú tájékoztatás kihelyezéséről. A megkeresésre adott választ az Alkotmánybíróság figyelembe vette a jelen határozat indokolásának IV. részében (Indokolás [27] és köv.) írtak szerint.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [14] 2. A KR. 2022. november 10. napjától 2023. január 11. napjáig hatályos sérelmezett szabályai:

„2. § (1) A kereskedő az 1. melléklet szerinti, 2021. október 15. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására köteles.”

„2/A. § (1) A kereskedő a 2. melléklet szerinti, 2022. szeptember 30. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2022. évi átlagos napi, a kereskedőnél készleten lévő mennyiség árusítására köteles.”

- [15] 3. A KR. 2022. november 10. napjától 2023. július 31. napjáig hatályos sérelmezett szabályai:

„2/A. § (2) A kereskedő köteles az 1/A. § (1) bekezdésével összefüggő, az általános politikai koordinációért felelős miniszter által meghatározott tartalmú és formájú tájékoztatást az üzletben jól látható helyre kifüggeszteni és csomagküldő kereskedelem esetén a nyitólapon közzétenni.”

- [16] 4. Az MKR. 2022. november 14. napjától 2023. július 31. napjáig hatályban volt, indítvánnyal támadott 1., 2. és 3. mellékletei a tájékoztatás tartalmi és formai elemeit tartalmazták képek formájában.

III.

- [17] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvényben és az Abtv.-ben lefektetett formai és tartalmi kritériumoknak {a feltételekkel kapcsolatos gyakorlatot lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]; 7/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [9]}.
- [18] 1. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése akkor teszi lehetővé a bírói kezdeményezést, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli. Tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehető bírói indítvány, amely a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmazandó {lásd például: 3519/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [17]; 10/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [22]; 1/2020. (I. 2.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy vonatkozásában megállapította, hogy az alperesi határozat az indítvány értelmében nem tartalmaz rendelkezést a KR. 2/A. § (1) bekezdésében foglalt új hatósági áras termékekre vonatkozó árusítási kötelezettség megszegéséről {lásd: jelen határozat, Indokolás I/2.1. pontja (Indokolás [3] és köv.)}. Tehát e szabály megsértését az alperes nem mondta ki. Következésképpen a támadott rendelkezések közül ez a szabály nem minősül az indítványra okot adó egyedi ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek, ezért érdemi elbírálására nem volt lehetőség. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a KR. 2/A. § (1) bekezdése tekintetében az indítványt visszautasította a rendelkező rész 3. pontja szerint, az Abtv. 64. § d) pontja alapján.
- [20] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a többi sérelmezett szabály az indítványra okot adó egyedi ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek minősül. A KR. 2. § (1) bekezdése azért, mert az alperes kifejezetten ennek a megsértésében jelölte meg a bírságkiszabás jogalapját, amit a felperes keresetében vitatott. A KR. 2/A. § (2) bekezdését és az MKR. 1-3. számú mellékleteit az alperes ugyan nem jelölte meg a bírság jogalapjaként, de vizsgálta az ezekben foglalt, új hatósági áras termékekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettség teljesítését és döntése indokolásában tartalmilag rögzítette, hogy ennek nem tett eleget a felperes {lásd: jelen határozat, Indokolás I/2.1. pontja (Indokolás [3] és köv.)}.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések közül a KR. 2. § (1) bekezdését módosították 2023. január 12-i hatálybalépéssel [a módosító rendelkezést lásd: az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 6/2022. (I. 14.) Korm. rendelet módosításáról szóló 583/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. §]. Ezt követően a módosított szabályt és a KR. 2/A. § (2) bekezdését, valamint az MKR. 1., 2. és 3. mellékleteit hatályon kívül helyezték 2023. július 31. napjával [a hatályon kívül helyező jogszabályokat lásd: a veszélyhelyzeti kormányrendeletek módosításáról szóló 347/2023. (VII. 27.) Korm. rendelet 3. §; az élelmiszerár-stop kivezetésével kapcsolatos intézkedésekről szóló 279/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés].
- [22] Az Alkotmánybíróság azonban hatályon kívül helyezett normát is vizsgálhat az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján {lásd például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [23]–[25]; 12/2023. (VII. 13.) AB határozat, Indokolás [22]}. Ennek feltétele a támadott, hatályon kívül helyezett norma konkrét esetben való alkalmazandósága, amit a jelen ügyben a KR. 2023. augusztus 1. napja óta hatályos 7. §-a biztosít. Ez úgy szól, hogy az „e rendelet 2023. július 31-én hatályos 1–2/A. §-ára tekintettel az e rendelet 2023. július 31-én hatályos 3. §-a alapján indított eljárásokat az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos anyagi jogi szabályok szerint kell elbírálni”. A KR. 2. § (1) bekezdésének támadott szövegrésze azonosan szerepel a 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt és a 2023. július 31-én hatályban volt normaállapotban. Erre figyelemmel megállapítható volt, hogy a KR. 2. § (1) bekezdésének támadott szövegrésze, 2/A. § (2) bekezdése és az MKR. mellékletei – azok hatályvesztése ellenére – az indítványra okot adó ügyben alkalmazandók.
- [23] 3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelynek a bírói indítvány akkor felel meg, ha teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írtakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy amíg az utóbbi bekezdés a)–d) pontjaiban foglalt feltételek maradéktalanul teljesültek, addig ugyanezen bekezdés e–f) pontjában rögzítetteket a következők figyelembevételével elégtette ki az indítvány.
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjával összefüggésben arra mutat rá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által előadott érvelés kizárólag a támadott jogszabályhelyek hatálybalépésének rövid időtartama miatt állította az Alaptörvény megsértését, azokat tartalmi okból nem támadta. Figyelemmel arra, hogy bírói indítvány csak az alapügyben ténylegesen alkalmazandó normák vizsgálatát kérheti az Alkotmánybíróságtól, és

hogy az azokat beiktató, módosító rendelkezések önmagukban nem ilyenek, az Alkotmánybíróság tartalmilag értékelve az indítványt a sérelmezett (anyagi jogi) normaszöveg azon állapotát vizsgálta, amely az elé tárt tényállás megvalósításakor (2022. november 14.) hatályban volt. Az Alkotmánybíróság ezért mellőzte a jogtechnikai módosító rendelkezések elkülönített vizsgálatát {az ún. deregulációs rendelkezések alkotmányossági felülvizsgálatának korlátozottságát, lásd: 3033/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [46]–[48]; 3021/2024 (I. 12.) AB végzés, Indokolás [26]–[28]}.

[25] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pontjával összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az indítványozó a támadott szabályozás alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, valamint egyedi és általános alkalmazási tilalmának kimondását kérte. Tekintettel azonban arra, hogy a sérelmezett rendelkezések már hatálytalanok voltak, mire az indítvány az Alkotmánybírósághoz megérkezett, a megsemmisítés jogkövetkezményének alkalmazása kizárta. Ez azonban nem gátolta, hogy az Alkotmánybíróság – az indítványt tartalmilag értékelve – érdemi eljárást folytasson le az alaptörvény-ellenesség megállapítása vonatkozásában. Az alkalmazási tilalomról szóló döntés a megállapítási kérelem folyamánya lehet, és ezért arra az Alkotmánybíróság a jelen határozat indokolása IV/3. pontjában (Indokolás [59]) tért ki.

[26] 4. A fentiek értelmében nem volt akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben foglaltak alapján érdemi vizsgálatot folytasson le a KR. 2022. november 14-én hatályban volt 2. § (1) bekezdése és 2/A. § (2) bekezdése, valamint az MKR. 2022. november 14-én hatályban volt 1., 2. és 3. mellékletei vonatkozásában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező kellő felkészülési idő szempontjából.

IV.

[27] Az indítvány nem megalapozott.

[28] Az Alkotmánybíróság először áttekintette a kellő felkészülési idő követelményével kapcsolatos döntéseit, illetve levonta az azokból adódó általános következtetéseket {határozat indokolásának IV/1. pontja (Indokolás [29] köv.)}, majd rávetítette ezeket a jelen ügyre {határozat indokolásának IV/2. pontja (Indokolás [41] köv.)}.

[29] 1. Az Alkotmánybíróság összefoglalta a kellő felkészülési idővel kapcsolatban kialakította állandó gyakorlatát {határozat indokolásának IV/1.1. pontja (Indokolás [30] köv.)} és világhírvényre tekintettel hozott döntéseit {határozat indokolásának IV/1.2. pontja (Indokolás [37] köv.)}, amelyekből általában véve a jelen határozat indokolásának IV/1.3. pontjában (Indokolás [38] és köv.) foglaltak következnek.

[30] 1.1. Az Alkotmánybíróság Alaptörvényen alapuló állandó gyakorlata jelentős mértékben az Alkotmány hatálya alatt kidolgozott értelmezés talaján áll.

[31] Az Alaptörvény hatálybalépése után többször megerősített 28/1992. (IV. 30.) AB határozat értelmében a „demokratikus jogállam [...] – sok egyéb mellett – abban is különbözik a diktatúrától, hogy [...] garanciákkal megteremti annak a reális lehetőségét, hogy a jogalanyok valóban megismerhessék a reájuk irányadó jogszabályi rendelkezéseket s módjukban álljon magatartásukat azokhoz igazítani. [...] [a] jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a) a jogszabály szövegének megszerzésére [...] és áttanulmányozására; b) a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez; c) a jogszabállyal érintett személyek és szervek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire.» (ABH 1992, 156–157.) Az Alkotmánybíróság ezen kritériumokat újfent rögzítette az Alaptörvény Negyedik módosítását követően is, többek között a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatban (Indokolás [58]).” {3003/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [36]}

[32] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a „kellő felkészülési idő követelményének a jogbiztonság elvéből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettségeket ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek – a kötelezettségeiket potenciálisan teljesíteni tudják, és akaratuk ellenére ne kövessenek el kötelezettségszegést, ne válósítsanak meg jogellenes magatartást {6/2013. (III. 1.) AB határozat, [233]–[236]}” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.

[33] A tankönyvellátási szabályok átalakítását sérelmező indítvány elbírálásakor az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a „jogszabály alkalmazására vonatkozó felkészülési idő megfeleltetése [...] a jogkövető magatartás tanúsítására való felkészülést jelenti, ellentétben az indítványozó jóval tágabb, a jogszabály alkalmazásának gazdasági következményeire való felkészülést szükségesnek tartó értelmezésével” {3024/2015. (II. 9.)

- AB határozat, Indokolás [27]}. Ezt több ügyben megerősítette a testület. „A kellő felkészülési idő követelménye így a jogkövető magatartás tanúsítására történő felkészülést fogja át, de a jogalkalmazás gazdasági következményeire való felkészülés már védelmi körén kívül esik {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]–[236], melyet később megerősített: 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]} {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [46]}” {3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}
- [34] Azt is kimondta már az Alkotmánybíróság, hogy „[a] jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg.» [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.].” {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [51]} Az Alkotmánybíróság hatásköre ennek megfelelően a felkészülési idő követelményével összefüggésben nem terjedhet ki annak vizsgálatára, hogy egy konkrét jogszabály esetében pontosan mennyi idő szükséges a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, az ugyanis nem alkotmányjogi kérdés; az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó felkészülési idő követelményével összefüggésben csak azt értékelheti, ha a felkészülési idő elmarad, vagy annyira kirívóan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni {24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [43]; lásd még például: 3427/2021. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság a felkészülési idő megítélésével kapcsolatban jelentőséget tulajdonít annak is, hogy a norma megsértésének mi a jogkövetkezménye: „[E]llentét a jogállamiság elvével, ha a kellő felkészülési idő hiányából eredően a jogszabály címzettjei a megváltozott rendelkezéshez való alkalmazkodás rendkívüli nehézsége miatt nyilvánvalóan, illetve az új szabályozás megismerhetőségének hiányában valószínűsíthetően jogsértő helyzetbe kerülnek; különösen, ha emiatt joghátrányok is érik (érhetik) őket” {3003/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [54]}.
- [36] Az Alkotmánybíróság az általános jogrendben folytatott gyakorlatában sem „tartotta kizártnak az olyan kivételes eseteket, amikor a fenti jogállami követelmények figyelmen kívül hagyása nem sérti a jogállamiság elvét: »Bár nem jelentős számban, de előfordulhatnak olyan esetek, amikor az alkotmányos cél elérésére irányuló állami akarat – akár a szabályozott társadalmi viszonyok jellege, akár a történelmi körülmények vagy más ok folytán – kizárólag a jogszabálynak a kihirdetés napján történő hatályba léptetésével juttatható érvényre, mert pl. a szabályozás tartalmának előzetesen ismertté válása olyan társadalmi mozgásokat indítana meg, amelyek meghiúsíthatnák a jogszabállyal elérni kívánt célt. Ha az ilyen jogszabályok – épp a hatálybaléptetés időpontjának sérelmezése miatt – akár alkotmányjogi panasz, akár a jogszabály alkotmányosságának utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján az Alkotmánybíróság elé kerülnek, a testület esetileg vizsgálja annak a fontos és más-ként érvényre nem juttatható társadalmi érdeknek a fennállását, amely a jogalkotót az azonnali hatálybaléptetésre készítette» {lásd először: 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 159.; 26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [149]}.
- [37] 1.2. Az Alkotmánybíróság már foglalkozott a kellő felkészülési idő követelményének különleges jogrendben való érvényesülésével is. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[v]eszélyhelyzetben azonnali intézkedések szükségesek, amelyekre nem lehet előre felkészülni. Ezért nem lehet kellő felkészülési időt sem biztosítani az azokban foglalt rendelkezések önkéntes (jog)követésére.” (Abh., Indokolás [104]) Hasonlóan foglalt állást a 3327/2022. (VII. 21.) AB határozat (Indokolás [43]) is. Ezeket olyan időszakokra nézve kellett értelmeznie a testületnek, amelyben ténylegesen sok és potenciálisan, az éppen rendelkezésre állt védekezési módok alkalmazása nélkül még több áldozatot követelő, a veszélyesség pontos fokát és következményeinek súlyát tekintve nehezen felmérhető világhátrány dült.
- [38] 1.3. Az előző két alpontban összefoglalt gyakorlatból az következik, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó kellő felkészülési időre vonatkozó három pontból álló teszt már kikristályosodott. E fő szabály szerint, ha a jogalkotó új vagy többletkötelezettséget ír elő, akkor a norma címzettjei számára a felkészülési időt a szabály kihirdetése és alkalmazandósága (jellemzően hatálybalépése) között úgy kell biztosítani, hogy kellő idő maradjon: 1) a jogszabály szövegének megismerésére; 2) a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, ami nem foglalja magában a gazdasági következményekre való felkészülést; 3) annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire.
- [39] Az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a jogalkotó felelősségét átvéve meghatározza a felkészüléshez biztosítandó megfelelő időtartamot. Az Alkotmánybíróság abban a szélsőséges esetben állapítja meg a kellő felk-

szülési idő sérelmét, amelyben az teljesen elmarad, vagy kirívóan rövid, ami azt jelenti, hogy a címzettek jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni. Különös figyelmet kell fordítani a felkészülés időtartamára, ha a kötelezettséghez szankció társul. A kellő felkészülési idő biztosításának funkciója tehát az, hogy azok, akik elvárható módon törekednek az új vagy többletkötelezettségnek való megfelelésre, akarataik ellenére ne valószínűsítsanak meg jogellenes magatartást. Az alkotmányjogi kérdés tehát az, hogy a címzetteknek volt-e reális lehetőségük a jogkövetésre. A gyakorlat részét képezi 1992 óta továbbá, hogy kellő súlyú indokon nyugvó kivételes esetben az azonnali hatálybalépés még a különleges jogrendbeli minősítő körülmények hiányában sem feltétlenül sérti a kellő felkészülési idő követelményét.

- [40] Nem kétséges, hogy az Alkotmánybíróság határozatokat hozott azzal kapcsolatban is, hogy a világjárványra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzetben melyek a kellő felkészülési idő biztosításának vizsgálati szempontjai. A gyors jogalkotás szükségessége a koronavírus-járvány következményeinek elhárítása céljából kihirdetett veszélyhelyzetben indokoltta teheti konkrét jogszabályi rendelkezések vonatkozásában a kellő felkészülési idő drasztikus lerövidítését, amely általános jogrendben a ritka kivételek közé tartozik új vagy többletkötelezettség előírásakor. Tehát a kellő felkészülési idő a különleges jogrendben is értelmezhető. Megjegyzendő azonban, hogy e gyakorlat alakításakor az Alaptörvény tizedik módosításával bevezetett új veszélyhelyzeti tényállás, „a szomszédos államban zajló fegyveres konfliktus” még nem volt hatályban az Alaptörvény 51. cikk (1) bekezdésében.
- [41] 2. Az Alkotmánybíróság a tárgyi ügyben a következők szerint alkalmazta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló, fentiekben összefoglalt gyakorlatát. Elsőként a vizsgálati szempontokat rögzítette a támadott norma hatálybalépése kapcsán {határozat indokolásának IV/2.1. pontja (Indokolás [42] köv.)}. Ezt követően lefolytatta a sérelmezett szabályok felülvizsgálatát {határozat indokolásának IV/2.2. pontja (Indokolás [46] köv.)}.
- [42] 2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KR., illetve az MKR. sérelmezett rendelkezéseit a Kormány eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva abban az időszakban alkotta meg, amikor a különleges jogrend okát már nem a világjárvány, hanem a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus szolgáltatta [lásd: az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.R.)]. Tehát amíg a KR. és az MKR. megalkotására veszélyhelyzeti kormány-, illetve miniszteri rendeletként került sor, addig a veszélyhelyzet jogalapja – a koronavírusról a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktusra – megváltozott a támadott szabályok elfogadásának idejére. Jelenleg is ezen utóbbi okon nyugszik a hatályban lévő különleges jogrend.
- [43] Ennek azért van kiemelkedő szerepe, mert azt, hogy a jogalkotó biztosította-e a norma címzettjeinek a kellő felkészülési időt, azaz volt-e reális lehetőség az új vagy többletkötelezettségek betartására, a szabályozás okának és céljának fényében kell vizsgálni. Másként fogalmazva: miért van/volt arra szükség. Ez a megközelítés az Alaptörvény veszélyhelyzeti szabályozásának egységét nem érinti, ugyanakkor mégis hangsúlyt helyez a felkészülésre rendelkezésre álló időtartam alkotmányossági mérlegelésekor a szabályozás „miért”-jének a kérdésére. Az ok és cél szerinti vizsgálat igazít el abban a kérdésben, hogy a kellő felkészülési idő tesztjének alkalmazásakor milyen módon, milyen súllyal kell figyelembe venni a világjárványhoz rendelt szempontokat.
- [44] A jelen ügyben sérelmezett szabályok egyrészt beiktatták „a kereskedőnél készleten lévő” normaszövegrészt, másrészt két új terméket (tyúktojás és étkezési burgonya) emeltek a hatósági áras termékek körébe, harmadrészt az utóbbiról szóló tájékoztatási kötelezettségről rendelkeztek. Ezen módosítások még akkor sem esnek egy tekintet alá a koronavírus-járvány terjedésének megfékezésével, következményeinek súlyával, ha nem vitatott, hogy a szomszédos országban fegyveres konfliktus dúl, humanitárius katasztrófa zajlik, amelyek alapvetően érinthetik a magyarországi – lakossági – ellátás biztonságát. Ezen következmények elhárítása mint legitim cél vezette a jogalkotót (Kormányt) arra, hogy eredeti jogalkotói hatáskörében megalkossa a támadott rendelkezéseket. A világjárvány következményeinek elhárítása alkotmányos szempontból a kellő felkészülési idő teljes elvonását tette indokoltta a határozat indokolásának IV/1.2. pontjában (Indokolás [37] és köv.) hivatkozott esetek vonatkozásában. A körülmények ésszerű mérlegelése szerint azonban ugyanezt nem teszi lehetővé a támadott szabályozás tartalma és annak megalkotásakor (és a jelenleg is) hatályos különleges jogrend közti összefüggés. Ebből az következik, hogy – a miniszteri érveléssel szemben – a konkrét ügyben a kellő felkészülési idő vizsgálatára kialakított, három pontból álló, általános teszt irányadó, ahol azonban a veszélyhelyzet alkotmányos szempontja – a helyzet kivételessége miatt – eltérő súllyal, de értékelendő. Emellett szól az is, hogy az Alaptör-

vény 52. cikk (1) bekezdése szerint különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel. Az előbbi cikk (4) bekezdése úgy szól, hogy különleges jogrend idején az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható. A hivatkozott cikk (2) bekezdéséből pedig az következik, hogy a nem alapvető jognak, hanem alkotmányos értéknek minősülő jogállamiságot-jogbiztonságot [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] különleges jogrendben sem lehet felfüggeszteni.

- [45] A teszt alkalmazása során tehát az Alkotmánybíróság nem tekinthetett el attól, hogy a jogalkotásra különleges jogrendben került sor. A veszélyhelyzet (különleges jogrend) ebben az esetben is – az általános teszt kikapcsolása helyett – olyan szempontot jelent, ami befolyásolja, hogy mi minősül szélsőségesen rövid időnek a felkészüléshez. A különleges jogrend rendeltetéséből fakadóan a Kormány jogalkotói mozgástere ugyanis nagyobb, mint normál jogrendben. Különleges jogrendben alkotmányos érdekek fűződnek ahhoz, hogy a társadalmat, államot fenyegető veszély elhárításához, következményeinek enyhítéséhez szükséges intézkedések minél nagyobb hatékonysággal fogantathatók legyenek.
- [46] 2.2. A fentiekkel összhangban az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a sérelmezett normák címzettjei számára a jogalkotó biztosította-e a kellő felkészülési időt. Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság jelen eljárása nem absztrakt, hanem konkrét normakontroll volt, amelyben kiindulópontként az indítványra okot adó ügy tényállása szolgált.
- [47] 2.2.1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a KR. 2. § (1) bekezdésébe iktatott „a kereskedőnél készleten lévő” fordulat esetében a jogalkotó biztosította-e a kellő felkészülési időt.
- [48] A jelen határozatban elbírált hatályossági állapotot megelőző időpontban a KR. 2. § (1) bekezdése így szólt: „A kereskedő az 1. melléklet szerinti, 2021. október 15. napján forgalmazott termékek forgalmazására és naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi mennyiség árusítására köteles.” Ebből az a jogértelmezési kérdés adódott, hogy a mennyiségi kötelezettségnek mi a viszonyítási pontja, azaz – egyszerűbben – mi a bázisa. Azzal, hogy a jogalkotó beiktatta „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrészt két tekintetben is pontosította a szabályozást. Az egyik az alanyi, a másik a tárgyi oldalt érintette. A bázis az ellenőrzött kereskedő (alanyi oldal) készleten volt (tárgyi oldal) termékmennyisége, amibe az eladott áruk mennyiségén felül beletartozik a zárókészlet mennyisége is. A jogalkotó a szabályozás egyértelműségének, kiszámíthatóságának biztosítása céljából tette konkrétabbá a normaszöveget, jóllehet abból – összhangban az Alaptörvény 28. cikkével – ézszerűen addig is az következett, amit a jogalkotó kifejezetten megszövegezett a módosítással. E tekintetben tehát az Alkotmánybíróság osztotta a miniszteri válaszban foglaltakat.
- [49] A módosítás kihirdetése és hatálybalépése között eltelt időtartamról továbbá azért nem volt megállapítható a kellő felkészülési idő sérelme, mert a jogalkotó sem új kötelezettséget, sem többletkötelezettséget nem foglalt a KR. 2. § (1) bekezdésébe. A normatartalom egyértelművé tétele mellett hangsúlyozandó az is, hogy ez a módosítás mindösszesen három szót tartalmazó szövegponthoz állt, azaz az nem minősült jelentős terjedelmű, illetve tartalmú újraszabályozásnak sem. Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy ez a módosítás nem veti fel a felkészülési idő tesztje alkalmazásának a szükségességét, illetve lehetőségét, hiszen hiányzik belőle annak előfeltétele, az új vagy többletkötelezettség előírása.
- [50] 2.2.2. Az Alkotmánybíróság másodjára azt vizsgálta, hogy az új hatósági áras termékekről szóló tájékoztatási kötelezettség [KR. 2/A. § (2) bekezdése, MKR. 1., 2., 3. mellékletei] tekintetében teljesült-e a kellő felkészülési idő követelménye.
- [51] Ezek esetében egyértelmű, hogy megnyílt a felkészülési idő tesztjének alkalmazhatósága, hiszen az új szabályok hatálybalépése előtt csak a régi hatósági áras termékekről kellett a kereskedőknek eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségnek. Ehhez képest két új termék felvezetése a tájékoztató táblákra többletkötelezettségnek minősült. Az indítványozó szerint e többletkötelezettségre a kereskedőknek – köztük a felperesnek – lehetetlen volt egyetlen hétvége alatt felkészülniük rendkívüli erőfeszítések nélkül. Az alkotmányjogi kérdés azonban úgy vetődik fel, hogy volt-e reális lehetőség a jogkövetésre annak érdekében, hogy akarataik ellenére a címzettek ne kövessenek el jogsértést.
- [52] Az Alkotmánybíróság – az előkérdés tisztázását követően – sorra vette a teszt három pontját.
- [53] 1) A jogszabály szövegének megismerésétől semmi sem zárta el a norma címzettjeit korunk technológiai mellett. Ezzel ellentétes állítás az indítványban sem szerepelt.
- [54] 2) Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a hétvégi nyitvatartás intézkedési felelősséggel is jár, különösen a nagy, országos bolthálózatokkal rendelkező kiskereskedők számára. A hétvégén nyitva lévő üzleteket ugyanis ezeken a napokon is a hétköznapokhoz hasonlóan működtetik, ami azt igényli, hogy a működés személyi és tárgyi fel-

tételei a hét minden napján biztosítottak legyenek. Ezért nem lehetett meghatározó jelentőséget tulajdonítani annak, hogy a felkészülésre rendelkezésre állt két nap hétvégére esett. Ennek következtében két nyitvatartási nap, még akkor is, ha mindkettő hétvégére esett, szűkösen, de elegendő ahhoz, hogy egy olyan méretű kiskereskedő, mint amilyen például a felperes, felkészüljön a tájékoztatási többletkötelezettségre. Nem merőben új kötelezettségről volt szó. Megváltozott, bővített tartalmú tájékoztatók kihelyezését követelte meg a sérelmezett szabályozás.

- [55] 3) Ennyi idő alatt a norma címzettjeinek lehetőségük volt arra, hogy eldöntsék, hogy a módosított tartalmú tájékoztatókról miként gondoskodnak. A döntés foganatosításához – mint például a nyomdai szolgáltatás igénybevételehez, amely a lehetséges megoldások közül az egyik – nyilvánvalóan időre van szükség. Ezzel szemben azonban az áll, hogy a veszélyhelyzeti jogalkotás sajátosságai befolyásolják a felkészüléshez biztosítandó minimális időtartamot, ezáltal azt is befolyásolják, hogy milyen magatartással követhető a jog. Ahogyan az Alkotmánybíróság fentebb megállapította {lásd: jelen határozat indokolásának IV/2.1. pontja (Indokolás [42])}, a hatékony kormányzati szabályozás akár azt is igényelheti, hogy a felkészülésre rendelkezésre álló időtartam rövidebb legyen, mint általános jogrendben, jóllehet azt fő szabály szerint ekkor is biztosítani kell. Az elbírált szabályok hatálybaléptetési idejét alapvetően az határozta meg, hogy az esetleges spekulációs célok megelőzése mellett, a lakosság megfizethető áron, ténylegesen hozzáférjen az alapvető élelmiszerek minősülő új hatósági áras termékekhez (tyúktojás és étkezési burgonya) a szomszédos országban kirobbant fegyveres konfliktus és a kapcsolódó európai léptékű energiaválság generálta magas inflációs környezetben is. Ez tehát összefüggésbe hozható a lakosság alapvető emberi jogainak érvényesülésével, illetve védelmével, de kapcsolatba hozható az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerinti fogyasztói jogok állami védelmi kötelezettségével is, kifejezetten a tájékoztatás kihelyezése kapcsán.
- [56] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítvány és a hatósági határozat szerinti tényállás értelmében a felperes nem szegte meg az új hatósági áras termékek forgalmazásának és árusításának mennyiségi kötelezettségét [KR. 2/A. § (1) bekezdés] a szabályozás rövid időn belüli hatályba lépése ellenére sem. A két új hatósági áras termék esetében tehát a felperes – mintegy cáfolva az indítványban foglaltakat – az általa forgalmazott szokásos mennyiséget be tudta szerezni és azok elérhetőek voltak az ellenőrzés helye szerinti kiskereskedelmi helyszínen. Ez a tény felperesre kiszabott bírság mérlegelésében is megmutatkozott. A bírságmaximum alkalmazását a régi hatósági áras termékekre vonatkozó mennyiségi előírás megsértése, a felperes korábban már megállapított jogellenes magatartása, és az indokolta, hogy a felperes jelentős piaci szereplő, üzlete szupermarket. Megjegyzendő továbbá, hogy a KR. 3. § (2) bekezdése a bírságkiszabást csak a KR. 1–2. §-ában foglalt kötelezettségek megsértéséhez társítja, a 2/A. §-a esetében nem teszi azt lehetővé. Ezek miatt ebben az ügyben nem volt lehetőség az alkotmányossági felülvizsgálat tárgyává tenni a kiszabott szankciót. Ez azonban nem jelenti egyben azt is, hogy a hatósági áras termékekre vonatkozó jogi előírások megsértése miatti felelősségre vagy bírságra az Alaptörvény – így különösen a B) cikk (1) bekezdése és XXIV. cikk (1) bekezdése – egyáltalán nem vonatkozna.
- [57] A fentebb bemutatott jogalkotói cél csak a kiskereskedők közreműködésével érhető el. A szankciórendszer emiatt e piaci szereplők megfelelő, a jogalkotó által elvárt magatartás garanciája. Ennyiben – a szankciók súlyából eredő represszív jelleg mellett – a speciális és generális prevenciót szolgálja. A KR. szerinti szankciók kiszabása ezeket a célokat azonban csak akkor tudja elérni, amennyiben a hatóság a jogszabály személyi hatálya alá tartozó kiskereskedőkkel együttműködve folytatja le az ellenőrzést, gyakorolja hatáskörét. Ebből fakadóan a jogalkalmazó szervezeteknek, ideértve a közigazgatási bíróságot is, a felelősség megállapíthatósága vagy a szankció kiszabhatósága – és annak összecszerúsége – körében értékelniük kell az ügy valamennyi lényeges körülményét. Egyebekben azt is, hogy a hatóság kellő módon elősegítette-e együttműködő eljárásában a jóhiszemű ügyfél jogkövető magatartásának tanúsítását, és ennek megfelelően mérlegelte-e határozatában a bírság összegét (lásd például az ellenőrzés időpontja a hatálybalépéshez képest).
- [58] Összességében az Alkotmánybíróság azt állapította meg a kellő felkészülési időre vonatkozó általános teszt alapján, hogy a norma címzettjeinek reális lehetőségük volt az új hatósági áras termékekről szóló tájékoztatási kötelezettségre [KR. 2/A. § (2) bekezdése, MKR. 1., 2., 3. mellékletei] felkészülni rendkívüli erőfeszítések nélkül is egy olyan időszakban, amelyben a Korm.R. szerinti veszélyhelyzet áll(t) fenn.
- [59] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a bírói indítványt elutasította a rendelkező rész 1. és 2. pontjában. Az elutasításra tekintettel nem rendelte el a sérelmezett normák egyedi és általános alkalmazási tilalmát [vesd össze: Abtv. 45. § (2), (4) bekezdés].

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [60] A határozatot támogattam, ugyanakkor annak indokolásával kapcsolatban az alábbiakat kívánom hangsúlyozni.
- [61] 1. A felkészülési idő – amint a határozat indokolásában részletezett tesztből is következik – a kötelezettséget tartalmazó jogszabály betarthatóságának mellőzhetetlen feltétele. A jogszabály betarthatósága elválaszthatatlan a jogbiztonság követelményétől, és ezért az a jogállamiság nélkülözhetetlen attribútuma. A betarthatatlan jogszabály nem lehet alkotmányos.
- [62] 2. Ez vonatkozik a különleges jogrendre is, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elve az Alaptörvény 52. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint nem függeszthető fel.
- [63] Tekintettel arra, hogy a korábbi szabályozással érintett termékek készletezését illetően – mint arra a határozat indokolása rámutat – többletkötelezettség nem keletkezett, a felkészülési idő sérelme a korábbi szabályozás körébe tartozó termékek készletezését illetően nem következett be. A tájékoztatási kötelezettség viszont – miként a határozat indokolása erre is rámutat – az új hatósági áras termékek tekintetében is – figyelemmel a gyakorlati kivitelezés széleskörű lehetőségeire – a viszonylag rövid felkészülési idő mellett is biztosítható volt.
- [64] 3. A határozat indokolása IV/2.2.2. pontjában (Indokolás [50] és köv.) szereplő utolsó előtti bekezdésével kapcsolatban hangsúlyozom, hogy a felkészülési idő követelménye akkor teljesül, ha valamennyi jogalany számára betartható a rendelkezés. Ez független attól, hogy a konkrét ügyben a felperes rendelkezett-e az előírt mennyiséggel. Az új hatósági áras termékek vonatkozásában e követelmény teljesülését (ti. hogy valamennyi jogalany számára betartható-e a rendelkezés) a határozat a KR. 2/A. § (1) bekezdése jelen ügyben történő alkalmazásának hiánya folytán nem vizsgálta (erre tekintettel utasítja vissza az indítványt e jogszabályhely vonatkozásában a rendelkező rész 3. pontja), ezért a fenti rendelkezés alkotmányosságának megítélésétől magam is tartózkodom.
- [65] 4. A határozat indokolása IV/2.2.2. pontjában (Indokolás [50] és köv.) szereplő utolsó bekezdésével kapcsolatban hangsúlyozom, hogy a jogszabálynak a felkészülési idő hiányával kapcsolatos hiátusa jogalkalmazás keretében alkotmányjogilag nem orvosolható.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek az elfogadott határozat rendelkező részével és az indokolás főbb irányával, ugyanakkor fontosnak tartom az ügygel kapcsolatban az alábbi alkotmányjogi jelentőségű összefüggés hangsúlyozását.
- [67] 1. A bírói kezdeményezés – többek között – a KR. 2. § (1) bekezdése 2022. november 10. napja és 2023. január 11. napja között hatályban volt „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrészével kapcsolatban fogalmazott meg alkotmányossági aggályokat.
- [68] A támadott Kormány rendelet korábban is meghatározta azt, hogy a kereskedő milyen mennyiségű termék forgalmazására és árusítására köteles. Ezt az előírást a 451/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet 3. § a) pontja akként módosította, hogy a kereskedő nem általában a „naponta legalább a hét adott napjára vonatkozó, 2021. évi átlagos napi” mennyiség árusítására köteles, hanem ezt a kötelezettséget „a kereskedőnél készleten lévő” mennyiségre kell alkalmazni. A jogszabályváltozást a 451/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet írta elő, amely a Magyar Közlöny 183. számában, 2022. november 9-én éjjel jelent meg, és a jogszabály 5. §-a alapján a kihirdetést követő napon lépett hatályba.
- [69] Az Alkotmánybíróság döntésének indokolása utal a Miniszterelnökséget vezető miniszter álláspontjára, amely szerint ez a támadott jogszabályváltozás valójában pontosító jellegű volt, és az volt a célja, hogy a kereskedők számára a szabályozás egyértelmű és kiszámítható legyen. Az Alkotmánybíróság ezt az álláspontot elfogadva állapította meg azt, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó kellő felkészülési idő követelményének sérelme e rendelkezés esetén nem vetődik fel, mert az új norma nem tartalmaz sem új, sem többletkötelezettséget.
- [70] 2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság egyik feltétlen ismérve a jogbiztonság követelménye. „A jogbiztonság pedig az államtól, és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek és a norma címzettjei számára is értelmezhetők és követhetők legyenek” {összefoglalóan: 20/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [67]; 9/2022. (V. 25.), Indokolás [28]}. Szintén a jogalkotó feladata az, hogy ha olyan fokú jogértelmezési zavar áll fenn, amely megghiúsítja a jogi norma céljának az elérését, a jogszabály módosításával tegye egyértelművé a jogszabályt a jogalkalmazók számára. A tárgyi ügyben megállapítható, hogy a jogalkotó a forgalmazási és árusítási volumen meghatározásakor e cél érdekében módosította és pontosította a jogszabályt. Az indítvány ugyanakkor meggyőző érveket hozott fel arra, hogy a jogszabályváltozás adott esetben a forgalmazás és árusítás kapcsán terheesebbé teheti a mennyiség tekintetében a már fennálló kötelezettséget. A viszonyítási alap változása – a jogszabály pontosító jellege mellett – a készleten lévő áru mennyiségének magasabb mértékű biztosítási kötelezettségét is eredményezheti.
- [71] A jogszabályokban foglalt kötelezettségek kiszámíthatósága a jogállamiság részét képezi. Az a jogszabály sem kötelezheti azonban lehetetlenre a jogalanyokat, amely különleges jogrendben, a különleges jogrenddel összefüggésben tett intézkedést határoz meg, és éjjel kerül kihirdetésre, majd néhány órával később, még éjjel hatályba is lép. A jogalkotó által meghatározott kötelezettség mögötti cél, amely a különleges jogrend ideje alatt az élelmiszerekkel való ellátáshoz kapcsolódik, csak akkor érhető el, ha a kereskedők képesek a kötelezettségek teljesítésére. Önmagában a kötelezettség előírása még nem teszi képessé a kereskedőt a meghatározott értékesítési volumen biztosítására.
- [72] 3. A módosított jogszabályban előírt kötelezettségek betartását hatósági eljárás során ellenőrzik és a kötelezettségek megszegéséhez szankciórendszer kapcsolódik. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes hatósági eljárás követelménye kiterjed a tárgyi ügyben folytatott hatósági eljárásokra is. Jelen ügyben hangsúlyosnak tartom azt, hogy a kötelezettség teljesítését ellenőrző hatósági eljárás legyen alkalmas arra, hogy a kötelezettségek teljesítését az eljáró hatóság az ügy körülményeire tekintettel, teljes körűen értékelje. A támadott jogszabályban előírt kötelezettségek betartását ellenőrző eljárások során értékelni kell azt is, hogy a kereskedő a kötelezettségnek hogyan tett eleget, vagy egyáltalán eleget tudott-e tenni. Ennek vizsgálata az ellenőrzés során véleményem szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog érvényesülésének alapvető feltétele.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

[73] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Varga Réka alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[74] A határozat rendelkező részével és indokolásával egyetértek. Az indokolás kellő felkészülési idővel kapcsolatos megállapításaira vonatkozóan az alábbi kiegészítéseket tartom fontosnak megtenni.

[75] 1. A határozat indokolásában hivatkozik az Abh.-ra, amely olyan jogszabályok alkotmányosságát vizsgálta a kellő felkészülési idő alapján, amelyek kibocsátására veszélyhelyzettel összefüggésben került sor. A határozat maga is arra az álláspontra helyezkedik, hogy különleges jogrendben is biztosítania kell a jogalkotónak a jogállamiság követelményeit, így a kellő felkészülési idő érvényesülését. A kellő felkészülési idő alkotmánybírói gyakorlatban kifejtett alkotmányos tartalma szerint „a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges »kellő idő«, melynek »megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg” [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.]. Fontosnak tartom külön hangsúlyozni, hogy a kellő felkészülési idő így vett tartalma általános helyzetben és különleges jogrendben is ugyanaz. A 28/1992. (IV. 30.) AB határozattal kialakított teszt alkalmazása során többek között az adott jogszabály terjedelmétől, az érintett jogviszonyok volumenétől, kiterjedtségétől függően több szempontot kell értékelni annak mérlegelésekor, hogy a jogalkotó a kellő felkészülési idő alkotmányos követelményének megfelelően alkotta-e meg a jogszabályt. Ilyen szempont a veszélyhelyzet fennállása is, illetve – amit a határozat is említ –, hogy milyen okból áll fenn veszélyhelyzet. A mérlegelés figyelembe veheti a veszélyhelyzet elrendelésének okait és körülményeit is, amire tekintettel egy adott jogszabálynál egyes esetben a kellő felkészülési idő akár szélsőségesen kevés is lehet, míg más okból elrendelt veszélyhelyzetben, más körülmények között egy más szabályozási tárgyú jogszabállyal összefüggésben a szélsőségesen kevés felkészülési idő adott esetben nem felel meg a kellő felkészülési idő követelményének. A mérlegelés magától értetődően figyelembe veszi azt is, hogy az Alaptörvény 52–53. cikke különleges jogrend idejére felhatalmazást ad a kormánynak rendkívüli jogalkotásra és rendkívüli intézkedések meghozatalára, amely sürgős, akár azonnali intézkedések bevezetését is indokoltá teheti.

[76] 2. Az Abh. kapcsán kiemelendőnek tartom, hogy az Alkotmánybíróság az Abh. alapjául fekvő konkrét ügyben, annak sajátosságára figyelemmel és azzal szoros összefüggésben állapította meg, hogy a kellő felkészülési idő hiánya nem vezetett a jogállamiság sérelmére. Az Abh. egy olyan jogszabállyal kapcsolatban vizsgálta a kellő felkészülési időt, amely tartalmilag korábban már hatályban volt. Ahogy az Abh. fogalmazott: „a Módtv. és az R3. által megtartott szabályozások, amelyek már „normál jogrendben” születtek tartalmuknál fogva – mivel megtartják a korábbi szabályozást – szintén nem teszik értelmezhetővé a kellő idő követelményét” (Abh. Indokolás [104]). Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozata is hasonló álláspontra helyezkedett: „Nincs alkotmányossági szempontból értékelhető jelentősége a felkészüléshez biztosított kellő időnek abban az esetben, ha a vizsgált rendelkezés valamely, már korábban hatályba lépett szabályozással azonos tartalmú. [...] A [Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény] 46. § támadott (1) bekezdésében meghatározott illetményalap mértéke tehát 2002 óta nem változott, s így e szabályozás alkalmazására a jogalkotónak nem kellett felkészülési időt biztosítania.” (210/B/2003. AB határozat, ABH 2004, 1719.) Az Abh. ezzel összhangban, kifejezetten arra tekintettel, hogy a norma – bár más jogforrási szinten – tartalmilag ismert volt a jogalanyok előtt, állapította meg azt, hogy a formailag új, ám tartalmilag azonos rendelkezés kapcsán a kellő felkészülési idő nem sérült annak ellenére, hogy a jogalkotó a norma azonnali hatályba lépéséről rendelkezett. Az Abh. megállapítása tehát nem a különleges jogrend létéből fakadt, hanem a vizsgált normák tartalmilag egyező voltából. Ebből következően a kellő felkészülési idő biztosításának elmaradása ilyen esetben csak az Abh.-ban vizsgált körülmények együttes fennállása esetén lehet indokolt.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

[77] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró különvéleménye

- [78] 1. A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjához kapcsolódó indoklás lényegi eleme, hogy a KR. 2. § (1) bekezdése 2022. november 10. napján hatályba lépett rendelkezésének „a kereskedőnél készleten lévő” szövegrésze azért nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság elvéből levezetett kellő felkészülési idő tilalmát, mert az új normatartalom lényegében csak szövegpontosítást jelent, a jogalkotó sem új kötelezettséget, sem többletkötelezettséget nem írt elő, ezért „a módosítás nem veti fel a felkészülési idő tesztje alkalmazásának a szükségességét, illetve lehetőségét, hiszen hiányzik belőle annak előfeltétele, az új vagy többletkötelezettség előírása” (lásd: Indoklás [49]).
- [79] Álláspontom szerint a fenti megállapítás az indítványozó bíró által megállapított tényállással ellentétes, téves feltevésből indul ki, az abból levezett konklúzió is téves.
- [80] A felkészülési idő elegendő voltának megítéléséhez a támadott jogszabályi rendelkezés módosítás előtti és utáni szövegállapota alapján kell megállapítani azt, hogy a jogalkotó új, vagy többletkötelezettséget rött-e a norma címzettjeire. Ennek megítélése során véleményem szerint sem a jogalkotó szándékának – például, hogy szövegpontosítást végezzen –, sem a módosítás terjedelmének – az hány szóra, mondatra terjed ki –, sem egyéb szempontnak nincs jelentősége, csak annak, hogy a norma címzettjeinek jogi helyzetére a változás milyen hatást gyakorol. Amennyiben megállapítható új, vagy többletkötelezettség előírása, akkor a felkészülési idő megfeleltetését vizsgálni kell.
- [81] A módosítást megelőző – az indoklás szóhasználatában „bázisnak” tekintett – szövegállapot szerinti kötelezettség mértékének pontos ismerete és körültekintő értékelése tehát kulcsfontosságú annak eldöntéséhez, hogy a módosítás járt-e többletkötelezettség előírásával. Jelen esetben ennek az előkérdésnek a tisztázása az indoklásból nem olvasható ki, csak annak eredménye jelenik meg, akként, hogy nem járt a módosítás többletkötelezettség előírásával. Ennek azonban éppen az ellenkezője, az érintett termékek árusítási volumenének jelentős növelése következik a bíróság (és a hatóság) által megállapított tényállásból. Az indítványozó bíró előtt folyamatban lévő ügy tárgyát képező közigazgatási határozatban szereplő kimutatás szerint ugyanis mindazon termékek esetében, amelyek miatt a bírságot kiszabta a hatóság, a hét adott napjára vonatkozó új rendelkezés szerinti készlet mennyiség több, mint a korábbi rendelkezések szerint számított napi átlagos mennyiség.
- [82] A kötelező árusítási mennyiség növelésének indokoltsága felvetődött a KR.-rel kapcsolatos, de a kellő felkészülési időtől eltérő alkotmányossági kérdéseket vizsgáló 3004/2024. (I. 12.) AB határozatban is. Abban az ügyben a bírói kezdeményezésben rögzített tényállás szerint az ellenőrzéssel érintett kereskedő az ellenőrzés napján az érintett hatósági áras termékekből rendelkezett legalább akkora mennyiséggel, ami megfelelt a 2021., illetve a 2022. évi a hét adott napjára vonatkozó átlagos értékesített mennyiségnek (tehát a módosítás előtti rendelkezéseknek), de nem felelt meg a módosítás utáni mennyiségi többlet követelményeknek. E döntésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a szerződési szabadságba történő, az ársapkás termékek forgalmazási volumenjének növelésére irányuló beavatkozás tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indokkal bírt” (Indoklás [45]). Ez összhangban állt az abban az ügyben beszerzett miniszteri állásfoglalással, miszerint: „indokoltta vált, hogy az Árrendelet nagyobb készletmennyiség tartására kötelezze a kereskedőket, ezzel biztosítva, hogy a megnövekedett vásárlói igények kielégítésre kerüljenek.”
- [83] A módosítás tehát véleményem szerint a forgalmazási volumen növekedését, azaz többletkötelezettséget jelentett.
- [84] 2. Az előzőekben írtakból azonban álláspontom szerint nem következik szükségszerűen – még a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése közötti kifejezetten rövidnek mondható időtartam ellenére sem – az alaptörvényellenesség az alábbi indokok alapján.
- [85] Egyetértek a határozat azon megállapításával, hogy normál jogrendben is a „gyakorlat részét képezi 1992 óta továbbá, hogy kellő súlyú indokon nyugvó kivételes esetben az azonnali hatálybalépés még a különleges jogrendbeli minősítő körülmények hiányában sem feltétlenül sérti a kellő felkészülési idő követelményét”.

- [86] A jelen ügyben ráadásul a jogalkotó mozgásterére – különleges jogrendi állapotról lévén szó – nyilvánvalóan nagyobb, ugyanis: „Veszélyhelyzetben azonnali intézkedések szükségesek, amelyekre nem lehet előre felkészülni.” {Abh., Indokolás [104]; valamint hasonlóan: 3327/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [43]}
- [87] Az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelmény megsértésével kapcsolatos mérlegelés során – erre a határozat is utal – jelentőséget tulajdonít annak is, hogy a norma megsértésének mi a jogkövetkezménye: „Ellentétes a jogállamiság elvével, ha a kellő felkészülési idő hiányából eredően a jogszabály címzettjei a megváltozott rendelkezéshez való alkalmazkodás rendkívüli nehézsége miatt nyilvánvalóan, illetve az új szabályozás megismerhetőségének hiányában valószínűsíthetően jogsértő helyzetbe kerülnek; különösen, ha emiatt joghátrányok is érik (érhetik) őket.” {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [239]; 3003/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [54]}
- [88] Erre figyelemmel úgy vélem, hogy amennyiben a norma címzettjének a rendelkezésére áll a hatékony jogorvoslat lehetősége, olyan eljárási garanciák, amelyek biztosítják, hogy nem éri hátrány, ha önhibáján kívül nem tud eleget tenni az új vagy többletkötelezettséget jelentő jogszabályi előírásnak, eljuthatunk oda, hogy különleges jogrendben nem sérül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett felkészülési idő követelménye még akkor sem, ha a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése közötti időtartam kirívóan rövid.
- [89] A jelen esetben üzletenként és termékcsopontonként eltérő szerződéses feltételekről, valamint olyan termékcsoportokról van szó, amelyekhez való hozzáférés lehetősége is különböző, a hatósági ellenőrzéseknek a módosítás hatálybalépéséhez viszonyított időpontja is jelentős eltéréseket mutat. Amint az a határozatból is kiderül adott esetben az is elképzelhető, hogy akár rövid idő alatt is beszerezze a kereskedő a norma szerinti mennyiséget. Ilyen heterogén élethelyzetek vizsgálatára az adott esetben a megfelelő eljárási keretek között csak a jogalkalmazó képes.
- [90] Mindebből következően álláspontom szerint az elutasításhoz egy olyan, a KR. 3. § (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggő alkotmányos követelmény megállapítása mellett juthatott volna el az Alkotmánybíróság, amely a jogalkalmazónak – a támadott normák hatályvesztése miatt immár praktikusán a bíróságoknak – a mérlegelésére bízta volna azt, hogy terheli-e önhiba a kereskedőt, amennyiben nem tett eleget a KR. módosításából következő többletkötelezettségnek, s ennek függvényében indokolt volt-e a bírság kiszabása.
- [91] Ilyen tartalmú alkotmányos követelmény megfogalmazása esetén tudtam volna támogatni a rendelkező rész 1. és 2. pontjában írt elutasítást.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

- [92] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1705/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2024. (II. 29.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szalai István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú ítélete ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, valamint a VII. cikk (3) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó korábban egy egyházi fenntartású intézmény (a továbbiakban: intézmény) volt tanára, illetve nevelőtanára. Az alapügy alperese (a továbbiakban: alperes) 1999-ben kezdte az intézményben tanulmányait, ahol az indítványozó volt az osztályfőnöke és a nevelőtanára. Az alperest az intézmény rendjével szembeni kritikus magatartása, különösen dohányzása miatt a harmadik év végén elküldték az intézményből, és tanulmányait máshol fejezte be. Az alperes 2019. április 13-án bejelentést tett az indítványozóval szemben az intézményt fenntartó szervezet egyik vezetőjéhez, amelyben azt állította, hogy az indítványozó őt, abban az időben amikor az intézmény diákja volt, rendszeresen masszírozta, majd a nemi szervét ruhán keresztül az ujjával végigsimította, emellett pedig több alkalommal is a fürdőben a zuhanyzó fiúk nemi szervét nézte.
- [3] A bejelentésre reagálva az indítványozó elmondta, hogy az alperessel soha nem volt problémamentes a kapcsolata, mivel az alperes rendszeresen megszegte az intézmény előírásait (pl. az intézmény hálósintjén lévő padláshelyiségben dohányzott). Az indítványozó szerint valóban volt olyan, hogy megkérte az erőskezű fiúkat, hogy masszírozzák meg a hátát, de ezt senki nem sérelmezte, emellett párszor előfordult, hogy a kiskorú diákokat megütötte. Ellenben ő soha nem masszírozta meg a diákokat, és nem is zaklatta őket. Az indítványozó az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének írt válaszában jelezte, hogy nem lenne ellenére az sem, ha az alperes ellene büntetőfeljelentést tenne, mert ekkor az intézményt fenntartó szervezet és az egyház érintettsége nélkül tisztázni tudná az ellene felhozott vádakát.
- [4] Az intézményt fenntartó szervezet vezetője ezt követően egy igazságügyi szakpszichológustól szakvéleményt kért az alperesről. Ez alapján az intézményt fenntartó szervezet vezetője az indítványozót az eljárás végéig eltiltotta minden további lelkipásztori tevékenységtől, és 2019 decemberében vele szemben megindította az egyházi eljárást. Ennek eredményeképpen a 2021. június 9-én hozott belső egyházi határozatban az indítványozót 12 évre eltiltották a nyilvános vallási szertartások tevékenységei végzésétől, továbbá eltiltották a kiskorúakkal való minden tevékenységtől, emellett megtiltották számára a kapcsolattartást az ügyben érintettekkel, valamint megtiltották neki az intézmény látogatását, továbbá azt is, hogy kiskorú látogatókat fogadjon, és velük kapcsolatot tartson, emellett eltiltották az intézményt fenntartó szervezetben való hivatalviselésétől és aktív, valamint passzív szavazati jogát is megvonták tőle. Az indítványozó ezt követően ezen határozat visszavonását kérte (a belső egyházi jogorvoslati eljárás még nem zárult le).

- [5] Az egyházi eljárástól függetlenül az indítványozó keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az alperessel szemben jóhírnevéhez fűződő személyiségi jogainak megsértése miatt. Keresetének alapjául az alperesnek az intézményt fenntartó szervezet vezetőjéhez 2019. április 13-án benyújtott bejelentését, és az abban szereplő állításokat jelölte meg. Álláspontja szerint az alperes tényállítást fogalmazott meg, amit semmilyen bizonyítékkal nem tudott alátámasztani, így ő nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. A bejelentés következtében azonban az indítványozó nem gyakorolhatta az élethivatását, később pedig egy előzetesen végrehajtandó egyházi határozat további 12 évre megfosztotta őt ettől. Az indítványozó keresetében több esetben is kritizálta az egyházi eljárást és annak bizonyítási elemeit (így pl. a szakvélemény értelmezését is).
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetnek helyt adott. Megállapította, hogy a bejelentésben megfogalmazott állítások tényállítások, amelyek azonban valóságtartalma nem igazolható, ezért kötelezte az alperest, hogy tartózkodjon a további jogsértéstől, valamint az ítélet jogsértést megállapító részét több portálon is tegye közzé. Az elsőfokú bíróság érvelése szerint – a rendelkezésre álló szakvélemények, az elsőfokú eljárásban felvett tanúvallomások és egyéb bizonyítékok alapján – nem volt bizonyítható az egyházi bejelentésben megfogalmazott állítás (vád), ezért annak megfogalmazására sem volt jogosult az alperes.
- [7] 2. Az alperes ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] A fellebbezésben az alperes elsősorban arra hivatkozott, hogy az egyházi eljárás nem kizárólag az ő bejelentése alapján indult meg, hanem az egyház saját eljárási rendjének az eredménye, így az ő bejelentése az indítványozónak nem okozott közvetlen hátrányt. Hivatkozott emellett az alperes az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére is, amely alapján egy állami bíróságnak nincs joga egy egyházi hatóság vagy bíróság határozatát felülbírálnia.
- [9] A másodfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy ugyan főszabály szerint a PK 14. számú állásfoglalása alapján a tényközlőt terheli a valóság bizonyítása, azonban ez alól a kialakult bírói gyakorlat számos kivételt ismer. Ilyenek tekinthető például a különböző eljárásokban tett nyilatkozat is. Vannak továbbá olyan események is, amelyekről a beszámoló tartalma jellegénél fogva objektíven nem bizonyítható, csak közvetett bizonyítékok alapján. Ezért az ilyen esetekben nem támasztható olyan elvárás, miszerint az alperesnek kétséget kizáró bizonyítékokat kell szolgáltatnia a sérelmezett állítás valóságának a bizonyítására. Az ilyen jellegű közlések célja, hogy egy anomáliára hívja fel a figyelmet, amely nyomán megindult eljárás feladata lesz a valóság bizonyítása. Jelen esetben az állított helyzet jellege (csak ketten voltak jelen) és az idő múlása is olyan tényező, amely sajátos bizonyítási helyzetet teremtett. E szerint önmagában konkrét bizonyíték hiánya nem eredményezi eleve a bizonyítatlanságot, és ennek következtében a jóhírnév sérelmét. Ezért jelen esetben a közlések kontextusára kell figyelemmel lenni. Figyelembe kell ezért venni, hogy a sérelmezett közlések az egyházi döntéshez vezető eljárás részét képezték, ezért nem annak van jelentősége, hogy az egyházi eljárás kizárólag a bejelentés alapján indult-e meg, hanem annak, hogy abban mi volt az alperes szerepe.
- [10] A másodfokú bíróság mindezek alapján értékelte a megfogalmazott állításokat (így pl. azt, hogy az alperes a bejelentést nem formalizált eljárás megindítása érdekében tette, hanem csak beszámolt az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének a történetéről, és az indítványozóval is találkozni akart; vagy épp azt, hogy a zuhanyzóban történt események értékelése a tanúvallomások és a bejelentés tartalma alapján inkább volt az alperes emocionális túlzásának tekinthető), és megállapította, hogy a sérelmezett közlések egy meghatározott eljárási rendben tett nyilatkozatként értékelhetők. Ezért ebben a speciális helyzetben elegendő volt az állításokat a nagyobb valószínűség szintjén igazolni. Ezért a másodfokú bíróság szerint a bejelentést nem lehet a jóhírnév sérelmét megvalósító közlésnek tekinteni. A másodfokú bíróság ítéletében arra is utalt, hogy a személyiségi jogi per nem alkalmas más eljárásban tartalmi szempontból megítélendő közlések valóságának vizsgálatára akkor, amikor a kijelentéseket csak az adott eljárásban történő felhasználás céljából tették, és formailag, kifejezőmódjukban nem indokolatlanul bántók.
- [11] 3. Az indítványozó a másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [12] A Kúria ítéletében elsőként az indítványozó eljárási szabálysértésekre hivatkozó részére reagált, és megállapította, hogy nem történt eljárási szabályszegés. Ezt követően a Kúria a felülvizsgálati kérelem anyagi jogi szabálysértéseit állító elemeit vizsgálta. E körben a Kúria kiemelte, hogy a PK 12. számú állásfoglalása alapján a kifogásolt közléseket összességében kell értékelni, tekintettel a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyek szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot a

jogsértés megállapítására. A Kúria hangsúlyozta, hogy egységes a gyakorlat abban a tekintetben, hogy hogyan kell értékelni az egyes eljárásokban tett nyilatkozatokat. Ez alapján valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése önmagában nem ad alapot személyiségi jogi per megindítására. Ilyen esetekben nem a kifogásolt állítások valóságtartalmának vizsgálata, bizonyítása az elsődleges kérdés, hanem azt kell megítélni, hogy az eljárás kezdeményezője az adott eljárásra tartozó bejelentést tett-e, illetve, hogy az alkalmazott megfogalmazások nem voltak-e indokolatlanul bántók vagy sértők. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy ezek jelen ügyben nem alkalmazhatók, mivel nem állami eljárás zajlik, így nem adottak az azokban érvényesülő garanciák.

- [13] A Kúria ezért azt is vizsgálta, hogy az adott egyházi eljárás azonos tekintet alá esik-e az állami eljárásokkal. Az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdése és a kapcsolódó törvényi szabályozások alapján főszabály, hogy az állami szervek nem avatkoznak be az egyház belső életébe. Erre figyelemmel azonban a Kúria szerint nincs érdemi indok arra, hogy a bíróságok eltérően ítélik meg az egyházi eljárás során tett nyilatkozatokat a büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárások szabályaitól. E tekintetben ugyanis az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének tett bejelentés hasonló jellegű, mint egy büntető eljárásban tett feljelentés. Az alperes bejelentése nélkül ugyanis az egyházi eljárás meg sem indult volna. Fontos hasonlóság, hogy a büntetőeljárásban feljelentést tevő sem kap kioktatást a feljelentés megtétele előtt. Ezért a Kúria szerint nincs ok az eltérő megítélésre. A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen értékelt az ügy körülményeit (így pl. azt, hogy a bejelentést az alperes nem hozta nyilvánosságra), és a bejelentés tartalmát (misper az nem volt indokolatlanul bántó, sértő vagy megalázó). Mivel a jelen ügy szerinti bejelentés hasonló a büntető feljelentéshez, ezért erre az esetre is igaz, hogy polgári perben az abban foglaltak valóságtartalma nem vizsgálható.
- [14] Mindezek alapján a Kúria elvi éllel megállapította, hogy az egyházi jog előírásai szerint folyó eljárásban, az annak megindításához vezető bejelentés tartalmát személyiségi jogi szempontból azonosan kell értékelni az állami szervek felé tett feljelentés vagy bejelentés személyiségi jogi értékelésével. Ennek megfelelően, ha a bejelentésben a felperes személyét indokolatlanul sértő kijelentést nem használt, annak megfogalmazása nem sértette az emberi méltóságot, stílusa nem volt gyalázkodó, az alperes terhére a jóhírnév, a becsület vagy az emberi méltóság megsértése nem állapítható meg, ha a bejelentés az adott eljárás keretei között maradt.
- [15] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a támadott kúriai ítélet sérti az Alaptörvény több rendelkezését is.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a kúriai ítélet *ratio decidendi*-je sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését, mivel ezáltal a Kúria az állami szervekre kialakított bírósági gyakorlatot kiterjesztette az egyházi jogi eljárásokra is. Az indítványozó szerint csak a jogilag szabályozott, mindvégig az állam felügyelete alatt álló eljárások kezdeményezése érdekében tett nyilatkozatokra állhat fenn a kúriai ítéletben ismertett gyakorlat. Csak az állami eljárásokban garantálható ugyanis, hogy érvényesüljenek a szigorú állami szabályok, és a feljelentést, bejelentést tevő személy megkapja a megfelelő kioktatást és figyelemztetést (a rendőrségi és ügyészségi feljelentési jegyzőkönyvek ugyanis tartalmazzák a megfelelő kioktatást). Az indítványozó szerint a Kúria anélkül terjesztette ki az egyházi eljárásokra ezen gyakorlatot, hogy meghatározta volna az egyházi eljárás fogalmát, vagy épp azt, hogy ez csak a bevett egyházakra vonatkozik-e, vagy a vallási egyesületek eljárásaira is. Amíg ugyanis az állami eljárásokban a büntetőjogi szabályok szankciókat helyeznek kilátásba a valótlan nyilatkozatok esetére (hamis vád, hamis tanúzás, hatóság félrevezetése), addig ilyen az egyházi eljárásokra az állami szabályozásban nincs, már csak ezért sem tehető a kettő közé egyenlőségjel. A kiterjesztés hiánya éppen az egyház és az állam különváltan működésének elvére vezethető vissza. Mindezek alapján tehát téves a Kúria megállapítása a kiterjesztés tekintetében, és ez sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését.
- [17] A fentiek mellett az indítványozó kifogásolta továbbá azt is, hogy a Kúria jogértelmezése kizárja az egyházi eljárásokban a személyiségi jogvédelem lehetőségét, amely sérti az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, valamint a II. cikkét, valamint VI. cikk (1) bekezdését.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„VII. cikk (3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.”

III.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [20] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [22] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló perben felperesként érintett személy nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [23] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény több cikkének a sérelmére is hivatkozott.
- [24] 3.1. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz sem alapítható [lásd pl. 3162/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [25] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését is. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételtlen megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése tekintetében nem tesz eleget, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ezen rendelkezés nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának [lásd többek között: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [26] Az egyház és az állam különállásával összefüggő VII. cikk (3) bekezdése tekintetében is hasonló megállapításra jutott az Alkotmánybíróság. Ezen rendelkezés sem minősül ugyanis az indítványozó mint természetes személy Alaptörvényben biztosított jogának, mivel a felhívott rendelkezésnek a címzettje nem a természetes személy, hanem a vallási közösség, melynek önállóságát az Alaptörvény védi. A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt egy természetes személy nyújtotta be, aki Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére közvetlenül alkotmányjogi panaszt nem alapíthat.
- [27] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének a sérelmére is hivatkozott. E tekintetben megállapítható azonban, hogy az alkotmányjogi panasz indokolásának ezen része tartalmában az indítványozó által szintén sérülni vélt Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódik. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkének sérelmét – önálló indokolás hiányában – nem vizsgálta.
- [28] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvá-

nyozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [29] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [30] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jognak az esetleges sérelmét veti fel, és így az ügygel összefüggésben felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye. A támadott ítélettel összefüggésben ezért vizsgálni kell, hogy a kúriai ítéletben megállapított elvi tétel sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [31] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

[32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [33] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {lásd első között: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [34] 2. Az indítványozó elsősorban azt kifogásolta, hogy a Kúria kiterjesztette az egyházi eljárásokban tett bejelentésekre az állami szervek irányába tett bejelentésekben és feljelentésekben megfogalmazott kijelentések személyiségi jogi következményeire kialakított gyakorlatát. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a Kúriának ez a gyakorlata összhangban áll-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jóhírnévhez való joggal.
- [35] A Kúria ítéletében, a következetes bírósági gyakorlatra hivatkozással megállapította, hogy hatóságok vagy bíróságok előtti eljárás kezdeményezése önmagában nem ad alapot személyiségi jogi per megindítására. Ilyen esetekben ugyanis nem a kifogásolt állítások valóságtartalmának vizsgálata, bizonyítása az elsődleges kérdés, hanem azt kell megítélni, hogy az eljárás kezdeményezője az adott eljárásra tartozó bejelentést tett-e, illetve, hogy az alkalmazott megfogalmazások nem voltak-e indokolatlanul bántók vagy sértők. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza. A hazai jogrendszerben számos eljárásban (elsősorban a büntetőeljárásokban, emellett továbbá a szabálysértési eljárásokban, vagy épp a fegyelmi eljárásokban, de akár különböző hatósági eljárásokban is) szerepel annak lehetősége, hogy az eljárás egy, a hatóságon kívül érintett személy feljelentése, bejelentése alapján induljon meg. Ennek az Alaptörvény B) cikkéből fakadó garanciális jelentősége is van, hiszen az egyes hatósági szervek nem minden esetben értesülnek saját maguk egy jogsértő cselekményről. Szintén fontos kiemelni, hogy ezen eljárásmegindító bejelentések vagy feljelentések értelemszerűen nem feltétlenül csak a valós tényeket tartalmazzák, hiszen a bejelentés vagy feljelentés mögött sok esetben csak egy tapasztalás vagy értesülés áll, amely alapján a bejelentő, feljelentő jogsértést valószínűsít. Ezen eljárások közös jellemzője, hogy a bejelentés, feljelentés alapján a hatóságoknak, illetve adott esetben a bíróságoknak lesz a feladata a valóság kiderítése. A bejelentőtől, feljelentőtől tehát nem várható el, hogy csak a bizonyított, valóban igaz tényeket állítsa. Ezen esetekben tehát előfordul, hogy a tényállításként megfogalmazott állítások valójában csak erős sejtések, feltételezések, vélemények. Természetesen az Alaptörvény II. cikkéből, valamint IX. cikk (4) bekezdéséből fakadóan ezen bejelentések, feljelentések esetében is meghatározhatóak korlátok: így például az emberi méltóság védelme. Ezért az Alkotmánybíróság e tekintetben osztja a Kúria álláspontját: a hatósági vagy bírósági eljárásokat megindító bejelentések, feljelentések esetében, az abban állított tények valóságtartalmának a bizonyítása nem a bejelentést, feljelentést tevő kötelessége, hanem a hatóságoké illetve

bíróságoké, ezért az abban megfogalmazott állításoknak két korlátja határozható meg. Egyfelől a Büntető Törvénykönyvből eredő korlátok (így pl. a hamis vád, vagy épp a hatóság félrevezetése tényállásai, amelyek azonban a bejelentést vagy feljelentést tevő részéről szándékosságot, vagyis tudatos magatartást feltételeznek, azaz ebben az esetben a bejelentést vagy feljelentést tevő tudja, hogy valótlan tényt állít). Másfelől pedig az Alaptörvény II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, IX. cikk (1) és (4) bekezdésével összhangban az a követelmény, hogy a bejelentés, feljelentés szóhasználata és állításai nem lehetnek az emberi méltóságot indokolatlanul sértők, bántók vagy gyalázkodók. Mindezek alapján megállapítható, hogy a támadott kúriai ítéletnek ezen pontban vizsgált megállapítása nem sérti az Alaptörvény rendelkezéseit [így különösen a VI. cikk (1) bekezdését].

- [36] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban azt kifogásolta, hogy az előző pontban vizsgált bírósági gyakorlatot a Kúria a támadott ítéletében kiterjesztette az egyházi eljárások során tett bejelentésekre is, és ezáltal – az indítványozó álláspontja szerint – kizárta az egyházi eljárásokban a személyiségi jogvédelem lehetőségét, valamint megsértette az állam és az egyházak különvált működésének alaptörvényi követelményét.
- [37] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan érvelt amellett, hogy a kúriai ítélet miatt sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését. Ahogyan arra jelen határozat már utalt, az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére alkotmányjogi panasz közvetlenül nem alapozható. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen érvelése szoros összefüggésben áll az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, hiszen amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítaná, hogy a Kúria kiterjesztő értelmezése alaptörvényellenes, az azzal járna, hogy az indítványozónak valóban sérültek a személyiségi jogai.
- [38] Az állam tárgyilagos és észszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, „egyházként” történő elismerés tekintetében [lásd: 3194/2020. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az állam és az egyház különvált működésének elve elsősorban azt jelenti, hogy az állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önértelmezésére hagyatkozik [3194/2020. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [28]]. Nem foglalhat állást tehát az állam hitbeli kérdésekben vagy épp az egyház belső hierarchiájának kérdésében, és az egyes belső eljárási kérdésekben sem. A vallásszabadság intézményes oldalának tehát része, hogy egy vallási közösség belső ügyeit szabadon, az államtól különváltan rendezze.
- [39] A vallási közösség által saját belső fegyelmi rendjének érvényesítése – amíg az érintett személyes adatai nem kerülnek nyilvánosságra – az egyházi autonómia részét képezi. A felmerülő kérdések között lehetnek olyanok, amelyeket egyúttal az állami jog is szankcionál és amelyekben adott esetben az egyházi eljárástól függetlenül akár a bűnüldöző szervek is felléphetnek, ugyanakkor lehetnek olyan hitelvi vagy erkölcsi kérdések is, melyek az állami jogrendszer szempontjából semmilyen relevanciával nem bírnak. Az Alkotmánybíróság az adott ügy összefüggésében azt vizsgálta, hogy az állam és az egyház különvált működésének elvével összhangban áll-e a Kúria által alkalmazott kiterjesztő értelmezés.
- [40] A Kúria ítélete indokolásának [71]–[74] bekezdéseiben arra az álláspontra helyezkedett, hogy nincs érdemi indok arra nézve, hogy az alperes által tett egyházi bejelentést másképp értékelje a bíróság, mint egy büntetőügyben vagy szabálysértési ügyben tett feljelentést. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat tartja szükségesnek kiemelni: az egyházi eljárásokban tett bejelentések esetében az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan nem az a fő eldöntendő kérdés, hogy egy állami szervnek (hatóságnak vagy bíróságnak) van-e oka arra, hogy ezen bejelentéseket (és ezáltal az egyházak belső eljárását) másképp értékeljen, mint az állami szervekhez intézett bejelentéseket és feljelentéseket, hanem az, hogy értékelheti-e egyáltalán ezen egyházi szervezeteken belül tett bejelentéseket. E kérdés vonatkozásában fontos kiemelni, hogy az állami szerveknek (hatóságoknak és bíróságoknak) az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésével összhangban ezen egyházi bejelentésekkel nem kell és nem is lehet foglalkozniuk, mivel ezeket az egyházak [a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 8. § (2) bekezdése szerint] a saját szabályaik szerint kezelhetik.
- [41] Az állam legfeljebb akkor foglalkozhat ezekkel a bejelentésekkel, ha azok nyilvánosságra kerülve felvetik az alapjogsérelem lehetőségét, ha felmerül a személyiségi jogok megsértésének kérdése, vagy pedig ha a bejelentés nyomán egyházi eljárás indul, és ezen eljárás kap olyan nyilvánosságot, amely alapján az egyházi bejelentés tartalma is nyilvános lesz. Utóbbi esetben azonban az államnak az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan értelemszerűen nem az egyházi eljárás eredményével, legfeljebb a nyilvánosságra került bejelentés esetleges személyiségi jogot sértő jellegével kell és lehet foglalkoznia. Ezen a ponton azonban az állami szerveknek (különösen az eljáró bíróságnak) választ kell adniuk arra a kérdésre, hogy az esetlegesen jogsérelmet okozó egyházi eljárást kezdeményező bejelentést hogyan kezelje.
- [42] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ilyen esetekben az érintett számára a sérelmet nem a bejelentés, hanem az egyházi hatóság intézkedése okozza, ami viszont nem lehet tárgya állami szervek eljárásának. Az egyházi

szerv intézkedéséhez vezető bejelentés lehetősége a vallási közösségek önálló működésének védelmét élvezi mindaddig, amíg az eljárásban felmerült adatok nem kerülnek nyilvánosságra. Azzal, hogy a Kúria a büntető- vagy szabálysértési ügyekben tett feljelentések analógiáját alkalmazta, és abból indult ki, hogy önmagában a bejelentés nem valósíthat meg személyiségi jogsértést, éppen az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésében foglalt különvált működés érvényesülését biztosította. Más kérdés, hogy míg a büntető- vagy szabálysértési ügyekben a feljelentés nyomán olyan döntés születik, ami mindenki számára tisztázza a feljelentés megalapozott vagy megalapozatlan voltát, az egyházi eljárásnak során ez kizárt, hiszen semmilyen állami szerv nem foglalhat állást hitelvi kérdésekben és nem értékelhet valláserkölcsei elvárásokat.

- [43] 4. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Kúriának a bejelentésekre, feljelentésekre irányadó gyakorlata és ezáltal jelen ítélete is, valamint annak az egyházi eljárásokban megtett bejelentésekre kiterjesztő értelmezése nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével [és ezáltal az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésével sem].
- [44] Erre való tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2080/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3080/2024. (II. 29.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.320/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Till Veronika ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.21.320/2022/5. számú ítélete ellen, miután álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz, valamint a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jóhírnevéhez való jogát. Emellett az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a IX. cikk (4) bekezdése sérelmét is állította.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó, aki az alapeljárásban felperesként vett részt, az egyik magyarországi párt fővárosi kerületi szervezetének az elnöke. A párt 2008-ban megvásárolt a magyar államtól egy fővárosi kerületben fekvő ingatlant, mely korábban is a párt helyi szervezetének székháza volt. A felperesi indítványozó és testvérei 2015-ben vásárolták meg a párttól az ingatlant, a korábbi vételártól 3 millió forinttal alacsonyabb összegért. Ebben az időben sem a felperes, sem a testvérei nem voltak az adott párt tagjai. A felperes testvérei 2016-ban összesen kétharmad tulajdoni illetőségüket eladták a felperesnek 7 millió forint vételár ellenében. Az alperes médiaszolgáltatásában lévő televíziós csatorna 2022-ben sugárzott (egy internetes sajtótermékben egy nappal korábban megjelentetett cikke hivatkozással) riportban számolt be a párt helyi szervezete székházának az indítványozó által 2015-ben és 2016-ban történt megvásárlásának körülményeiről. A riportot emellett közölte a televíziós csatorna honlapja is. A riportösszeállítás kapcsán a felperes négy közlés okán kért helyreigazítást, illetve jutatott el helyreigazítási kérelmet, egyrészt a televíziós csatornához, másrészt a honlaphoz, melynek a címzettek nem tettek eleget.
- [3] A riportösszeállítás felperes által vitatott közlései a következők voltak: „Áron alul saját magának adhatta el az [...] kerületi pártirodáját a [...] helyi elnöke (1. közlés). (Az indítványozó neve) a párt kárára 10 milliós nyereséget kereshetett az ügyben (2. közlés). A [...] szerint ő maga 10 milliós mutyiban lehetett érintett (3. közlés). Ahol a városházát nem tudták ellopni, ott a pártházat lopták el. A kerületrészt fideszes országos képviselőjelöltje foglalta így össze a korrupciógyanus ingatlanügyet” (4. közlés).
- [4] Az indítványozó sajtó-helyreigazítás iránti keresetet terjesztett elő az alperessel szemben az általa szolgáltatott csatorna műsorában, illetve az internetes oldalon, a helyreigazító közlemény azzal a tartalommal történő megjelenését kérve, hogy a perbeli összeállításban valótlanul híresztelték, hogy ő áron alul, saját magának adhatta el a párt kerületi irodáját, ezzel a párt kárára 10 milliós nyereséget kereshetett az ügyben, így 10 milliós „mutyiban” érintett, illetve hogy az ügylettel lopás történt. Indoklásában előadta, hogy az általa kifogásolt közlések minden ténybeli alapot nélkülöznek, valótlan tényállításnak minősülnek, amelyeket azzal a céllal tettek közzé, hogy a nézőkben az tudatosuljon, hogy ő helyi pártelnökként státuszát felhasználva, jogszerűtlenül jutott a kerületi volt pártszékház tulajdonjogához, egy előnytelen adásvételi szerződés megkötésével megkárosította a pártot, az ingatlan tulajdonjogának megszerzésével tízmilliós nyereséget realizálhatott annak kárára. Ugyanakkor az épület felújítása és családi házzá alakítása beruházást igényelt, az jelentősen befolyásolta az ingatlan vételárát, erről a körülményről azonban az alperes riportja nem számolt be. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, miután nézete szerint az indítványozó által kifogásolt közlések ténybeli alapokon nyugvó vélemények, ezért nincs helye velük szemben sajtóhelyreigazításnak.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Indoklásában hangsúlyozta, hogy a következetes ítélezési gyakorlat értelmében a ténybelileg megalapozott véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat önmagában nem lehet sajtóhelyreigazítás alapja. Figyelemmel volt továbbá arra, hogy a felperes közszereplőnek minősül, aki

- ezért fokozott mértékben köteles tűrni a személyére vonatkozó kritikus megállapításokat. Tételesen vizsgálta a közléseket, amely során az első közléssel összefüggésben megállapította, hogy az „áron aluli” értékesítés közlése egyértelműen vélemény, amelyhez elégséges ténybeli alapot szolgáltat az, hogy a felperesi indítványozó alacsonyabb vételáron vásárolta meg az ingatlant, mint ahogy ahhoz az eladók hozzájutottak. Míg az első közlés második fordulataival összefüggésben arra a következtetésre jutott, hogy a „saját magának adhatta el” kitétel a felperes személyét érintően olyan lényegtelen tévedés a PK 12. számú állásfoglalás II. pontjára tekintettel, amely nem ad alapot helyreigazításra, figyelemmel a felperes közszereplői minőségére is. A második közlés (10 milliós nyereség) tekintetében azt állapította meg, hogy az szubjektív megítélésen és a csökkenő összegű vételi áron alapuló egyéni vélemény, amelyet az indítványozó mint felperes közéleti szereplőként tűrni köteles.
- [6] Az elsőfokú ítélet a harmadik közlés (10 milliós „mutyiban” érintettség) tekintetében szintén hasonló álláspont-ra helyezkedett, amely a pártház megvásárlása értékelésének minősül a híradásban közölt tények alapján. A negyedik közlés („a pártházat lopták el”) kapcsán megállapította, hogy a közlemény egészének, összefüggéseinek vizsgálata alapján a közlés a politikai közélet egy másik szereplőjének véleménye az ingatlan értékesítéséről, amely egyben a felperesi indítványozó közéleti hitelességének a kritikája is. Utalt továbbá arra, hogy a „lopás” kifejezés nem büntetőjogi értelemben fogalmazódott meg. Annak köznyelvi értelme az, hogy valaki kifogásolható módon, a tényleges értéke alatt jutott hozzá az ingatlanhoz, ezt a véleményt pedig közszereplő voltára tekintettel a felperes tűrni köteles. Ezért a keresetet, figyelemmel az Alaptörvény IX. cikkére, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 495–496. §-ában foglaltakra, valamint az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban megfogalmazott alapelvekre, alaptalannak találta és az elutasította.
- [7] A másodfokú bíróság jogerős ítéletével a felperes fellebbezését részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy nyolc napon belül a televíziós csatorna 19 óra 30 perckor kezdődő adásának elején kommentár nélkül olvassa be az alábbi helyreigazító közleményt: „Helyreigazítás: az (év, hónap nap) napján a 19 óra 30 perckor kezdődött híradónkban, a »Vitatják a(z) (párt neve) iroda eladását« című tudósításunkban valótlanul híreszteltük, hogy saját magának adhatta el az (a párt neve, kerület száma), a (párt tagjainak összefoglaló neve) helyi elnöke. A valóság ezzel szemben az, hogy (a felperes neve) az ingatlan értékesítésekor nem volt a kerületi párt-szervezet elnöke és nem volt az MSZP tagja sem.”) A jogerős ítélet kötelezte továbbá az alperest arra, hogy ugyanezen helyreigazítás szövegét tegye közzé az internetes portálon úgy, hogy a helyreigazításra a portál nyitóoldalán 24 óra időtartamban hívja fel az olvasók figyelmét a „Helyreigazítás az [...] televíziós csatorna napján »Vitatják az iroda eladását« című médiatartalom miatt” címmel, amelyre kattintva a helyreigazítás szövege elérhető legyen a (év, hónap, nap) napján 19. óra 30 perckor kezdődő adását tartalmazó tartalom elérhetőségének helyén addig, amíg a tartalom elérhető, de legalább 30 napig. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta.
- [8] A jogerős másodfokú ítélet indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a konkrét ügyben közéleti kérdéseket érintő közlésekről van szó, a felperesi indítványozó közéleti szereplőnek minősül. Kiemelte, hogy a perbeli közléseket a szöveg összefüggéseiben kell értékelni. Vizsgálta, hogy a perben kifogásolt közlések tényállításként vagy véleménynyilvánításként minősülnek-e, illetve véleménynyilvánítás esetén a megfogalmazott álláspontok legalább vékony ténybeli alappal rendelkeznek-e. Az első közlés vonatkozásában a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően arra jutott, hogy azon megfogalmazás, ami szerint a felperes kerületi pártelnökként „saját magának adhatta el” az ingatlant, a befogadók számára azt jelentheti, hogy a felperesnek ráhatása lehetett a számára kedvező ár kialakítására, ebben a pártban betöltött vezető tisztsége is szerepet játszott. Ezzel szemben tényként volt megállapítható, hogy az adásvételi szerződések időpontjában (2015-2016) a felperes nem volt tagja az adott pártnak. Indokolása szerint ezt a tényt az alperes részéről az Smtv. 10. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettségének gyakorlása során ellenőrizhették volna. Álláspontja szerint a közlés a felperes személyének megítélése szempontjából nem lényegtelen, hanem meghatározó jelentőségű megállapítás, mert a társadalmi közfelfogás szerint tisztességtelen magatartás az, ha egy adásvételi szerződés során a vevő olyan személy, aki az eladónál betöltött tisztsége folytán befolyással bírhat a kialakított vételárra.
- [9] Az alperesnek a körülmények feltárása során szükségképpen foglalkoznia kellett a felperes pozíciójával, párttagságával, politikusi titulusaival. Így tévedésről nem lehetett szó az ügylet értelmezésének ezen lényeges körülménye kapcsán. Ezért az első közlés tekintetében a másodfokú bíróság elrendelte a helyreigazítást, mely szövegének meghatározásánál – a PK 15. számú állásfoglalás alapján – a helyreigazítás a valótlan tényalap tényalapjának cáfolatát is tartalmazza, szükségesnek tartva annak közlését, hogy az adásvételi szerződések megkötésének időpontjában a felperes nem volt sem a párt tagja, sem a kerületi párt-szervezet elnöke. Míg a 2–4. köz-

lés megítélése és az azokhoz kapcsolódó kereseti kérelmek elutasítása vonatkozásában a másodfokú bíróság teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. Hangsúlyozta továbbá, hogy a harmadik közlésre nézve a fellebbezésében a felperes maga sem kérte annak helyreigazítását. A „mutyi”, valamint a „lopás” kifejezések használatával összefüggésben kifejtette, hogy lehetséges, hogy az érintett személyek jogilag támadhatatlanok, de azokkal kapcsolatban a véleménynyilvánítás szintjén morális kifogás emelhető, az kritizálható. Míg a negyedik közléssel összefüggésben utalt arra, hogy alapvetően a helyi Fideszes képviselőjelölt politikai véleménye, értékelése volt, amelyet a felperes közszereplőként tűrni köteles, figyelemmel az Alkotmánybíróság közügyekkel kapcsolatos, szabad véleménynyilvánításra vonatkozó gyakorlatára és a bírói gyakorlatra.

- [10] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a keresetnek helyt adó rész hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását (azaz tartalma szerint az elsőfokú ítélet helybenhagyását) kérte. Míg a felperesi indítványozó – általa helyesnek vélt indokai alapján – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [11] A Kúria felülvizsgálati ítélete – tekintettel arra, hogy a második, harmadik és negyedik közlésre nézve a jogerős ítéletnek a keresetet elutasító rendelkezéseit az alperes felülvizsgálati kérelme nem támadta, a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján – csupán a jogerős ítéletnek az első közlésre vonatkozó részét vizsgálta. A Kúria ítéletében kifejtette, hogy a perben nem volt vitatott, hogy a felperes a jelenben a párt kerületi szervezetének elnöke az adásvételi szerződések megkötésekor (2015-2016) ezt a tisztséget még nem töltötte be, illetve nem volt a párt tagja sem. A felperes és az alperes álláspontjának ismertetését követően azt is kiemelte, hogy tényként állapítható meg, hogy a felperesi indítványozó a jelenben a helyi pártszervezet vezetője, a riportösszeállítás egésze a szerződéses folyamat egészét értékeli, arról alkot véleményt, ezért nincs helye sajtó-helyreigazítás elrendelésének. Hivatkozott a PK 12. számú állásfoglalásban foglaltakra, mely értelmében – többek között – a sajtó-helyreigazítás iránti igény elbírálásánál a sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt közléseket, kifejezéseket valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra.
- [12] A helyreigazítást kérő személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot helyreigazításra. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita önmagában nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja. Indokolása szerint az a konkrét ügyben nem volt vitatott, hogy a felperesi indítványozó a helyi pártszervezet elnökeként politikai közszereplőnek minősül, valamint hogy egy politikai párt helyi székházának értékesítése, annak módja, a vételár nagysága és további sorsa közérdeklődésre számot tartó kérdésnek, közügynek minősül. Hivatkozott a közszereplők magasabb tűrési kötelezettségére vonatkozó egységes és következetes bírói gyakorlatra, valamint az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatában foglaltakra. Kiemelte, hogy az adott közlés kapcsán nem hagyható figyelmen kívül, hogy arra a 2022. évi országgyűlési választások kampányának időszakában került sor. Továbbá idézte az Alkotmánybíróság a politikai vitákkal kapcsolatban megfogalmazott azon álláspontját [lásd: 3111/2022. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]], mely értelmében az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelmében vett automatikus alkalmazásával, nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A vitatott kijelentést ugyanis arra figyelemmel kell elvégezni, hogy az milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára.
- [13] Az értékelés szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel. Hangsúlyozta, hogy ez a megállapítás a választási időszakokra kiváltképp vonatkoztatható politikusok esetében, továbbá Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangoztottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni.
- [14] A Kúria felülvizsgálati ítélete emellett azt is értékelve, hogy a riportban az adásvételi szerződésekben rögzített vételárat számszerűen helyesen közölték, illetve a felperesi indítványozó a közlés időpontjában a választási kampányban aktív szerepet vállaló politikus volt, és az említett helyi pártszervezet elnöke volt, a közlemény egészét, annak összefüggéseit is tekintve megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan értékelt, hogy a politikai közszereplő felperesi indítványozó személyének megítélése szempontjából az a ténybeli pontatlanság, hogy ő 2015-2016 évben még nem volt a helyi pártszervezet elnöke, a riportban szereplő közéleti kérdés okán, a felperes személyét illetően, külső, objektív szemlélet alapján, olyan lényegtelen pontatlanságnak minősül, amely nem ad alapot önmagában a sajtó-helyreigazítás elrendelésére. A kúriai ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan döntött, amikor a riportösszeállítás egészének tartalmára tekintettel az első közlésre vonatkozó helyreigazítási igényt elutasította, valamint úgy foglalt állást, hogy adott esetben a szabad vélemény-

nyilvánításhoz való jogot előtérbe kell helyezni a közéleti szereplő felperesi indítványozó személyiségi jogai védelmével szemben. Mindezek alapján a felülvizsgálati ítélet azt állapította meg, hogy a jogerős másodokú ítélet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében megsértette az Smtv. 12. § (1) bekezdését, ezért annak a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályon kívül helyezte, és helyben hagyta a (keresetet teljes egészében elutasító) elsőfokú ítéletet.

- [15] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria kifogásolt, Pfv.IV.21.320/2022/5. számú ítélete folytán az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, továbbá a IX. cikk (4) bekezdése sérelmét állítva. Indítványában az adott ügy tényállásának, valamint az alkotmányjogi panasza előzményi perének pertörténete részletes ismertetését követően számba vette kérelme befogadhatósági feltételeinek fennálltát. Nézete szerint a Kúria által felülvizsgált riportban megjelent közlés teljes terjedelmében vizsgálendő, azonban két egymást követő mondatának a vizsgálata kiemelten szükséges a közlés értelmezése és az átadni kívánt tartalom szempontjából. Egyrészt állítása szerint az első közlés kizárólag úgy értelmezhető, hogy annak állítása szerint az indítványozó volt az, aki a szóban forgó ingatlan adásvételekor pártelnök volt, így saját magának adhatta el az ingatlant. Tehát az „adhatta el” szerkezet nem feltételes módként, hanem kizárólag a lehetőség (helyi elnöki pozíció) megjelöléseként értelmezendő. Az indítványozó állítása szerint az ítélet tévesen minősítette lényegtelen tévedésnek a közlés azon tartalmát, hogy a perbeli ingatlant az indítványozó „saját magának adhatta el”. Hivatkozása szerint a közlés tartalma tényállításnak minősül. A per alperese tényállításként fogalmazta meg, hogy az indítványozó a párt helyi elnökeként ezen pártbeli tisztségét kihasználva „saját magának” adta el az ingatlant. Utalt arra is, hogy ez a tényállítás az alperes álláspontja szerint is valótlan, így az erre alapított véleménynek nincs a valósággal közös alapja.
- [16] Ezzel a közléssel kapcsolatban azt kell vizsgálni, hogy a valóságnak van-e olyan, akárcsak vékony szelete is, amely ezen vélemény közlését megalapozottá teszi. A riport egészének tartalma alapján a híradásnak ez az egyik meghatározó, kulcs állítása, mivel azt közölte, hogy a felperesi indítványozónak kifejezett ráhatása lehetett az ingatlan áron aluli átruházásának több éves folyamatára, amelyet „lopásként” értékelt a műsor. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria tévesen minősítette lényegtelen tévedésnek a „saját magának” fordulatot, míg a nézők ezt a valótlan közlést úgy értelmezték, hogy a párt kerületi pártirodáját megvásárló személy a felperesi indítványozó, aki párttagsága, a pártban betöltött helyi vezetői tisztsége alapján szerezhette meg a párt helyi irodáját áron alul. Hivatkozott arra, hogy a társadalmilag kialakult közfelfogás és az általános vélekedés szerint egy olyan jogügylet tisztességtelen, amelyben a vevő, az eladó jog-, és érdekkörébe eső vételár meghatározására befolyással bír. A közfelfogás a saját magának történő értesítéshez kapcsolhat magánjogi és büntetőjogi szankciót is, ezért kiemelte, hogy az ebben való tévedés a felperesi indítványozó szempontjából nem minősül lényegtelen vagy pontatlan közlésnek.
- [17] Érvelésében azt is kifejtette, hogy a Kúria nem foglalt állást az indítványozóra vonatkozó alperesi közlések kapcsán a szükségesség-arányosság kérdésében, nevezetesen, hogy az indítványozónak okozott sérelem arányos volt-e a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásához képest, vagy volt-e az adott esetben a közérdekből gyakorolt jogok gyakorlásának olyan lehetősége, amely nem sértette volna az indítványozó jóhírnévhez fűződő jogát. Ugyanakkor a fenti alapjogi tesztet a Kúria nem végezte el, annak vizsgálatát és a teszt eredményét nem jelenítette meg ítéletének indokolásában, erre tekintettel megsértette az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti követelményeket, illetve azzal, hogy valótlan tények tekintetében valótlannul bűncselekmény elkövetését állította, megsértette az indítványozó VI. cikk (1) bekezdése szerinti jóhírnévhez való jogát.
- [18] Az indítványozó azt is hangsúlyozta, hogy a perbeli ingatlan adásvételi szerződéseinek létrejöttékor nem volt közszereplő, nem volt tagja az adott pártnak, így az adott párt helyi szervezetének sem volt az elnöke, melyből következően az eladói oldalról sem a vételárra, sem az ügyletkötés egyéb elemeire nem lehetett hatással. Ezért nem lehet okszerű következtetést levonni arra vonatkozóan, hogy az indítványozó lopott volna. Utalva az Alkotmánybíróság 3329/2017. (XII. 18.) AB határozatában, valamint a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában foglaltakra, kifejtette, hogy a bírálat és a kritika szabadsága sem jelent védelmet az utóbb hamisnak bizonyult tényállításokkal szemben. Amennyiben azok a közügyeket érintőek, csak az esetben védi a véleményszabadság, ha a tény állító vagy híresztelő jóhiszemű volt. Ugyanakkor nézete szerint az alperes jóhiszeműsége a konkrét ügyben kizárható, mivel maga mutatta be a cikkben az adásvételi szerződések lényeges tartalmát, és a tulajdoni lapot, amiből tudnia kellett, hogy lopásról nem lehetett szó, mivel az indítványozó fizetett az ingatlanért, és azt szerződéssel vásárolta. Emellett érvelése szerint a sajtószabadság a választási kampány időszakában sem véd a hamis tényállításoktól. Ezért álláspontja szerint téves és alapjogsértő a Kúria ítéletének 31. pontjában kifejtett összefoglaló érvelés, amely szerint a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot kell előtérbe helyezni a közéleti szereplő felperes személyiségi jogai védelmével szemben.

- [19] Az indítvány hosszasan idézte az Alkotmánybíróság által kidolgozott szempontrendszert, amely segítségével megállapítható, hogy egy adott közéleti vitában meddig terjed az érintett személy tūrés kötelezettsége, valamint az ezzel összefüggő gyakorlatát. Ennek kapcsán kitért az adott közlés értékítélet vagy tényállítás voltának különbözőségeire, továbbá az ún. bizonyíthatósági tesztre, amely segítséget nyújt megkülönböztethetőségükre. Kiemelte, hogy a tények meghamisítására nem vonatkozhat alkotmányos védelem, a bizonyíthatóan hamis tények jogvédelmet nem élvezhetnek [7/2014. (III. 7.) AB határozat]. Álláspontja szerint az alperesi közlés a bizonyíthatósági teszt alapján, nevezetesen, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára, egyértelműen tényállítást fogalmaz meg, és nem ténybeli alappal bíró véleményt. Érvelése szerint amennyiben való lenne az az alperesi állítás, hogy az indítványozó a perbeli ingatlan vonatkozásában gazdálkodást érintő bűncselekményt követett el, úgy az alkalmas lenne arra, hogy ellene büntetőeljárás induljon. Az olyan tényállítások pedig, amelyek – valóságuk esetén – az érintett személy ellen büntetőeljárás megindítására is alkalmasak, meghaladják a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos határait.
- [20] Emellett hivatkozása szerint a személyre vonatkozó tényközlés sértő, ha az a közmegítélés szerint alkalmas arra, hogy a sérelmet szenvedett fél társadalmi megítélését hátrányosan befolyásolja. A közéleti szerepvállalással összefüggésbe hozható valótlan tartalmú tényállítás rendszerint épp arra figyelemmel válthatja ki a megsértett személy hátrányos társadalmi megítélését, mivel egy közéleti szereplőtől fokozottan elvárható, hogy a köz érdekében végzett tevékenysége során mind a jogi, mind az általánosan elfogadott erkölcsi normák tiszteletben tartásával járjon el. Egy politikus közmegítélését ugyanis mindenképpen negatívan érintheti, ha a közéletben elfoglalt pozíciójával összefüggésben bűncselekmény elkövetésével vádolják meg, vagy azzal összefüggésbe hozzák. Utalt az Alkotmánybíróság 3234/2023. (VI. 2.) AB határozatában foglaltakra, mely alapján alkotmányjogi védelem alá csak olyan kijelentések, (politikai véleménynek minősülő tényállítások) tartozhatnak, amelyeknél a választópolgároknak valóban van olyan értelmezési lehetőségük (amennyiben a vita politikai természetű és a vitát folytató felek politikai szembenállását figyelembe veszik), amely alapján megfelelő következtetést tudnak levonni. Ugyanakkor mindezen kérdésekkel a Kúria vizsgálata során nem foglalkozott. Az indítványozó nézete szerint az alperes megszegte az Smtv. 10. §-ában foglalt hiteles tájékoztatási kötelezettségét azzal, hogy nem ellenőrizte a felperes fennálló párttagságának és a helyi pártszervezet vezetői tisztségének fennállását egy több évvel korábbi jogügylet tényei kapcsán. Hivatkozott a PK 12. számú állásfoglalásban foglaltakra, amely alapján csak a lényegtelen tévedések nem értékelhetők a közlemény egyéb részeitől függetlenül. Kiemelte, hogy a sajtó-helyreigazítás rendeltetésével ellentétes eredményre vezetett, hogy az összefüggő közlési láncot megbontva, „a saját magának adhatta el” közlését összefüggései nélkül vizsgálta a kúriai döntés, mert az az egész riport egy lényeges, meghatározó következtetése.

II.

- [21] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

- [22] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben az indítványokkal szemben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

- [23] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [24] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be (a felülvizsgálati ítéletet 2023. március 23-án vette át, míg az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2023. május 22-én nyújtotta be, elektronikus úton). Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által hozott Pfv.IV.21.320/2022/5. számú ítéletének az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal már nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó nagyobb részben az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a sajtó-helyreigazítás iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [25] Mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszindítványát az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapította, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálata a támadott bírói döntés, azaz a Kúria felülvizsgálati ítéletére korlátozódhat. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor észlelte, hogy az indítvány nemcsak a felülvizsgálati ítélettel vizsgált első közlést (mely két fordulatból áll: egyrészt „áron aluli”, továbbá: „saját magának adhatta el”), hanem tartalma szerint a megjelent közlést teljes terjedelmében támadta (erre nézve lásd pl. az indítvány indokolásának 32. pontjában „a riportban megjelent közlés teljes terjedelmében vizsgálandó”, továbbá a 4. közlésre („a pártházat lopták el”) vonatkozóan: „Okszerű következtetést, hogy az Indítványozó lopott volna, levonni nem lehet.” (Indítvány indokolás [47]) Tekintettel azonban arra, hogy a felülvizsgálati ítélet a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló közlést nem teljes terjedelmében, hanem csak az első közlésre nézve vizsgálta érdemben, ezért a fentiek okán a kúriai döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata is kizárólag csak ezen első közlésre terjedhet ki.
- [26] Az indítvánnyal támadott kúriai döntés, – a fentiek szerint – az első közlés mindkét fordulatát („áron aluli” valamint „saját magának adhatta el”) érdemben vizsgálta. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érvelést kizárólag a „saját magának adhatta el” fordulat tekintetében terjesztett elő indítványában, ezért az Alkotmánybíróság az első közlés első fordulatát – a kérelem hiányos voltára tekintettel – nem állt módjában érdemben vizsgálni, miután következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya [lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [27] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésének a sérelmét is állította. Az Alaptörvény említett rendelkezése azonban nem önálló alapjogot állapít meg, hanem a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, így erre az indítványozó alapjogi sérelmet nem alapíthat [lásd ezzel egyezően: 3294/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [28] 1.3. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, valamint a II. cikkének a sérelmét is állította. Az alkotmányjogi panasz alapján megállapítható azonban, hogy mind az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, mind pedig a II. cikkére csak a VI. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben (a jóhírnévhez való jogának sérelme, és az ezt érintő kijelentések vizsgálata kapcsán) tartalmaz hivatkozást az indítvány, ugyanakkor ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében önálló érvelést az indítvány nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya [lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [29] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben az indítvány (az első közlés második fordulatára vonatkozó felülvizsgálati döntésre nézve) eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az

indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Emellett az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a támadott bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].

- [30] 3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a konkrét alkotmányjogi panasz bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel, s ezáltal az Alkotmánybíróság részéről érdemi vizsgálatot igényel abban a kérdésben, hogy az indítványozó által kifogásolt kúriai döntés az Alaptörvénnyel összhangban tárta-e fel, hogy hol húzódik az adott ügyben a közügyek szabad vitatásának határa az indítványozó jóhírnevével szemben.
- [32] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a befogadásról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, érdemben bírálta el.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [34] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata során az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jóhírnévhez való jog határait vizsgálta, ugyanakkor azt is megállapította, hogy a vizsgálni szükséges konkrét ügyben ezen alkotmányossági kérdés szorosan összefügg az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakkal is. Az ügy alapjául szolgáló bírósági döntések ugyanis abból a szempontból vizsgálták a jóhírnévhez való jog kérdését, hogy a felperes közszereplőnek minősül-e, és így magasabb tūrés kötelezettsége van-e, továbbá az alperes által közölt, illetve az indítványozó által kifogásolt első közlés második fordulata tényállásnak, avagy értékítéletnek minősül-e.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként szükségesnek ítélte áttekinteni a jóhírnévhez való jog és a sajtószabadsághoz való jog kollíziójával kapcsolatos, a közéleti vitákat érintő ügyekben hozott főbb megállapításait, majd ezt követően az említettek szerint áttekintett gyakorlatára figyelemmel, a konkrét ügyre vonatkozó alkotmányossági vizsgálatát végezte el.
- [37] 3.1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alaptörvény említett rendelkezése amellett, hogy elismeri a sajtószabadságot, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek a biztosításáról is rendelkezik {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [40]}. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon [lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény, és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.

- [38] Az Alkotmánybíróság – többek között a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában (lásd: Indokolás [32]) – megerősítette, hogy kiemelten fontos alkotmányos érdekek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény [...] számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselőket vállalók. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” [lásd még: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [39] 3.2. Az Alkotmánybíróság szükségesnek ítélte áttekinteni a közügyek vitatásával összefüggő főbb megállapításait.
- [40] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték, különösen abban az esetben, amikor a közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények nyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát. Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanakkor a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólánál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál {3052/2022. (II. 11.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [42]}.
- [41] A közügyek vitája, azaz a szólásszabadság fokozottan védett köre meghatározásának fókuszában mindenekelőtt az a kérdés áll, hogy a megszólaló valamely társadalmi, közéleti kérdésben fejtette-e ki nézeteit. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében jelen ügyben is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „[a] tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]} Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e {lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában azt is megerősítette, hogy politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [44] A politikai viták természetével összefüggésben az Alkotmánybíróság tehát több olyan ügygel is foglalkozott, ahol a politikai vita egy választási kampányban zajlott. Így például a választási kampányt az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43], továbbá 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [45] A politikai vitákkal kapcsolatban azt is fontos kiemelni, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. En-

nek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módban fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmezése. Szintén védelem alá tartozhat a kritika, túlzó, meghökkentő megfogalmazása akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára széles körű lehetőség nyílik {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [46] 3.3. A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell a prioritást meghatározni, meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy túrisi kötelezettsége, vagy a másik oldalról: mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme.
- [47] Az Abh. kiemelte, hogy a kérdés értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]} (Abh., Indokolás [45]).
- [48] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ahhoz, hogy egy adott nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság kiemelt védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e.
- [49] Az Abh. ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg, hanem éppen fordítva: a közlés tárgyához mérten kell vizsgálni az érintettek személyi minőségét. A szólásszabadság fokozottan védett körének fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [50] Erre tekintettel a nyilvános közlés minősítése során elsőként azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e, mert maga a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely meghatározza az érintettek személyi minőségét {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [51] Abban az esetben, ha megállapítást nyert, hogy a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy – az adott helyzetben – közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, automatikusan nem vonja maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]; 3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [44]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is egységes, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.
- [52] 3.4. A konkrét ügyben megállapítható, hogy az alperes által megjelentetett hírműsorban, valamint cikkben közölt első közlés második fordulata közügyeket érintő kijelentést tartalmaz. Továbbá az indítványozó egy országos párt kerületi vezetőjeként (kerületi pártelnök) közszereplőnek minősül. Egy közszereplő tevékenysége, cselekedete azonban nemcsak kizárólag a közszereplősége idejére vonatkozóan lehet közérdeklődésre számot tartó, mivel az azt megelőző tevékenység, cselekmény, illetve történés is szolgálhat olyan információkkal a polgárok számára, amely alapján közügyeket érintő, ahhoz kapcsolódó információkhoz juthatnak. Emellett, ahogy azt a kúriai döntés is rögzítette, a perben kifogásolt közlés a 2022. évi országgyűlési választások kampányának időszakában történt.
- [53] Ezért egyrészt általánosságban megállapítható, hogy egy politikai párt székházának értékesítése, illetve annak módja közérdeklődésre számot tartó kérdésnek minősül, amellyel kapcsolatos vélt visszaélésről az alperesnek

mint médiaszolgáltatónak joga volt tájékoztatást adni. (Ugyanakkor nem kizárva annak lehetőségét, hogy a bejegyzés jogsértő jellege esetében felelnie kell annak tartalmáért.) Továbbá az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria vizsgálata során az Alaptörvénnyel összhangban jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó közszereplői minősége az ingatlan szerződés-kötésének idejére nézve is megállapítható. Ebből következően pedig a vele szemben megfogalmazott értékítéletekkel szemben magasabb tűrési kötelezettség terheli.

- [54] 4. Az Alkotmánybíróság a vélemény szabadság gyakorlásának határait a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különbözteti meg, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. E minősítésnek azért kell összhangban állnia az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított vélemény szabadság követelményeivel, mert döntően és közvetlenül befolyásolja annak határait is, így az alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.
- [55] Az Alkotmánybíróság azt is számos határozatában rögzítette, hogy a vélemény szabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a vélemény nyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. Ebből következik, hogy a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és objektív módon nem igazolható. Ugyanakkor az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy hírsztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg (Abh., Indokolás [54]).
- [56] Az Alkotmánybíróság – többek között a 3234/2023. (VI. 2.) AB határozatában – összefoglalta a politikai vitákban elhangzó állításokkal kapcsolatos gyakorlatát is (Indokolás [39]–[44]). Ennek kapcsán utalt a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatában foglaltakra, megerősítve, hogy a politikai vitákban (különösen választási kampány során) a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására csak szűk körben van lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” [5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]], hanem „a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák” [31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [57] Az Alkotmánybíróság a politikai vitákkal kapcsolatban azt is többször kiemelte, hogy az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai vélemény nyilvánítások figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel {a választási kampányok vonatkozásában lásd: 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági teszttel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli {lásd pl. 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [58] Az Alkotmánybíróság már azt is többször kifejtette, hogy a vélemény szabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsülete és jó hírnevének védelme. Többek között a 6/2021. (II. 19.) AB határozat megerősítette korábbi [erre nézve lásd: 3048/2020. (III. 2.) AB határozat] álláspontját, mely szerint a vélemény nyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Ez a rendelkezés a vélemény nyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi [3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]; 6/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [22]]. Arra nézve, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét [3374/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [59] Ezért az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk szükséges, hogy az eljárásban érintett személyt érintő közlés bármilyen módon kötődik-e a közérdeklődésre számot tartó, közügyeket érintő vitához. Abban az esetben pedig, ha meg-

állapítható, hogy a vizsgált közlés közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, és az érintettek e közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt, függetlenül attól, hogy az érintett közhatalmat gyakorló személy, vagy más státuszú személy-e, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján fokozott tūrés kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben.

- [60] Az Alkotmánybíróságnak a konkrét ügyben azt kellett megvizsgálnia, hogy a Kúria döntése kialakítása során figyelemmel volt-e az ügy alapjogi érintettségére, lefolytatta-e az alapjogi vizsgálatot, továbbá annak során valamennyi, alkotmányjogilag releváns szempontot figyelembe vett-e a konkuráló alapjogi érdekek mérlegelése során döntése kialakításánál.
- [61] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, az indítvány által támadott kúriai döntés a fentiekben már – ismertettek szerint – a felperes felülvizsgálata folytán az első közlést vizsgálta érdemben. Ennek, jelen alkotmányjogi panaszjárásban érdemi elbírálásra alkalmas második fordulata („saját magának adhatta el”) tekintetében azt állapította meg, hogy a választási kampány időszakában történt a vitatott közlés, melyre nézve fennáll az indítványozó közszereplői minőségéből eredő magasabb tūrés kötelezettsége.
- [62] Mint azt a fentiekben az Alkotmánybíróság már többször kiemelte, a véleménynyilvánítási jog és a jóhírnév sérelméhez való jog kollíziójának mérlegelése során az egyik alapvető szempont annak meghatározása, hogy az adott közlés tényállításnak, vagy értékítéletnek tekintendő-e. Az elsőfokú bíróság az első közlés tekintetében arra az álláspontra helyezkedett, hogy az véleményként értékelhető, míg a másodfokú bíróság ítéletében ettől eltérő álláspontra helyezkedett. Ennek során a másodfokú ítélet kifejtette, hogy „tényállítást vélemény is tartalmazhat, hiszen a tények alapján tényekre levont következtetés is minősülhet véleménynek, ahogy ez az első közlés, a saját magának adhatta el a párt helyi irodáját” esetében is megállapítható.
- [63] A felülvizsgálati döntés indokolásában beidézi az értékítélet, illetve tényállítás tartalmú közlések értékelésének különbözőségére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot, ugyanakkor a konkrét ügyre vonatkozóan a felülvizsgálati kérelemmel kifogásolt első közlésre nézve önálló mérlegelést nem folytatott le, nevezetesen, hogy a támadott közlés tényállításnak, vagy értékítéletnek tekintendő-e. Megállapítható továbbá az is, hogy ezt követően (lásd: Indokolás [30]) ténybeli pontatlansággként értékelte, hogy az indítványozó 2015-16-ban nem volt a helyi pártszervezet vezetője, azonban magára a közlés második fordulatára nézve nem foglalt állást. Ugyanakkor a Kúria döntésének következő bekezdésében az elsőfokú bíróság ítélete helytállóságát állapította meg, amely véleményként értékelte a kifogásolt első közlés második fordulatát. Ez alapján azzal, hogy a kúriai döntés helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, valójában osztotta az elsőfokú bíróság vizsgálatának a felülvizsgálati kérelemmel érintett megállapításait, így többek között azt, amely véleményként értékelte a kifogásolt első közlés második fordulatát. Mindezekre tekintettel Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria, indítványozó által kifogásolt, alapjogi mérlegelésre vonatkozó vizsgálata nem tekinthető hiányosnak.
- [64] 5. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Kúria az indítvánnyal támadott döntése meghozatala során felismerte az adott ügy alapjogi érintettségét, és azzal összhangban ítélte meg az indítványozó által felülvizsgálati kérelmében kifogásolt első közlés második fordulatát.
- [65] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria indítványozó által támadott ítélete nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1213/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2024. (II. 29.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.718/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Szender Zoltán ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.718/2021/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 111.K.707.178/2020/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] 2.1. Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) telekalakítás engedélyezését kérte egy olyan területre vonatkozóan, amely érintette azt a társasházat is, amelyben az indítványozó tulajdoni hányaddal rendelkezik. Az önkormányzat tulajdoni igényének érvényesítése céljából a társasházi ingatlanból 77 m² nagyságú terület leválasztását kérte közút céljára. A leválasztandó területet a társasház alapító okiratában rögzítettek szerint az indítványozó használja, az az indítványozó tulajdonában álló ingatlan parkolójaként funkcionál.
- [4] A telekalakítási kérelem megindításának tényét Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: I. r. alperes) a telekalakítással érintett földrészlet tulajdoni lapjára feljegyezte, az eljárás megindításáról az indítványozót külön nem értesítette. Az I. r. alperes 2020. június 23-án kelt 800207/8/2020. számú határozatában – Budapest Főváros II. Kerület Polgármesteri Hivatal Jegyzője (a továbbiakban: II. r. alperes) szakhatósági állásfoglalásában foglaltakra is figyelemmel – az önkormányzat kérelmének megfelelően a telekalakítás, ezen belül is a telekfelosztás elvi engedélyezéséről döntött. A határozatot az indítványozó részére kézbesítették, aki ekkor értesült az eljárásról.
- [5] 2.2. Az indítványozó anyagi jogi és eljárási jogi jogsérelmekre hivatkozással keresettel támadta meg a határozatot, hivatkozva az ügyféli jogok megsértésére, a tényállás tisztázatlanságára és az önkormányzat kérelmezői jogosultságának hiányára. A Fővárosi Törvényszék 111.K.707.178/2020/18. számú jogerős ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy az indítványozó ügyféli jogállását az I. r. alperes nem vitatta, a határozatot részére kézbesítette, ezért az indítványozó a közigazgatási eljárásban ügyfélnek minősült. Hangsúlyozta, hogy az I. r. alperes bizonyítást nem folytatott le, az eljárás megindításáról való ügyféli értesítés szükségességének más esetei sem álltak elő, az indítványozó sem jelölt meg olyan általános vagy különös szabályt, amely a telekalakítási eljárásban az ügyfelek értesítését kötelezővé teszi. Az indítványozó keresetösszege vizsgálata során megállapította, hogy sem a határozat, sem II. r. alperes állásfoglalása nem állapít meg jogot vagy kötelezettséget az indítványozó számára. Arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozónak a perben nem sikerült bizonyítania, hogy az ügy jogát, illetve jogos érdekét közvetlenül érinti, ezért a Törvényszék szerint keresetösszege jog hiányában nem kérhette a közigazgatási határozat törvényességi felülvizsgálatát (Fővárosi Törvényszék ítélete, Indokolás [11]–[13]).
- [6] 2.3. A jogerős ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, hivatkozva többek között arra, hogy a telekalakítás tényleges megvalósításával a tulajdonában álló in-

gatlanból területet veszít el, ezáltal pedig csökken az ingatlana értéke. Megítélése szerint nem csupán ügyfélnek, de ellenérdekű ügyfélnek minősül, ezáltal garanciális eljárási jogai sérültek részvételi joga biztosítása hiányában. A Kúria a Kfv.III.37.718/2021/6. számú ítéletével a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítéletet hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy a keresettel támadott körben az indítványozó közvetlen jogi érdekeltsége sem személyi, sem tárgyi vonatkozásban nem áll fenn, az elvi jellegű engedélyezés az indítványozó tulajdonjogát közvetlenül nem érintette. Kifejtette, hogy a közigazgatási perben a perindítási jogosultság feltétele a fél perbeli jogképessége, továbbá az, hogy az eljárás alapjául szolgáló ügy a fél jogát, illetőleg jogos érdekét közvetlenül érintse. Ez az érintettség a keresetösségi jogban testesül meg. A Kúria szerint ez meghatározott érdekeltségi kapcsolatot feltételez a fél és a közigazgatási tevékenység között. Az ügyféli jogállás nem jelenti automatikusan a kereset érdemi elbírálásának lehetőségét is, annak feltétele az adott jogsértéshez kapcsolódó közvetlen jogi érintettség, amelyet neki kell igazolnia. Hangsúlyozta a Kúria, hogy a telekalakítás egy elvi engedélyezési eljárás, egy jövőbeni lehetséges területvonásnak lehet az alapja, nem jár együtt a változás ingatlannyilvántartási átvezetésével, tehát a tulajdoni viszonyokat közvetlenül nem érinti. Azt is hangsúlyozta, hogy amennyiben a telekalakítás érintené a tulajdonjogot, akkor abban érintett nem az indítványozó, hanem a társasház-közösség lenne. A Kúria azt is kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság feleslegesen bocsátkozott az indítványozó által megjelölt eljárási jogsérelem vizsgálatába, ugyanis kimondta az elsőfokú ítéletében, hogy az indítványozónak közvetlen érintettsége az ügyben nincs, így pedig keresetösségi joggal nem bír. A Kúria szerint ebből az következik, hogy az általa megjelölt jogsérelmek érdemi vizsgálatát figyelmen kívül kell hagyni (Kúria ítélete, különösen Indokolás [25]–[26]).

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.718/2021/6. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 111.K.707.178/2020/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványban és az indítvány kiegészítése során arra hivatkozott, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében elsősorban arra hivatkozott az indítványozó, hogy a Kúria *contra constitutionem* döntést hozott. Álláspontja szerint a Kúria érvelése azt jelenti, hogy amennyiben valamely fél az adott ügyben ügyfélnek minősült, akkor ez egyben keresetindítási joggal is felruházta, de ez mégsem jelent egyben keresetösségi jogot is. Ezt az álláspontot tévesnek tartja, ami szerinte alaptörvény-ellenes jogértelmezést valósít meg. Hangsúlyozta, hogy amennyiben a hatósági ügy közvetlenül érintette a panaszos jogát vagy jogos érdekét, úgy elvi élel kimondható, hogy az ügy érdemi lezárását megtestesítő határozatban foglaltakkal kapcsolatos közvetlen jogi érintettsége is fennáll. Jelentősége van szerinte annak, hogy jelen ügyben egy közigazgatási jogvitáról volt szó, amely esetben a perindítás lehetőségét (szemben egy polgári perrel) külön törvényhely alapozza meg, amely során azt is megállapítja a törvényhely, hogy egyáltalán ki jogosult a per megindítására. Álláspontja értelmében az eljáró bíróságok ebbéli indokolása formális, nem elégséges. Ha a jogalkotó úgy rendelkezett, hogy az ügyfelek egy konkrét személyi körként indíthatnak közigazgatási pert, akkor ebből szerinte egyenesen következik, hogy a perindításra jogosultnak joga keletkezett arra, hogy keresete érdemben elbírálásra is kerüljön. Az indítványozó szerint az ily módon egyértelmű törvényi szabályt a bíróságok nem vették figyelembe. Hangsúlyozta azt is, hogy a Kúria nem volt figyelemmel arra, hogy az indítványozó nem csak azért támadta a hatósági döntést, mert számára az abban foglaltak valamely oknál fogva nem kedvezőek, hanem azért is, mert ügyféli jogai teljesen kiüresedtek, mivel az alapeljárásba ügyfélként a hatóság őt be sem vonta. Szerinte, ha ügyfél volt az indítványozó, de ügyféli jogait nem tudta gyakorolni, akkor már alappal támadja a véglegessé vált döntést.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében utalt rá, hogy szerinte egységes a bírói gyakorlat abban, hogy az ügyfél elsőfokú eljárásban való részvételét garantáló szabályok teljes figyelmen kívül hagyása valamely ügyfél jogainak közvetlen érintettsége folytán az ügy érdemére kiható eljárási szabály megsértésének minősül, melynek következtében sérültek a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését biztosító, garanciális törvényi rendelkezések is. Arra hivatkozott, hogy mivel ezen jogsérelmet az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe (a panaszos keresetösségi jogának el nem ismerése okán), ezért a bírósági eljárás során sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 36. § (10) bekezdése alapján engedélyezte a Fővárosi Kormányhivatal számára, hogy az Alkotmánybíróság határozatának meghozatalát megelőzően írásban ismertesse az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját.

II.

[11] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[12] 2. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) indítvánnyal érintett, az alapügy elbírálása idején hatályos rendelkezései:

„5. § [...] (1) Az ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet.

(2) A hatóság biztosítja

a) az ügyfél [...]

számára, hogy jogait és kötelezettségeiket megismerhessék, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.”

„10. § (1) Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek (amelynek) jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire (amelyre) nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit (amelyet) hatósági ellenőrzés alá vontak.”

[13] 3. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„4. § (1) A közigazgatási jogvita tárgya a közigazgatási szerv közigazgatási jog által szabályozott, az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló vagy azt eredményező (3) bekezdés szerinti cselekménynek, vagy a cselekmény elmulasztásának (a továbbiakban együtt: közigazgatási tevékenység) jogszerűsége.

(2) A vitatott tevékenység akkor lehet közigazgatási jogvita tárgya, ha bármely a közigazgatási tevékenységgel közvetlenül érintett fél a vitatott tevékenységgel szemben jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette, vagy a pert jogszabály előírása miatt más közigazgatási eljárás előzte meg.”

„17. § A per megindítására jogosult

a) az, akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti [...].”

„88. § (1) A bíróság a keresetet elutasítja, ha

a) a kereset alaptalan,

b) a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg,

c) olyan eljárási szabályszegés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt.”

[14] 4. Az egyes földügyi eljárások részletes szabályairól szóló 384/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„23. § (1) A telekalakítási eljárás megindítását az eljárás iránti kérelem benyújtását követő munkanapon valamennyi érintett tulajdoni lapon szelvényezni kell. A telekalakítási eljárás megindítása tényét a szelvényezést követő 8 napon belül hivatalból kell feljegyezni, kivéve, ha a kérelem visszautasítására kerül sor. Az erről szóló végzésben a szelvény törléséről rendelkezni kell, és annak véglegessé válását követő napon azt az ügyfelek értesítése nélkül törölni kell a tulajdoni lapról.

[...]

(3) A telekalakítási eljárás megindítás ténye (1) és (2) bekezdésben foglaltak szerinti feljegyzésének, illetve törlésének ingatlan-nyilvántartási foganatosításáról az ügyfeleket – ha jogszabály másként nem rendelkezik – külön értesíteni nem kell.”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [16] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőséget már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [18] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában kettő, részben összefüggő okból állította a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Egyrészt azt állította, hogy az eljárás megindulásáról való értesítés hiányában nem tudta gyakorolni ügyféli jogait, másrészt pedig azt sérelmezte, hogy a keresetösségi jog *contra constitutionem* értelmezésével a bíróságok ellehetetlenítették a jogérvényesítést. Előbbi eset vonatkozásában egyaránt állította a XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is (tekintettel arra, hogy a bíróságok nem orvosolták a hatóság hibáját), utóbbi vonatkozásában pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [20] Az eljárás megindulásáról szóló értesítés elmaradása kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy mivel az indítványozó által állított sérelem már az eljárás hatósági szakaszában bekövetkezett, ezért az indítvány ezen elemét – tartalma szerint – a XXIV. cikk (1) bekezdése alapján bírálta el.
- [21] 2.1.1. Az alkotmányjogi panasz, figyelemmel az Alkotmánybíróság Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggő, jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns gyakorlatára, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítvány felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az elsőfokú bírósági eljárástól kezdődően következetesen hivatkozott arra, hogy az eljárás megindításáról való értesítés elmaradása megghiúsította azt, hogy a hatósági eljárásban élni tudjon ügyféli jogaival. A Törvényszék ezt az állítást megvizsgálta és érdemben alaptalannak találta, miközben azt is leszögezte, hogy a részvételt biztosító garanciális szabályok megsértése az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással bíró szabályszegés lenne. A törvényszék azonban levezette, hogy a vonatkozó jogszabályokból nem következik az, hogy a hatóságnak másképp kellett volna eljárnia, azaz nem helytálló az az állítás, hogy külön értesítenie kellett volna az ügyfelet (törvényszék ítélete, Indokolás [10]–[11]). Az indítványozó az eljárás további szakaszaiban (így az alkotmányjogi panaszban is) ugyanerre hivatkozott, anélkül azonban, hogy konkrétan rámutatott volna, hogy a hatóság számára az értesítési kötelezettség (a részvétel biztosításának általános szabályán túl) konkrétan melyik jogszabályból következik. Ugyanígy azt sem állította, hogy a vonatkozó jogszabályok (amennyiben azok valóban nem teszik kötelezővé az indítványozó értesítését) alaptörvény-ellenesek lennének.
- [23] Kétségtelen, hogy a törvényszék a kereseti kérelmet érdemben elbírálta, az ítéletet pedig a Kúria hatályában fenntartotta. Az ítéletben foglaltakhoz képest az indítványozó új érvet nem hívott fel.

- [24] Az indítványozói álláspontból lényegében az következik, hogy szerinte csak az az értelmezés egyeztethető össze a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, ha a hatóság a kérelemre induló eljárásokban minden esetben értesíti az (ellenérdekű) ügyfeleket az eljárás megindításáról. Ilyen konkrét előírást ugyanakkor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) az eljárás idején hatályos állapot szerint nem tartalmazott, azt a jogalkotó csak 2021. január 1. napjától kezdődő hatállyal írta elő. Az indítványozó jelen esetben kizárólag az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és abban is csupán a bíróságok indítványozótól eltérő jogértelmezését vitatta, nem támasztotta alá azonban az indítvány azt, hogy a bíróságok jogértelmezésével szemben miért az indítványozó értelmezése az egyetlen alaptörvény-konform értelmezés, és a bíróságok értelmezése miért vált kétséget kizáróan a bíróságokat az Alaptörvény 28. cikkéből fakadóan megillető értelmezési tartomány kereteit túllépővé, azaz *contra constitutionem*-mé. Addig ugyanis, amíg az eljáró bíróságok az értelmezési tartomány alkotmányos keretein belül hozzák meg döntéseiket, az általuk választott jogértelmezés helyessége csak szakjogi (és nem pedig alkotmányjogi) értelemben kérdőjelezhető meg, melynek megítélésére az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [25] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyen jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [26] Mindezek fényében az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz ezen elemében valójában az eljáró bíróságok indítványozótól eltérő jogértelmezését vitatta, ami a fentiek szerint (kifejezetten az értesítés elmaradására vonatkozó szabályozás alaptörvény-ellenességének állítása nélkül, vagy pedig az értesítési kötelezettség fennállásának megindokolása nélkül) szakjogi-törvényességi, és nem pedig alkotmányossági kérdésnek tekinthető, ekként az Alkotmánybíróság hatáskörén kétséget kizáróan kívül esik, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria anyagi jogi jogértelmezésen alapuló döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság ezért azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz ezen eleme nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem, ekként pedig az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem teljesíti.
- [27] Az Alkotmánybíróság e körben azt sem hagyhatta figyelmen kívül, hogy a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség esetleges hivatalbóli vizsgálata esetén az Alkotmánybíróság nem semmisítheti meg a vizsgált jogszabályi rendelkezést, ezért az Alkotmánybíróság jelen esetben nem látta indokoltnak a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség vizsgálatának szükségességét sem.
- [28] 2.1.2. Az alkotmányjogi panasz azon elemét érintően, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a kereshetőségi jog *contra constitutionem* értelmezésére alapozva állította, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [29] Az alkotmányjogi panasz, figyelemmel az Alkotmánybíróság Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő, jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns gyakorlatára, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítvány felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az Alkotmánybíróság szerint a kereshetőségi jog mikénti értelmezése alapvetően szakjogi kérdés, alkotmányjogi szempontból annyiban bír jelentőséggel, hogy adott esetben a kereshetőségi jog téves értelmezése el tudja lehetetleníteni a jogérvényesítést. Az indítványozó lényegében éppen ezt állította az alkotmányjogi panaszában.
- [31] A Kúria ítélete indokolásának [27] bekezdése szerint a törvényszék feleslegesen bocsátkozott az indítványozó által állított eljárási jogsérelem vizsgálatába, ugyanis a kereshetőségi jog hiányában ennek vizsgálatát figyelmen kívül kell hagyni. Mindeközben kétségtelen, hogy a Kp. 88. § (1) bekezdése külön pontban szabályozza az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással nem járó eljárási szabályszegés és a közvetlen sérelem hiánya miatti el-

utasítást. Az ügyben felmerülő kérdés mindezek alapján az, hogy szabtak-e a bíróságok önkényesen olyan feltevélt az igényérvényesítésre, amely a Kp.-ból nem következik, ezáltal alaptörvény-ellenesen korlátozták-e a bíróságok a konkrét ügyben az indítványozót a bírósági eljárásban történő igényérvényesítésben.

- [32] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panaszban foglalt állítás – jelesül az, hogy a bíróságok ítéletei *contra constitutionem* értelmezték az indítványozó Kp. 88. § (1) bekezdés *b*) pontjában rögzített kereshetőségi jogát – felvetette a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Csak érdemi vizsgálat keretében állapítható meg, hogy a bíróságok *contra legem* döntést hoztak-e, és az esetleges *contra legem* döntés egyúttal *contra constitutionem* jogalkalmazásnak tekinthető-e.
- [33] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [34] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [35] 1. Az indítványozó lényegében azt állította, hogy az ügyben eljáró bíróságok *contra legem* értelmezték a kereshetőségi jog kérdését, ami végső soron keresetének tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal össze nem egyeztethető elutasításához, ezáltal *contra constitutionem* értelmezésre vezetett. A *contra constitutionem* értelmezés körében a 3295/2019. (XI. 18.) AB végzésen keresztül hivatkozott az Alkotmánybíróság jelen tárgykörben kimunkált gyakorlatára, saját ügyét igyekezett az abban foglalt feltételeknek megfeleltetni.
- [36] Az Alkotmánybíróságnak ezért mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy jelen ügyben milyen eljárási jogi szempontok nyújtanak segítséget a *contra legem* jogértelmezés megítéléséhez.
- [37] 1.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntése szerint (részben még korábbi eljárási jogszabályra alapozva) a kereshetőségi jog kifejezés ugyan ebben a formában nem szerepel egyetlen magyar jogszabály szövegében sem, az azonban nem más, mint a jogtudomány, illetve a joggyakorlat által kimunkált elnevezése egy tételes jogi normának, mégpedig a vitában való érdekeltiségnek. Az érdekeltiség vizsgálata nemcsak joga, hanem Kp. 17. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében kötelezettsége is az eljáró bíróságoknak. Az érdekeltiség megállapítása előfeltétele annak, hogy a bíróságok ne bármilyen kérelem, hanem csak olyan kérelem alapján legyenek jogosultak és kötelesek eljárni, melyet az arra jogosult érdekelt terjeszt elő; ellenkező esetben bárki korlátok nélkül állíthatna bármilyen sérelmet, melyet a bíróságok kötelesek lennének érdemben megvizsgálni [3220/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}.
- [38] A fentiek szerint az Ákr. és a Kp. sem használja kifejezetten ezt a fogalmat, a kereshetőségi jog eljárási jogi szempontból lényegében a Kp. 88. § (1) bekezdés *b*) pontján keresztül manifesztálódik. A kereshetőségi jog kérdése tartalma szerint arra ad választ, hogy a perbeli jog a konkrét felperest az adott tényállás alapján konkrét alperessel szemben megilleti-e.
- [39] 1.2. Az indítványozó azzal érvelt, hogy a hatósági ügy ügyfelének szükségképpen rendelkeznie kell kereshetőségi joggal is, azaz szerinte a keresetindítási és kereshetőségi jog egybeesik. Szerinte a bíróságok nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát nem vettek figyelembe, hiszen az Ákr. 114. (1) bekezdése biztosítja a közigazgatási per megindítását a hatósági ügy ügyfele számára. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette és összevetette az Ákr. és a Kp. vizsgált kérdésre vonatkozó szabályait.
- [40] Akinek az Ákr. 10. § (1) bekezdésének első fordulata szerint jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, az ügyfélnek minősül. A Kp. 17. § *a*) pontja szerint, akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti, az felperes lehet. Az Ákr. „ügyről”, a Kp. pedig „közigazgatási tevékenységről” szól, de a Kp. 4. § (1) bekezdése szerint a hatósági ügy közigazgatási tevékenységnek minősül, tekintettel az Ákr. 7. § (2) bekezdésére is. Ez alapján kétségtelen, hogy a hatósági ügy ügyfele a közigazgatási perben felperes lehet (azaz van keresetindítási joga), amit jelen ügyben a bíróságok se vitattak. Az Alkotmánybíróság azért hívja fel mégis a figyelmet erre a szabályra, mert abban a vonatkozásban is jelentősége van, hogy amíg a per megindítására az jogosult, akinek jogát vagy jogos érdekét a közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti, addig a keresetet a Kp. 88. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint el kell utasítani, ha a felperes jogának vagy jogos érdekének közvetlen sérelme nem állapítható meg. Amíg tehát a perindításhoz az ügyben való közvetlen érintettség kell, addig az eredményes keresethez közvetlen sérelem. A két meghatározás különbségéből logikusan vezethető le az, hogy az

ügyben való érintettség nem egyenlő a bekövetkezett sérelemmel, így a perindítási jog sem egyenlő a keresetőségi joggal (a konkrét ügyben lényegében a bíróságok erre alapozták álláspontjukat). Dogmatikai szempontból a keresetindítási jog eljárási jogi kérdés, míg a keresetőségi jog mindig a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik. Ha a felperesnek van keresetindítási joga, és lehet a per tárgyával összefüggő anyagi jogi jogosultsága vagy jogos érdeke, de olyan kérdés tekintetében támadja a közigazgatási cselekményt, mely kérdés anyagi jogi jogosultságát vagy jogos érdekét közvetlenül nem érinti, akkor az adott kérdésben nincs keresetőségi joga.

- [41] Az Alkotmánybíróság korábbi ügyben már kimondta, hogy az ügyféli jogállás nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a bíróság érdemben bírálja el az ügyet. A jogorvoslathoz való jogra fókuszálva megállapította: „Helytállóan [...] állapította meg [...] a Kúria, hogy önmagában nem sérti a jogorvoslathoz való jogot az, hogy az eljáró bíróság vizsgálja a keresetet benyújtó személy közvetlen érintettségét, és ilyen érintettség hiányában a kereseti kérelmekről nem hoz érdemi döntést. Az pedig jogértelmezési, illetve tényállás-megállapítási kérdés, hogy egy konkrét keresetlevél benyújtója hivatkozott-e olyan okokra, amelyek az érintettségét az adott ügyben megalapozzák, és ezek fennálltát kellő mértékben igazolta-e. Amennyiben e vizsgálatra sor került, és az érintettség hiányát megalapozó okok a bírói ítélet indoklásából kitűnnek, úgy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes bírói jogalkalmazás nem állapítható meg.” {3220/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [30]}
- [42] 1.3. Ismételten emlékeztet rá az Alkotmánybíróság, hogy a közvetlen sérelem hiánya a kereset elutasításához vezet, méghozzá a Kp. 88. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján. A Kp. rendszerében azonban a közvetlen sérelem hiánya csak az egyik elutasítási ok. Emellett a Kp. elutasítási okként tartalmazza a kereset alaptalanságát is (lényegében annak megállapítása, hogy nem történt jogszabálysértés, melynek kimondása logikusan előfeltételezi a keresetőségi jog megállapítását) és az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással nem lévő eljárási szabályszegést is. Utóbbi kategória azért bír jelentőséggel, mert ennek értelmében a lényeges szabályszegés viszont ugyanúgy a keresetnek való helytadáshoz vezet, mint az anyagi jogszabály megsértése. Amint tehát a fentiekből kiolvasható, a felperes anyagi és eljárási jogszabályszegésre egyaránt hivatkozhat.
- [43] Ezt az értelmezést támasztja alá a Kp. tervezetéhez fűzött miniszteri indoklás is, amely szintén az eljárási szabályszegéstől elkülönítve említi a keresetőségi jog hiányát: „A jogszabálysértés hiánya mellett a keresetőségi jog hiánya, illetve a csupán az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabályszegésre hivatkozás eredményezheti a kereset érdemi elutasítását.” A Kp. indoklása pedig az Alaptörvény 28. cikke alapján a Kp. értelmezése során nem hagyható figyelmen kívül. Habár a perben a bíróság elsősorban azt vizsgálja, hogy a határozat megfelel-e az anyagi jogszabályoknak, azonban a döntés érdemére is kiható jogszabályszegés önmagában is hatályon kívül helyezéshez vezethet, ennek a közigazgatási ügy tárgyával közvetlen nem kell szükségképpen összefüggésben lennie. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát az ügyfél akkor is jogosult eljárási szabály megszegésére hivatkozni, ha az anyagi jogi szabály alkalmazása nem okoz neki közvetlen sérelmet.
- [44] Az Alkotmánybíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy habár a keresetőségi jog megfogalmazása anyagi jogi kategória, de a Kp. 88. § (1) bekezdése nem kizárólag a keresetőségi jog dogmatikai szabályai szerint építkezik, hanem ennél tágabban, az anyagi jogi és az eljárási jogi sérelemre is kiterjedően határozza meg az érdekeltséget. A szabály tehát felöleli az eljárási jogi érdekeltséget is, csak az anyagi jogi szabályok megszegésével szemben az eljárási szabály megszegése nem vezet feltétlenül a keresetnek való helytadáshoz (ha az ügy érdemére nem hatott ki). Emiatt az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy a Kp. vonatkozásában az érdekeltség nem egyenlő a keresetőség (anyagi jogi érdekeltség) fogalmával.
- [45] 1.4. Jelen ügy szempontjából az előző alpontban foglaltakat azért szükséges külön is kiemelni, mert az indítványozó az eljárás megindításáról való értesítés elmaradása okán eljárási szabály megszegésére is hivatkozott (kiegészített indítvány [29] bekezdés).
- [46] A fentebb rögzítettek alapján az eljárási szabályszegésre való hivatkozáshoz a keresetindítási jog nyilvánvaló előfeltétel, a Kp. 88. § (1) bekezdés *b*) pont szerinti érdekeltséget pedig szintén megalapozza. Ha az eljárási szabály megszegésére való hivatkozásnak előfeltétele lenne egyúttal az anyagi jogi sérelem megléte (keresetőség) is, akkor az azt jelentené, hogy a felperes (hiába volt ügyfele a hatósági ügynek, ezáltal hiába van érintettsége az ügyben) eljárási szabály megszegését a bíróság előtt nem sérelmezhetné, ami viszont logikusan vezetne ahhoz, hogy egy bizonyos (azaz nem általánosságban, hanem a perben hivatkozott) anyagi jogi kérdés kapcsán való keresetőség hiánya kizárja az eljárási szabályszegésre történő hivatkozást is. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az ügy érdemére való kihatás nem csak a konkrét felperes konkrét anyagi jogi sérelmének bekövetkezését jelentheti, azaz nem a konkrét felperes konkrét keresetőségi jogán alapul. Ellenkező esetben

végeredményben a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog önálló alapjogi jellegének megkérdőjelezése vetődne fel, hiszen anyagi jogi sérelem nélkül nem lenne lehetőség az eljárási jogi sérelem megállapítására sem.

- [47] 2. Mindezen elvi kérdések vizsgálatát követően az Alkotmánybíróságnak azt kellett megítélnie, hogy az ügyben eljáró bíróságok *contra legem* értelmezték-e a vonatkozó szabályokat. Abban az esetben ugyanis, ha a bíróságok jogértelmezése a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt, úgy az alkotmányjogi panaszban állított okból bizonyosan nem állapítható meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenessége.
- [48] A törvényszék ítélete egyértelműen ketté bontotta az anyagi jogi kérdés és az eljárási jogi kérdés (jogszabályszegésre való hivatkozás) vizsgálatát és ezeket külön-külön találta megalapozatlannak. Azaz: megállapította ugyan az anyagi jogi sérelem kapcsán a keresetösségi jog hiányát, ettől azonban még az eljárási szabályszegegre hivatkozó indítványi elemet is érdemben elbírált. Erre tekintettel megállapítható, hogy nem foghat helyt az az indítványozói álláspont, ami szerint azért utasította el a bíróság az eljárási tárgyú kérelmét, mert a keresetösségi jog hiányát állapította meg. Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a Kúria ítélete indokolásának [27] bekezdése egyértelműen azt mondta ki, hogy önmagában a keresetösségi jog hiánya is elég lett volna az eljárási kifogás elutasításához. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban ez a kúriai jogértelmezés még önmagában nem vezethet az ítélet alaptörvény-ellenességéhez. Minden további feltétel vizsgálata nélkül ennek elsődleges oka az, hogy a Kúria ezt egy felülvizsgálati eljárásban mondta ki, miközben a felülvizsgálni kért ítéletet hatályában fenntartotta. Azaz: a Kúria indokolása nem eredményezte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, indokolásának rendelkező részi következménye nincs. A Kúria álláspontja ezáltal legfeljebb olyan módon hathatott ki az ügy mikénti megítélésére, hogy érdemben nem vizsgálta felül az indítványozó eljárási tárgyú kérelmét, amire azonban az indítványozónak a Kp. felülvizsgálati befogadási szabályozásából adódóan egyébként sem volt az Alaptörvény által védett alanyi joga.
- [49] A törvényszék ítélete a fentiek szerint nem tekinthető *contra legem* jogalkalmazásnak, a Kúria ítélete pedig ezt az ítéletet hatályában fenntartotta, így a Kúria indokolása a bírói döntést érdemben nem befolyásolta. Mindezek alapján a bírósági ítéletek jelen esetben nem vezettek *contra constitutionem* jogalkalmazás által a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez.
- [50] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/613/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3082/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.282/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselő útján (dr. Cserny András ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Kúria Pfv.II.21.282/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó végrehajtást kérőként vett részt. A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság a 0101-11.Vh.8023/2020/39. számú végzésével a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű kötelezettet fejenként 222 758 800 000 forint pénzbírsággal sújtotta, valamint elrendelte: a bíróság a rendőrség közreműködésével kényszeríti ki, hogy a kötelezettek végrehajtásbeli kötelezettségüknek eleget tessenek.
- [3] A II. rendű, III. rendű és a IV. rendű alperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 47.Pkf.633.016/2022/4. számú végzésével az elsőfokú végzést megváltoztatta, és a végrehajtást kérőnek a végrehajtás további módjának meghatározása és bírság kiszabása iránti kérelmét elutasította.
- [4] A másodfokú bíróság végzése ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pfv.II.21.282/2022/2. számú végzésével visszautasította. A Kúria utalt a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 9. §-ára és 224. § (1) bekezdésére, amely szerint a végrehajtási eljárás során hozott bírósági határozatok elleni jogorvoslatokkal összefüggő eljárási kérdésekre – amelyeket a Vht. külön nem szabályoz – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait a nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel, és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Pnp.) általános rendelkezéseit kell alkalmazni. A Kúria utalt a Pp. 407. § (1) bekezdés e) pontjára is, amelynek értelmében nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja, ideértve azt az esetet is, amikor a felülvizsgálatot törvény rendelkezései nem teszik lehetővé. A Kúria hivatkozott arra, hogy a Vht. tételesen meghatározza, hogy a végrehajtási ügyben hozott, másodfokon jogerőre emelkedett végzések közül melyek támadhatók felülvizsgálati kérelemmel: a Vht. 214. §-a csupán a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban, és kizárólag a külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről határozó másodfokon jogerőre emelkedett végzés ellen engedi meg a felülvizsgálati kérelem benyújtását. Ehhez mértén a Kúria megállapította, hogy az adott esetben a felülvizsgálati kérelemmel támadott másodfokú határozat nem tartozik a jogszabály által meghatározott körbe és mivel a végrehajtási eljárásban a Pnp. előírásai sem biztosítják felülvizsgálati kérelem előterjesztését, ezért felülvizsgálatra nincs lehetőség. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelmet a Vht. 9. §-a és 224. § (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 415. § (1) bekezdés d) pontja alapján visszautasította.
- [5] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény B) cikkét, C) cikkét és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét azért állította, mert érvelése szerint a felülvizsgálat megengedhetősége vonatkozásában a végrehajtási eljárásban az ügy érdemében hozott végzésekkel kapcsolatban a Pp. 407. §-a kizárólag egyetlen feltételt támaszt: a felülvizsgálatot törvény nem zárja ki. A Kúria végzése ezt a zárt feltételrendszert önkényesen bővítette azzal, hogy a szabályozás logikáját „feje tetejére állítva” a törvény kizáró szabálya helyett a jogszabály felülvizsgálatot lehetővé tevő rendelkezését értékelte a felülvizsgálat megengedhetőségének feltételeként. Az indítványozó szerint a Kúria azt a kérdést, hogy jogszabály – jelen esetben a Vht. vagy a Pnp. – tartalmaz-e felülvizsgálatot megengedő szabályt, nemhogy nem vizs-

- gálhatta volna, hanem ez a kérdés *per definitionem* fel sem merülhetett volna, hiszen kizáró és nem megengedő rendelkezés meglétét kellett volna vizsgálni. Az indítványozó véleménye szerint az, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet visszautasította azon okból, hogy a felülvizsgálati kérelemmel támadott végzésre a jogszabály nem tartalmaz felülvizsgálatot megengedő rendelkezést, olyan *contra constitutionem* jogértelmezés, amely a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezi. Ezzel összefüggésben az indítványozó utalt arra is, hogy az ilyen jogértelmezés a bíróságok részéről nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent. Ebből következően a Kúria végzése a jogalkotó hatáskörének elvonásával a hatalommegosztás elvét egyaránt sérti, így az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésébe is ütközik.
- [7] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme körében hivatkozott az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére is. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzésében nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó jogi normát, azaz a Pp. 407. § (1) bekezdés e) pontját miért nem valós tartalma szerint alkalmazta.
- [8] Az indítványozó végül utalt arra is, hogy álláspontja szerint a Kúria *contra constitutionem* jogértelmezése egyúttal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság elvének sérelmét is eredményezi.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ában meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2023. február 14-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2023. április 12-én nyújtotta be, ezért megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben került előterjesztésre.
- [11] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria eljárás befejező döntését támadta, az eljárás folyamán jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező a bírósági eljárásban végrehajtást kérőként vett részt, ezért az alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [13] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben utal következetes gyakorlatára, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a jelen ügyben nem ebben az összefüggésben állította a jogbiztonság sérelmét, ezért a panasz érdemi vizsgálatának az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem volt helye.
- [15] Az indítványozó ezen kívül hivatkozott az Alaptörvény C) cikkének (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás alkotmányos elvének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor az Alaptörvény e szabálya sem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ennek vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {3062/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [17]–[23]}.
- [16] 3. Az Abtv. 29. §-a az érdemi vizsgálat feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [17] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azáltal sérült, hogy a Kúria jogértelmezése a Pp. 407. § (1) bekezdés e) pontját illetően kirívóan téves és nincs összhangban a jogalkotó céljával. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján alapuló hatásköre annak lehetőségét teremtette meg, hogy a támadott bírói döntést alkotmányossági szempontból felülvizsgálja. Ez magában foglalja azt is, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyekben felülvizsgálja a bíróság jogértelmezését. Ennek azonban szigorú korlátai vannak.
- [19] A felülvizsgálat korlátait mindenekelőtt az jelöli ki, hogy a hatalommegosztás rendszerében a jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [20] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – kivételesen vizsgálja érdemben. A bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe és az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}, illetve ha az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat a bíróság kifejezetten figyelmen kívül hagyja {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvényellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás csak kivételesen alapozza meg az alaptörvény-ellenességet, mégpedig akkor, ha a *contra legem* jogalkalmazás egyben alaptörvény-ellenesnek (*contra constitutionem*) minősül {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]–[30]}.
- [22] Az adott esetben a Kúria jogértelmezésének alaptörvény-ellenessége nem merül fel. A Kúria döntését a régóta töretlen gyakorlatának megfelelően megindokolta, kiemelve, hogy a Pp. 407. § (1) bekezdés e) pontja értelmében végrehajtási ügyekben akkor van helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény lehetővé teszi. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria jogértelmezésével nem ért egyet, nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességének kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [23] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §, 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, valamint 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/907/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.322/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján (dr. Veres István ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.322/2022/7. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását, és a Gyulai Törvényszék 5.P.20.004/2022/12. számú ítéletére kiterjedő megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző peres eljárásban az indítványozó I. rendű alperesként vett részt. A bíróságok által megállapított tényállás szerint a Nemzetgazdasági Minisztérium által kiírt pályázat elnyerése folytán az R. Bt. részére a Nemzeti Foglalkoztatási Alap vissza nem térítendő támogatást nyújtott. A bt. a Heves Megyei Kormányhivatallal hatósági szerződést kötött a támogatásról. A hatósági szerződésben megállapodtak, hogy a bt. az egyik fióktelepén létesítendő beruházás keretében 2015. február 28-áig felveszi az új munkahelyekre a meghatározott számú munkavállalót, akiket 2017. február 28-áig munkaviszony keretében folyamatosan foglalkoztat. A bt.-nek mint kedvezményezettnek a hatósági szerződésből eredő kötelezettségei teljesítése biztosítékául a felperes a támogatási összeg 120%-a erejéig vállalt feltétel nélküli és visszavonhatatlan készfizető kezességet. A kormányhivatal a hatósági szerződést 2015. november 5-én kelt írásbeli nyilatkozattal azonnali hatállyal felmondta, mert a kedvezményezett megszegte a hatósági szerződésben foglalt kötelezettségét azzal, hogy a beruházását a 2015. augusztus 31-ig nyitva álló, meghosszabbított határidőig sem fejezte be. A kormányhivatal 2016. február 10. napján jogerős határozatával a bt.-t 83 750 000 forint támogatás és 470 836 forint késedelmi pótlék visszafizetésére kötelezte. A bt. a fizetési kötelezettségének önként nem tett eleget, és az erre tekintettel kibocsátott azonnali beszédési megbízás útján 344 839 forint térült meg. A kormányhivatal ezt követően a felperest mint készfizetőt kezelt szólította fel helytállásra, azonban ekkor ez is eredménytelen maradt.
- [3] Egy másik, szintén a Nemzetgazdasági Minisztérium által kiírt pályázatot az R-T. Kft. nyert el, amely cég tagja az indítványozó. A kft. mint kedvezményezett a kormányhivatallal 2014. május 12-én hatósági szerződést kötött a támogatásról. A felperes a 2014. május 9-én kelt készfizető kezességvállaló kötelezvényében, mint készfizető kezes feltétlen és visszavonhatatlan kötelezettséget vállalt arra, hogy ha a kedvezményezett valamely szerződészegése következtében fizetési kötelezettsége keletkezik, akkor helyette – írásbeli hívásra – készfizető kezesként helyt áll. A kormányhivatal a beruházás befejezésének és a záró pénzügyi beszámoló benyújtásának elmulasztása miatt a hatósági szerződést azonnali hatállyal felmondta, a kedvezményezettet pedig a 2015. november 5. napján jogerős határozatával 47 800 480 forint tőke és 491 361 forint késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte. A kedvezményezett 17 247 929 forint erejéig tett eleget visszafizetési kötelezettségének, míg a fennmaradt 31 469 701 forint megfizetésére a kormányhivatal a felperest mint készfizetőt kezelt hívta fel.
- [4] A felperes önkéntes teljesítése hiányában a kormányhivatal bírósághoz fordult. Az Egri Törvényszék 12.P.20068/2020/58. számú ítéletével kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a kormányhivatalnak 31 435 896 forintot, valamint 82 137 987 forintot és ezek késedelmi kamatát. A Debreceni Ítéltábla Pf.II.20273/2021/9. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó kizárólagos tulajdonában állt a perrel érintett ingatlan, melyet a 2015. április 20-án létrejött ajándékozási szerződéssel a gyermekeinek, a III. és a IV. rendű alpereseknek ajándékozta, saját és a felesége (II. rendű alperes) holtig tartó haszonélvezeti jogával terhelten. Az ingatlantulajdon földhivatali átvezetése III. és IV. rendű alperesek javára megtörtént.
- [6] A felperes keresete folytán eljáró Gyulai Törvényszék mint elsőfokú bíróság az 5.P.20.004/2022/12. számú ítéletével kötelezte az indítványozót és a II. rendű alperest, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül a felperesnek 96.857.307 forintot, és ennek késedelmi kamatát. Kötelezte továbbá az indítványozót, hogy fizessen

- sen meg a felperesnek 15 napon belül 49 524 786 forintot, és ennek késedelmi kamatát. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozónak a III. és IV. rendű alperessel 2015. április 20-án kötött a perrel érintett ingatlan tulajdonjogának átruházására irányuló szerződése a felperessel szemben hatálytalan. Kötelezte a III. és IV. rendű alperest, hogy az indítványozóval szemben ezen ítélet alapján fennálló követelésnek az ingatlanból való kielégítését és az ingatlanra vezetett végrehajtást tűrjék.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában utalt a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:416. § (1) bekezdésének a kezességi szerződéssel kapcsolatos rendelkezéseire, és megállapította, a csatolt okiratok bizonyítják, hogy a felperes a bt.-nek és a kft.-nek a kormányhivatallal szemben keletkezett tartozásáért készfizető kezességet vállalt garancia díj ellenében. A szerződéssel kikötött díjat a bt. és a kft., illetve velük egy sorban a bt. esetében az indítványozó és II. rendű alperes egyetemlegesen, míg a kft. esetében az indítványozó – mint készfizető kezességet vállaló – köteles megfizetni.
- [8] Az elsőfokú bíróság részben találta alaposnak a perbeli ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellegének megállapítására irányuló keresetet. Hivatkozott a Ptk. 6:120. § (1) bekezdésére, valamint a Kúria 1/2011. (VI. 15.) PK vélemény iránymutatására, amelynek alapján vizsgálta a kielégítési alap elvonásának fennálltát a fedezetelvonó szerződés megkötésének időpontjára nézve. Megállapította, hogy a felperes által csatolt tulajdoni lap, valamint az alperesek által csatolt adásvételi szerződés alapján az érintett ingatlan nem képezte a II. rendű alperes tartozásának a fedezetét, mivel az kizárólag az indítványozó tulajdonában állt. A II. rendű alperes vonatkozásában nem merült fel az, hogy az ajándékozási szerződés az ő helytállási kötelezettsége alapjául szolgáló fedezetet vont volna el.
- [9] A Szegedi Ítéletábrta mint másodfokú bíróság a Pf.III.20.322/2022/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletnek nem fellebbezett részét nem érintette, míg a megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [10] A másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § (3) bekezdés a), c) és d) pontjaira utalással kiemelte, hogy a Pp. egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja felül az elsőfokú ítéletet. A Pp. hivatkozott rendelkezéseinek céljára figyelemmel utalt arra, hogy mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, és az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.
- [11] A másodfokú bíróság a fellebbezés érdemi elbírálása során a Pp. hivatkozott rendelkezései szerinti felülbírálati jogkörben eljárva vizsgálta az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelését. Ehhez mérten megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló következtetést vont le az alperesek – így az indítványozó – marasztalhatóságát illetően. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az elsőfokú ítélet keresetet elutasító részének megfellebbezésére nem került sor, ezért erre a felülbírálat nem terjedhetett ki.
- [12] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a fellebbezésben fenntartott érdemi alperesi védekezés az volt: a pályázatok megvalósultak, a helyszínen a beruházások megtörténtek és munkaerő-toborzásra is sor került. A bíróság álláspontja szerint ugyanakkor e tekintetben érdemi bizonyítékot az alperesi oldal nem szolgáltatott a per során. Ezzel szemben a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a kormányhivatal részéről történt szerződés-felmondás tartalmának kiemelése is egyértelműen jelzik, hogy a kedvezményezettek a beruházást többszöri határidő-módosítások ellenére sem végezték el teljeskörűen. A bt. vonatkozásában közölt azonnali hatályú felmondás külön kitért arra is, hogy a kedvezményezett megszegte a hatósági szerződésben foglalt kötelezettségét, a beruházást a póthatáridőig sem fejezte be. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a felek között szerződés szerint csak akkor minősülhetett befejezettnek egy beruházás, amikor a műszaki átadást követően a beruházás eredményeként végzett tevékenységhez a vállalkozás valamennyi szükséges szakhatósági engedélyt is megkapja. Ilyen engedélyeket az indítványozó a per során nem csatolt.
- [13] Az ingatlan ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellegét cáfoló III., IV. rendű alperesi védekezés fellebbezésben is felhozott indokait illetően a másodfokú bíróság nem fogadta el mentesítő körülménynek azt, hogy az ajándékozás megvalósulásának időpontja korábbi, mint a kormányhivatali felmondás. E körben meghatározó időpont az, hogy az ajándékozási szerződés tartalmazó megállapodás megkötését követően került sor a rosszhiszeműség és az ingyenesség pedig a Ptk. 6:120. § (2) bekezdés alapján vélelmezendő, mely törvényi vélelmet az alperesek nem tudták a per során megdönteni.
- [14] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte az első- és másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.

- [15] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok olyan ítéleteket hoztak, amelyek sem az anyagi, sem az eljárásjogi normáknak nem felelnek meg, ezáltal sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Érvelése szerint az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazását kifejezetten mellőzték, és ezáltal döntésük „*contra constitutionem* önkényessé vált”.
- [16] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a fegyverek egyenlőségével összefüggésben is állította, mert „a tényállás egyes elemeinek [...] mellőzése a bíróságok részéről olyan cselekedet volt, amely alkalmas volt arra, hogy a felperest előnyben részesítse”.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tulajdonhoz való jog sérelmét azért állította, mert az eljáró bíróságok döntése következtében „nem tud a tulajdonjoggal együtt járó jogosítványokkal, különösen a rendelkezés részjogosultságával élni”. Utalt arra is, hogy amennyiben a felperes úgy dönt, hogy végrehajtási eljárás keretei között a tulajdonát képező ingatlan árverését kéri, úgy annak sikeressége esetén az ingatlan tulajdona feletti valamennyi jogosultságát elveszíti.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [19] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ában meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az indítványozó jogi képviselője a jogerős ítéletet 2023. február 1-jén vette át, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. április 3-án nyújtotta be, ezért megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben került előterjesztésre.
- [20] 2.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló fegyveregyenlőség elvének a sérelmét pusztán állította, azonban a panasz nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3058/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [22] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [23] Az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben is állította. Az indítványozó ugyanakkor a bírói jogértelmezés hibáját nem közvetlenül az Alaptörvény 28. cikkére alapította, hanem a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban állította. Jóllehet az Alaptörvény 28. cikke önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak {3165/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [31]}, de arra tekintettel, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére, az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakat a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében értékelte.
- [24] 2.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában sérelmezett ítélettel zárult ügyben alperes volt, a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [25] 3. Az Abtv. 29. §-a az érdemi vizsgálat feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennál-

lása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [26] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tulajdonhoz való jogot.
- [27] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkor közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. A tulajdonjog magánjogi korlátja nem esik szükségképpen egybe az alapjogi korlátozással, a szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának pedig nincs polgári jogi megfelelője {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]; 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelméről keresetként nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}
- [28] Az Alkotmánybíróság a hivatkozott gyakorlata alapján megállapította, hogy az indítványozónak az a hivatkozása, amely szerint a támadott bírói döntések alapján a tulajdonában álló ingatlan vonatkozásában nem tud élni a tulajdonjoggal együtt járó jogosítványokkal és vele szemben végrehajtási eljárás folyhat le, nem veti fel a bírói döntések alaptörvény-ellenességének a kételyét, és nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [29] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azáltal sérült, hogy a másodfokú bíróság jogértelmezése a Ptk. 1:3. § (1) bekezdését és 1:4. § (1) bekezdését, valamint a Pp. 266. §, 270. § és 369. §-át illetően kirívóan téves és nincs összhangban a jogalkotó céljával. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [30] Az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – kivételesen vizsgálja érdemben. A bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe és az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}, illetve ha az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat a bíróság kifejezetten figyelmen kívül hagyja {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás csak kivételesen alapozza meg az alaptörvény-ellenességet, mégpedig akkor, ha a *contra legem* jogalkalmazás egyben alaptörvény-ellenesnek (*contra constitutionem*) minősül {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]–[30]}.
- [33] Az adott esetben ezek a körülmények nem merülnek fel. Az eljáró bíróságok a támadott döntésüket részletesen megindokolták, kiemelve, hogy melyek voltak az adott jogkérdésre irányadó normák, és azokat miért az adott értelmezés mellett alkalmazták. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a bíróságok jogértelmezésével nem ért egyet, nem veti fel a kirívó jogértelmezési hiba kételyét.
- [34] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sem a Ptk., sem a Pp. érintett rendelkezéseinek értelmezésével összefüggésben nem merül fel, hogy a bíróságok az Alaptörvény 28. cikkének lényeges elemeit megsértették volna. Erre tekintettel nem állapítható meg a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, és ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

- [35] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában, valamint 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.
- [36] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítása miatt az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztéséről nem döntött.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/804/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3084/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bpkf.70/2023/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Vermes Attila ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó 2021. április 16. napján kelt és a Győri Járásbírósághoz 2021. április 27. napján érkezett, valamint a 2022. április 25. napján tartott tárgyaláson módosított vádindítványában a terheltet 1 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó csalás bűntettével vádolta.
- [3] A Győri Járásbíróság 2022. április 25. napján kelt B.226/2021/22. számú ítéletével a terheltet felmentette és az indítványozót 36 000 Ft bűnügyi költség megfizetésére kötelezte.
- [4] A Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. október 13. napján jogerős 4.Bf.136/2022/4. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal, hogy további, a másodfokú bírósági eljárásban felmerült 7 200 Ft bűnügyi költség megfizetésére kötelezte az indítványozót.
- [5] Az indítványozó jogi képviselője útján 2022. december 19. napján a Győri Járásbíróságnál perújítási indítvány nyújtott be, amely indítványt az ügyiratokkal együtt a Győri Törvényszékhez 2023. január 9. napján továbbítottak.
- [6] A Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság 2023. február 3. napján kelt 3.Bpi.10/2023/2. számú végzésével a perújítási indítvány elutasította.
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2023. március 22. napján véglegessé vált Bpkf.1.70/2023/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [8] 2. Az indítványozó 2023. április 25. napján az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz fordult és az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bpkf.1.70/2023/2. számú, valamint a Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság 3.Bpi.10/2022/2. számú perújítási végzéseit alaptörvényellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte a Győri Járásbíróság B.226/2021/22. számú ítéletére és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.136/2022/4. számú végzésére kiterjedően.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogának megsértését állította, és az Alkotmánybíróság felhívására jogi képviselője útján 2023. augusztus 23. napján indítvány-kiegészítést nyújtott be (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz).
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben szereplő tisztességes eljárásból való jogának, fegyveregyenlőség részjogosítványát azért érte sérelem, mert a perújításnak alapul szolgáló elsőfokú büntetőeljárásban tartott egyetlen érdemi tárgyalás első felében a bíróság a terem elhagyására szólította fel és oda csak a szünet után térhetett vissza. Mivel a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 804. § (1) bekezdése szerint a pótmagánvádló még súlyos rendzavarás esetén sem utasítható ki, vagy vezettethető ki a tárgyalásról, így ez az eljárási jogszabálysértés olyan súlyos, amely az alkotmányos sérelem szintjét éri el. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jogra, valamint a B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság követelményére is.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A másodfokú bíróság támadott perújítási végzése 2023. március 22. napján vált véglegessé. Az alkotmány-

jogi panaszt az indítványozó 2023. április 25. napján nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a perújítási indítvány elutasítása olyan eljárást befejező döntés, amely az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tárgya lehet. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ilyen esetben kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányosságát, vagyis a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, vagyis jelen esetben nincs mód a Győri Járásbíróság B.226/2021/22. számú ítéletének és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bf.136/2022/4. számú végzésének vizsgálatára {3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [17]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a perújítási eljárásban hozott két bírósági határozatot vizsgálta.
- [14] Az alkotmányjogi panasz a perújításban hozott bírósági határozatok tekintetében részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mert megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérlőni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdést]. Az indítvány tartalmazta a támadott bírósági határozatokat (Győri Ítéletábrá mint másodfokú bíróság Bpkf.I.70/2023/2. számú, valamint a Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság 3.Bpi.10/2022/2. számú perújítási végzéseit); indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; továbbá a kifejezett kérelmet a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [15] Az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a határozott kérelem a következő követelményeinek.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéshez alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem fűzött. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadályá {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádoló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető {pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16]; 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] Az indítványozó a perújítás megengedhetőségének elutasítása tekintetében hozott első- és másodfokú végzést azért tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesnek, mert a perújításban eljáró bíróságok mérlegelése szerint perújítási ok nem áll fenn.
- [22] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok részletes indokát adták a perújítási indítvány elutasításának. A perújítás megengedhetősége kérdésében első fokon eljáró Győri Törvényszék támadott végzésének 2.

oldalán rögzítettek szerint az indítványozó perújítási indítványában ugyanazokat a körülményeket, bizonyítékokat hozta fel, amelyeket az alapeljárásban első fokon már előterjesztett. Az Ítélet tábla továbbá részletesen kifejtette, hogy a perújítás megengedhetőségének feltételei a konkrét ügyben miért nem teljesültek (lásd másodfokú határozat 3. oldal első bekezdés).

- [24] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a perújítás megengedhetősége feltételeinek vizsgálata az eljáró bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata, ezért nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott bírósági döntés miként foglalt állást a perújítás törvényi feltételeinek megléte kérdésében {pl. 3163/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [26]–[27]} Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozó a bírói döntésekkel szemben felhozott kifogásai a bírói mérlegelést támadják és a bizonyítékok újraértékelését várják el az Alkotmánybíróságtól.
- [25] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben nem állított a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [26] 5. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/977/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Bpkf.III.227/2022/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kaposvári Törvényszék 15.Bpk.406/2022/4. számú végzése és a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bpkf.III.227/2022/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy jogi képviselője útján 2022. szeptember 15. napján indítványt terjesztett elő összbüntetésbe foglalás iránt. Az indítvány az alábbi ítéleteket érintette:
 - a Kaposvári Városi Bíróság 4.B.901/2011/4. számú ítéletében kiszabott és a Kaposvári Törvényszék 2. Bf.86/2012/3. számú ítéletével 2012. március 27. napján jogerős 1 év 6 hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2006. július 20. – 2008. április 21.), amelynek végrehajtását a Kaposvári Törvényszék 4 év próbaidőre felfüggesztette;
 - a Kaposvári Törvényszék B.130/2012/51. számú ítéletében kiszabott és a Pécsi Ítéltábla Bf.II.233/2013/8. számú ítéletével 2014. február 21-én jogerős 3 év szabadságvesztés (elkövetési idő: 2007-2008).
- [3] A Kaposvári Törvényszék 15.Bpk.406/2022/4. számú végzésében az összbüntetésbe foglalásra irányuló indítványt elutasította. Az elsőfokú végzést a Pécsi Ítéltábla Bpkf.III.227/2022/6. számú végzésével helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint az összbüntetésbe foglalás iránti indítványa elutasításának az volt az oka, hogy az elsőfokú bíróság nem a védői indítványban foglaltak szerint és nem az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban vizsgálta meg az összbüntetésre irányadó anyagi jogi szabályok alkalmazhatóságát. Továbbá az indítványozó hivatkozott arra is, hogy véleménye szerint a bíróságok nem végezték el az összbüntetésbe foglalás esetén a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 2. §-a alapján szükséges mérlegelést az alkalmazandó büntető törvénykönyv kapcsán. Ezek miatt az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, továbbá IV. cikk (1) és (2) bekezdésének a megsértésére hivatkozva állította. Az indítványozó ezen felül hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, illetve az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány előterjesztését követően arról értesült, hogy az indítványozó védője 2023. április 12-én utólagos összbüntetésbe foglalásra irányuló indítványt terjesztett elő az alkotmányjogi panaszban kifogásolt végzések alapjául szolgáló összbüntetésbe foglalás iránti indítvánnyal azonos tartalommal, amelyet a Kaposvári Járásbíróság a 2023. április 26-án kelt 15.Bpk.132/2023/4. számú végzésével elutasított. Ezt követően azonban a Pécsi Ítéltábla 2023. június 27-én kelt Bpkf.II.118/2023/7. számú végzésével ezen elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot összbüntetési eljárás lefolytatására utasította.
- [6] A megismételt összbüntetési eljárás eredményeként a Kaposvári Törvényszék a fent utalt két szabadságvesztés büntetést 28.Bpk.274/2023/2. számú ítéletével 2023. július 13-án összbüntetésbe foglalta. A bíróság a Btk. 2. §-án alapuló mérlegelés eredményeként és az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel az összbüntetésbe foglalást a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) rendelkezéseit alkalmazva végezte el és az összbüntetés tartamát 3 év 5 hónap szabadságvesztésben állapította meg.
- [7] 3. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – az ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja szerint okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.

- [8] Jelen esetben az indítványozó az összbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasító bírósági határozatok alap-törvény-ellenességét állította, sérelmezve, hogy a bíróságok nem végezték el a Btk. 2. §-án alapuló mérlegelést és nem a régi Btk. alkalmazásával jártak el. A Kaposvári Törvényszék ugyanakkor az indítvány előterjesztését követően meghozott 28.Bpk.274/2023/2. számú ítéletében a Btk. 2. §-án alapuló mérlegelés eredményeként és a régi Btk. összbüntetési szabályait alkalmazva az alkotmányjogi panaszban nevesített két szabadságvesztés büntetést összbüntetésbe foglalta. Ezért az alkotmányjogi panaszban kifogásolt bírósági határozatok vizsgálata tárgytalanná vált.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróság ezért a rendelkező részben foglaltak szerint az alkotmányjogi panaszeljárást megszüntette.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/379/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetében az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének fennállása miatt kártérítésként fizetendő felnevelési költségekről szóló 2/2022. számú Jogegységi Határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Varga-Orvos Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv. IV.20.338/2023/8. számú ítélete valamint a Győri Ítéltábla Pf.III.20.112/2022/9/I. számú ítélete, továbbá a genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetében az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének fennállása miatt kártérítésként fizetendő felnevelési költségekről szóló 2/2022. számú Jogegységi Határozat (a továbbiakban: JEH) ellen. Álláspontjuk szerint a támadott bírósági ítéletek, valamint a támadott JEH sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozók házastársak. 2016. május 19-én az 1. számú indítványozónál (indítványozó1.) terhességet állapítottak meg, amelyet ismert pánikbetegsége miatt magas kockázatúnak minősítettek. Az indítványozó1. több orvosi és védőnői vizsgálaton is részt vett, ezt követően pedig 2016. július 27-én az alapügy alperesénél (a veszprémi Csolnoky Ferenc Kórház) II. trimeszteri genetikai szűrővizsgálaton volt. A vizsgálatot végző orvos megállapította, hogy a mért adatok alapján a magzat 19 hetes terhességnek feleltethető meg, a magzati koponya bal oldalkamrájában azonban eltérés (ciszta) volt megfigyelhető, ezért 26 hetes korban kontrollt írt elő. A megállapított tényállás szerint azonban a vizsgálat során mért értékek, valamint az észlelt agyi ciszta a Down-szindróma ún. minor jele, amelyek az orvosi protokoll szerint a magzati kromoszómák kariotipizálását indokolta volna. A vizsgálatot végző orvos azonban a genetikai ártalom lehetőségét felvető eredményről nem tájékoztatta az indítványozókat, és biokémiai szűrés (kombinált teszt) valamint egyéb diagnosztikai eljárást sem javasolt.
- [3] A gyermek 2016. december 14-én született meg, és az orvosok a születését követően a Down-szindrómára jellemző külső jegyeket és test szerű csökkent izomtónust észleltek. A kromoszómarendellenességet 2017. január 13-án genetikai vizsgálat igazolta (ún. „tiszta” 21-es triszómia volt megállapítható). Ezzel összefüggésben pedig további szervi rendellenességek álltak fenn. Ezek miatt a gyermek azóta is rendszeres kardiológiai, nefrológiai, neurológiai valamint szemészeti kontroll alatt áll, emellett korai és egyéb fejlesztésekre kell járnia. Ezekkel együtt a gyermeknek a Down-szindróma melletti egyéb szervi problémái enyhe fokúak, rendszeres kontrollon kívül más beavatkozást nem igényelnek, a gyermek szomatikusan szépen fejlődött, fizikálisan jó általános állapotban van. Az indítványozók elmondása szerint a gyermek születése után mindennapi életük, pszichés állapotuk, társas és szociális kapcsolataik hátrányosan változtak. Kapcsolatukban feszültségek halmozódtak fel, életminőségük jelentősen megromlott. A gyermek minden területen (mozgás, kognitív és nyelvi területek) jelentősen elmarad a kortáraitól (sajátos nevelési igényű, középsúlyosan értelmi fogyatékos). Gondozása jelentős időigényű, nem lehet magára hagyni. A nevelésben gondozásban az indítványozók hozzátartozói nyújtanak segítséget.
- [4] Az indítványozók keresetet nyújtottak be a Veszprémi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), amelyben sérelemdíj és kártérítés megállapítását kérték. A kereset szerint az alapügy alperese többek között megsértette a tájékoztatáshoz, önrendelkezéshez, a terhesség-megszakításhoz, családtervezéshez való jogukat azzal, hogy nem az elvárható gondosságnak megfelelően végezte el, vagy el sem végezte az előírt vizsgálato-

kat, valamint figyelmen kívül hagyta a Down-szindrómára utaló eredményeket, továbbá ezekről az indítványozókat nem is tájékoztatta. A tájékoztatás elmaradása miatt pedig a terhességmegszakítás kapcsán nem tudtak döntési helyzetbe kerülni, aminek okán Down-szindrómás gyermekük született.

- [5] Az elsőfokú bíróság részben megalapozottnak találta az indítványozók keresetét és részükre jelentős összegű sérelemdíjat, valamint több jogcímen (többek között a gyermek alapfelnevelését fedező) kártérítést ítelt meg, továbbá egyéb költségek megfizetésére is kötelezte az alapügy alperesét. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények alapján megállapította, hogy a genetikai szűrővizsgálaton észlelt Down-szindrómára utaló ún. „minor jelek” alapján az alperesnek javasolnia kellett volna a genetikai tanácsadáson és a magzati kromoszóma kariotipizáláson való részvételt. A szakvélemények szerint, ha az első vagy a második trimeszterben elvégezték volna a biokémiai szűrővizsgálatokat, akkor 100%-ban kiszűrhető lett volna a Down-szindróma, és az indítványozók még a terhesség 24. hete előtt dönthettek volna a magzat sorsáról. A szakvélemények azt is kiemelték, hogy az ultrahangszűrés vizsgálat a protokoll szerint zajlott, a lelet értékelése azonban nem volt megfelelő (így pl. a kifogásolt szűrővizsgálaton a terhesség hetének a megállapítása sem felelt meg a szakami elvárásoknak, ahogy a vizsgálat során mért adatok rögzítése sem).
- [6] Az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy az alapügy alperese nem tájékoztatta megfelelően az indítványozókat a Down-szindrómára utaló ún. „minor jelekről”, és a lehetséges, javasolt további lépésekről. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy az ellátási hibák, és a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása, valamint a terhességmegszakítás esélyének elvesztése között ok-okozati összefüggés áll fenn. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság szerint az alapügy alperese a diagnosztikai tévedéssel és a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megsértette az indítványozók személyiségi jogait (az önrendelkezéshez való jogát, a családtervezéshez való jogát, valamint az egészséges családban éléshez fűződő jogát). Az elsőfokú bíróság ezt követően a jogszabályok és a bírósági gyakorlat alapján mérlegelte a sérelemdíj mértékét, majd a kártérítés tekintetében tételesen is meghatározta annak mértékét.
- [7] 1.2. Az alperes és az indítványozók is ezt követően fellebbezést nyújtottak be a Győri Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. A személyiségi jogsértés megállapítását helyben hagyta, a sérelemdíj után járó kamat kiszabását azonban mellőzte (a sérelemdíj mértékét azonban helyben hagyta), a kártérítés és egyéb költségek mértékét pedig megváltoztatta (többségében csökkentette azokat, az alapfelnevelési költség tekintetében pedig teljesen mellőzte).
- [8] A másodfokú bíróság (amellett, hogy az alperesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú eljárás megisméltésére irányuló fellebbezését nem találta alaposnak) megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a szakértői véleményeket és jutott arra a következtetésre, hogy az alapügy alperese a tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta és így az indítványozók nem tudták önrendelkezési jogukat gyakorolni. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben is, hogy mely jogok tekintetében állapítható meg a személyiségi jogok megsértése. Ezt követően a másodfokú bíróság a kártérítés mértékének egyes kérdéseit vizsgálta meg, és ez alapján döntött annak mértéke kapcsán. Ennek során a másodfokú bíróság figyelembe vette a(z) – időközben közzétett – JEH-t, amely a genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetében az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének fennállása miatt kártérítésként fizetendő felnevelési költségekről szól.
- [9] 1.3. Az indítványozók a másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához (amelyben elsősorban azt kifogásolták, hogy a másodfokú bíróság a JEH-re tekintettel nem ítélete meg részükre az alapfelnevelési költség inflációval növelt összegét). A Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben arra hivatkoztak, hogy a JEH az ő esetükben nem lett volna alkalmazható, mivel az eltérő tényállás mellett született. A Kúria ezt az érvet nem osztotta. A JEH-t a Kúria 2022. október 13-án tette közzé, amely onnantól kezdve minden bíróságra nézve kötelező (az felülvizsgálati eljárás tárgyát sem képezheti), így a másodfokú ítélet meghozatala során is alkalmazni kellett. A Kúria azt is kiemelte, hogy az indítványozók tévesen hivatkoztak arra, hogy a JEH jogszabály lenne, ezért a visszaható hatályra vonatkozó érvelésük sem volt helytálló. A Kúria ítéletében azt is kiemelte, hogy az indítványozóknak azon érvelése sem volt jogos, miszerint az ő ügyük teljesen eltérő, mint azon ügyek, amelyek a JEH alapját képezték. A Kúria kiemelte ugyanis, hogy a JEH minden olyan ügyre vonatkoztatva született, amelyben az ún. „*wrongful birth*” esete áll fenn (azaz a gyermek genetikai vagy teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született), és a szülők az egészségügyi intézménnyel szemben kívánnak kártérítési igényt érvényesíteni. Ez a helyzet pedig az indítványozók estében is fennállt.

- [11] Az indítványozók érvelése szerint a másodfokú bírósági ítélet indokolása az alapfelnevelési költség tekintetében hiányos volt. E tekintetben az Kúria kiemelte, hogy a másodfokú bíróság logikusan, a JEH alapján fejtette ki indokait. Az indokolási kötelezettség amúgy sem azt jelenti, hogy a bíróságnak a felek által felhozott valamennyi szempontra reagálniuk kellene [ez pedig összhangban áll az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatával is]. A Kúria pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító felülvizsgálati kérelmet amúgy sem bírálhatta el.
- [12] Mindezek alapján a Kúria elvi tartalomként megállapította, hogy a jogegységi határozat a közzététel időpontjától kezdődően a bíróságok számára kötelezően követendő. A jogegységi határozat tartalma egyedi ügyben nem képezheti a felülvizsgálati eljárás alapját.
- [13] 1.4. A felülvizsgálati eljárásban kifogásolt JEH-ben a Kúria az alábbiak szerint határozott.
- [14] Amennyiben az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége megállapítható amiatt, hogy a terhességvizsgálat során elmaradt vagy hibás orvosi tájékoztatás következtében az anya nem élhetett a terhességmegszakítás jogszabály által biztosított jogával, a genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetében a szülők kártérítésként az egészségkárosodással kapcsolatban felmerült többlet-felnevelési költségre, és nem a gyermek teljes felnevelési költségére tarthatnak igényt.
- [15] 1.5. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy álláspontjuk szerint a támadott kúriai ítélet és az annak alapjául szolgáló JEH sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [16] Az indítványozók első körben az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a JEH alaptörvény-ellenességét állították, mivel az álláspontjuk szerint sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését.
- [17] A JEH kapcsán az indítványozók elsősorban arra hivatkoztak (egyetértve a többségi JEH-hez eltérő álláspontot csatoló bíró véleményével), hogy hibás a JEH kiindulópontja (miszerint azért nem jár a szülőknek az alapfelnevelési költség, mivel a családtervezésnél a szándékuk egészséges gyermek születésére irányult, tehát ennek költségét eleve vállalták). A szülők családtervezési szándékához ugyanis álláspontjuk szerint az is hozzátartozik, hogy csak egészséges gyermeket szeretnének vállalni. Azaz, ha a gyermek nem egészséges, akkor a terhességmegszakítást választják (vagyis a gyermektelenséget), és a későbbiekben egy újabb terhességet, amelyből már remélhetőleg egészséges gyermek születik. Ezért véleményük szerint egy Down-szindrómás gyermek felnevelésének az alapköltsége is kárként értékelhető. Álláspontjuk szerint a JEH tévesen határozza meg a kár fogalmát is, azt ugyanis nem a fogyatékos gyermekekre vetített előnyösebb/hátrányosabb helyzet alapján kellene elvégezni, hanem az alapfelnevelési költségre nézve. Emellett e tekintetben önellentmondásosnak is tartják a JEH érvelését. Az indítványozók azért is sérelmezik a JEH-t, mivel az az eredeti családtervezési szándéknak tulajdonít döntő jelentőséget a terhességmegszakítási joggal szemben, ennek ugyanis álláspontjuk szerint nincs alkotmányosan igazolható oka.
- [18] Az indítványozók szerint a JEH azért sérti a tulajdonhoz való jogot, mivel arra kényszeríti az érintett szülőpárt, hogy arra fordítsa a vagyonát, amire nem szeretne volna, pedig a terhességmegszakítással lett volna törvényes joga arra, hogy a magzat ne szülessen meg. Álláspontjuk szerint a JEH a tulajdonhoz való jog lényeges tartalmát korlátozza azzal hogy az alapfelnevelési költséget teljes mértékben elvonja a szülőktől. Véleményük szerint ez az alapjogkorlátozás már csak azért is alaptörvény-ellenes, mert nem törvényi szinten került erre sor.
- [19] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján a kúriai, valamint a másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességét is állították, mivel azok az álláspontjuk szerint sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [20] Az indítványozók a kúriai és a másodfokú ítéletet elsősorban azért támadják, mivel álláspontjuk szerint azok esetében sérült a XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő indokolási kötelezettség. Álláspontjuk szerint ugyanis a JEH alapját képező ügy tényállása más, mint az ő ügyük, mivel az ő esetükben a Down-szindrómás gyermekük után egészséges gyermekük született. Arra hivatkoztak, hogy az eredeti családtervezési szándékuk (az egészséges gyermek születése) később, egy újabb (immáron egészséges) gyermek megszületésével megvalósult, ezért a jelen ügyben érintett gyermekük megszületése, és felnevelése kárként értékelhető. Ezt az alapfelnevelési költséget ugyanis a gyermek meg nem születése esetén a későbbi egészséges gyermekükre költötték volna. Mivel a JEH erre a kérdésre (a tényállási különbözőségek okán) nem tér ki, ezért nem lett volna alkalmazható. Azáltal, hogy ezt a másodfokú bíróság és a Kúria mégis alkalmazta megsértette az indokolási kötelezettségét, amely egyúttal a tulajdonhoz való jog, előzőekben ismertetett megsértéséhez vezetett.

- [21] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [23] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [24] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [25] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. §-a és az Ügyrend 28. § (1) bekezdése alapján határidőben a bíróságra érkezett, amelyet továbbítottak az Alkotmánybíróság részére.
- [26] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperesei nyújtották be az alapügyben alkalmazott JEH-hel, továbbá az ügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [27] 2.2. Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukban arra hivatkoztak, hogy a másodfokú és a kúriai eljárásban alkalmazott JEH sérti a tulajdonhoz való jogot. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja kiemelni, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszukban amellől érveltek, hogy a JEH csak egy szempontot (a családtervezés azon elemét, miszerint a szülők gyermeket akarnak) figyelembe véve döntött, és nem számolt az egyéb szóba jövő szempontokkal (pl. azzal, hogy ha a szülők csak egészséges gyermeket szeretnének, és ez nem lehetséges, akkor inkább a terhességmegszakítás mellett döntenének, egy jövőbeli egészséges gyermek lehetőségével együtt). Álláspontjuk szerint azáltal, hogy a JEH nem minden szempontot mérlegelve született meg, sérül az ő tulajdonhoz való joguk (mivel vagyonukból olyanra kell költeniük – a beteg gyermekre –, amelyet ők nem is szerettek volna). Az indítványozók tehát alkotmányjogi panaszukban elsősorban a JEH szakjogi (a magzati élet védelméről szóló törvénnyel álláspontjuk szerint ellentétes) hibáit emelték ki, illetve az önrendelkezési jogukkal ellentétes jellegét állították. E tekintetben az Alkotmánybíróság egyfelől hangsúlyozza, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a JEH szakjogi szempontból való felülvizsgálatára, másfelől pedig szükségesnek tartja kiemelni azt is, hogy a JEH-nek az indítványozók által vélelmezett önrendelkezési joggal ellentétes jellege nem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, hanem az Alaptörvény II. cikkével hozható összefüggésbe, amelyre azonban az indítványozók nem hivatkoztak, ezért azt indítvány hiányában az Alkotmánybíróság nem is vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban az indítványozók által állított tulajdonhoz való jog sérelmére felhozott érvek közvetlenül nem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével függnek össze, az ennek kapcsán (az alkotmányjogi panaszban) állított sérelem legfeljebb következménye lehet, egy esetlegesen az Alaptörvény II. cikkét sértő JEH-nek.
- [28] Mindezek alapján megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdésével összefüggő része, nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek.
- [29] 2.3. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozva a másodfokú, valamint a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét is állította.
- [30] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére nézve az indítványozók a JEH kapcsán felhozott érveiket terjesztették ki a támadott bírósági ítéletekre nézve. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók nem adtak elő olyan önálló érvelést, amely az Abtv. 27. §-ának keretei között lettek volna értelmezhetőek. Erre tekintettel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem

tartalmaz a támadott bírósági döntésekre nézve érdemi indokolást (az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az indokolás hiánya az ügy elbírálásának akadályá).

- [31] 2.4. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is hivatkoztak. Ezen alaptörvényi rendelkezés tekintetében megállapítható, hogy az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglaltaknak.
- [32] Ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében tehát az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálандó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [33] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele azonban, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [34] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban azt állították, hogy a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel a másodfokú bíróság, valamint a kúriai nem indokolta meg, hogy miért alkalmazza a JEH-t jelen ügyben, holott a JEH alapját képező ügy és az indítványozók ügye eltér egymástól (mivel jelen ügyben az indítványozóknak később egészséges gyermeke született).
- [35] E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakra hívja fel a figyelmet. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a jogegységi határozatok a bíróságokra kötelező erejűek. Ebből következően, ha egy ügyben az irányadó jogszabályok mellett egy jogegységi határozat alkalmazása is felmerül, akkor az eljáró bíróságnak nincs mérlegelési lehetősége, hogy azt alkalmazza-e vagy sem. Másfelől az Alkotmánybíróság jelen ügy tekintetében azt is hangsúlyozza, hogy a JEH általánosságban szól a genetikai, teratológiai ártalom következtében egészségkárosodottan született gyermek esetében az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelősségének fennállása miatt kártérítésként fizetendő felnevelési költségekről. A jogegységi határozatok sajátos jellegéből fakadóan nem csak az egyedi ügyekre vonatkoznak, hanem a jogegységi határozat közzétételét követően minden olyan ügyre, amely az adott jogegységi határozat tárgyában zajlik. Mindezek alapján a másodfokú bíróságnak és a Kúriának nem volt mérlegelési lehetősége, hogy alkalmazza-e a JEH-t, és arra sem volt lehetősége, hogy eltérjen attól. Mindemellett az is megállapítható, hogy a Kúria a fenti tényekre alapozva hozta meg a döntését, és megfelelően megindokolta azt is, hogy miért nem térhet el a JEH-től, miért nem teheti félre azt az ügy eldöntése során.
- [36] A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, mivel az ügyben nem merül fel az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, valamint olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem, amelynek megválaszolását az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére nézve az Alkotmánybíróság indokoltnak tartaná.
- [37] 3. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjának, valamint az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 29. §-ának, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2546/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3087/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest XIV. kerületében komplex ingatlanfejlesztésre, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és a beruházás kiemelten közérdekű beruházássá nyilvánításáról szóló 314/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó helyi önkormányzat (Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata) jogi képviselője útján (dr. Litresits András ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az Alkotmánybíróságtól a Budapest XIV. kerületében komplex ingatlanfejlesztésre, illetve az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és a beruházás kiemelten közérdekű beruházássá nyilvánításáról szóló 314/2022. (VIII. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Kormányrendelet alaptörvény-ellenes, mert sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a P) cikk (1) bekezdését, Q) cikkét, az I. cikk (3) bekezdését, a XXI. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 15. cikk (1) és (4) bekezdését, a 28. cikkét, a 31. cikk (1) bekezdését, valamint a 32. cikk (1) bekezdés a), j) és l) pontját. Ezen túlmenően az indítványozó állította a támadott rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközését is, tekintettel a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról (a továbbiakban: Charta) szóló, 1985. október 15-én, Strasbourgban kelt egyezmény 3. cikkére.
- [3] 1.2. Az indítványozó elsősorban az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) és l) pontja sérelmére hivatkozott, mert a Kormányrendelet szerinte elvonta, illetve megszüntette, teljes mértékben kiüresítette az indítványozó önkormányzat véleményezési jogát, amit a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Tvtv.) 8. §-a tartalmaz. Szerinte a támadott Kormányrendelet nem felel meg az ún. közérdekűségi-arányosságai tesztnek sem.
- [4] Szerinte az önkormányzatnak nem pusztán egy lehetőség a Tvtv. 8. § (2) bekezdés b) pontja és 9. §-a szerinti azon joga, hogy településképi véleményezési eljárás keretében véleményt adjon építési engedélyezési eljárásokban, hanem egy olyan jog, amely arra tekintettel illeti meg, hogy jogát vagy jogos érdekét (településkép védelme, mint törvényben és Alaptörvényben garantált helyi közügy) az ügy közvetlenül érinti. A támadott Kormányrendelet az indítványozó szerint a településkép védelmével kapcsolatos rendeletalkotási jogát is kiüresíti, hiszen a vonatkozó önkormányzati rendeletekben a Kormányrendelet által érintett területek beépíthetőségét is szabályozta, amelytől a Kormányrendelet minden kategóriában hátrányosan eltér, ráadásul ezek a szabályok nem illeszkednek az érintett területet körbevevő területekre kialakított rendszerbe.
- [5] Arra is hivatkozott, hogy a Charta 3. cikk 1. pontjával is ellentétes a Kormányrendelet, mivel annak értelmében a helyi önkormányzatok joga, hogy a közügyek lényegi részét saját hatáskörükben szabályozzák és igazgassák a helyi lakosság érdekében. Miközben a Charta értelmében elengedhetetlen lenne a dialógus a központi és önkormányzati szervek között, a véleményezési joga pont azokban az esetekben üresedik ki, amikor az önkormányzat törvényben meghatározott és Alaptörvényben biztosított jogai a leginkább érintettek. Úgy nyilatkozott, hogy tisztában van azzal, hogy alkotmányjogi panasz nemzetközi szerződésbe ütközésre önmagában nem alapítható, de mivel az Abtv. 32. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését bármelyik eljárás során hivatalból végzi, ezért az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból vizsgálja a támadott rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközését.

- [6] Az indítványozó álláspontja szerint alapvető alkotmányossági kérdés, hogy a XXIV. cikkben garantált tisztességes hatósági eljárás alapjogi követelményét kielégíti-e az, hogy a véleményezési jogának hatósági eljárásban való érvényesíthetőségét megszüntetik, illetve rendkívüli mértékben, alapvetően korlátozzák. Megválaszolandó alkotmányossági kérdésként rögzítette azt is, hogy a sérelmezett Kormányrendelet meghaladja-e az ún. kiüresítési mércét, avagy az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdése alapján volt-e hatásköre a Kormánynak a Kormányrendelet megalkotására, illetve a 15. cikk (4) bekezdése alapján a Kormányrendelet ellentétes-e a Tvtv. 8. §-ával, különösen a 8. § (2) bekezdésének *b*) pontjával. Az indítványozó álláspontja szerint a Kormányrendelet megalkotására a Kormánynak nem volt hatásköre, a Kormányrendelet ellentétes a Tvtv.-vel.
- [7] Az indítványozó álláspontja értelmében a településképz meghatározásának alapvetően két módja van: az. egyik, a Tvtv. szerinti eljárásokban való „ügyféli” véleményezési jogosultság, a másik pedig a helyi építési szabályzat megalkotására való rendeletalkotási jogosultság. Úgy érvelt, hogy az általa több külön eljárásban támadott jogalkotásnak a következtében a településképpel kapcsolatos, Alaptörvényben biztosított jog teljességgel kiüresedik, az indítványozó önkormányzat érdemben az ezzel kapcsolatos kérdéseket nem szabályozhatja rendeletben, és nem vehet érdemben részt a szakági törvényi eljárásokban.
- [8] Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy az Alaptörvény P) cikke tartalmazza a környezet védelmének általános kötelezettségét, ami alapján látható, hogy az állam kötelezettsége a természeti erőforrásokhoz, így parkokhoz, zöldterületekhez való hozzáférés biztosítása. Az Alaptörvény P) cikke szoros kapcsolatban áll az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott egészséges környezethez való joggal, előbbi az utóbbinak intézményvédelmi kötelezettségének részleteit tartalmazza. Arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében rögzített egészséges környezethez való jog érvényesítése a kerületi lakosok és a helyi közösség érdekeit képviselő indítványozó, mint önkormányzat feladata és kötelezettsége, de ez az intézményvédelmi kötelezettség a jelen eljárásban megtámadott Kormányrendelettel is sérül.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Ezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében a következő megállapításokra jutott.
- [10] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja alapján kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [11] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogszabálmódosítások hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont].
- [12] Az indítvány a XXIV. cikk (1) bekezdés, a XXVIII. cikk (1) bekezdés, a 31. cikk (1) bekezdés, továbbá a 32. cikk (1) bekezdés *a*) és *j*) pontja vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak a P) cikk (1) bekezdése [lásd például: 3435/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [15]], a Q) cikk [lásd például 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]], az I. cikk (3) bekezdés [lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]], a 15. cikk (1) bekezdés [lásd például 3200/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [15]], a 15. cikk (4) bekezdés [lásd például: 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [12]], a 28. cikk [lásd például: 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]], továbbá a 32. cikk *l*) pontja [lásd: 3441/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az indítványban szintén felhívott XXI. cikk (1) bekezdésében biztosított jog jelen ügy vonatkozásában a helyi önkormányzat szempontjából Alaptörvényben biztosított jogként szintén nem értelmezhető [lásd: 3441/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz [lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]], ami jelen ügyben nem teljesült, ugyanis ezek helyett az indítványozó csak általánosságban jelölte meg ezt a rendelkezést. Ezek az indítványi elemek éppen ezért nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja előírásainak.

- [13] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabály megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [14] Az indítvány a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a 32. cikk (1) bekezdés a) és j) pontja vonatkozásában tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Ugyanakkor a 31. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését az alkotmányjogi panasz külön indokolás nélkül hívta fel. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásainak.
- [15] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – közvetlenül, bírói döntés nélkül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pont]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette [Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pont].
- [16] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében (mivel az közvetlenül a norma ellen irányul) különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert a személyes, közvetlen és aktuális sérelem különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok körébe sorolja a településfejlesztést, településrendezést [13. § (1) bekezdés 1. pont], míg a Tvtv. a helyi önkormányzat számára településkép-érvényesítési eszközöket határoz meg (8–11. §). A támadott Kormányrendelet indítvánnyal érintett rendelkezései az indítványozó önkormányzat közigazgatási területén elhelyezkedő építési beruházásaira is vonatkoznak, ezért megállapítható, hogy azok a jogorvoslati lehetősége nélkül, közvetlenül az indítványozó önkormányzat tevékenységével kapcsolatos, Alaptörvényben biztosított jogaira vonatkoznak, konkrét jogviszonyait közvetlenül és ténylegesen érintik. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés].
- [17] 2.3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a 3441/2022. (X. 28.) AB határozatban áttételesen már érintette a jelen ügyben támadott Kormányrendelet szabályozási tárgykörét, de abban az eljárásban (bár részben tartalmi egyezés van a két vizsgált jogszabály között, továbbá nagyrészt azonos Alaptörvényben biztosított jogra, nagyrészt azonos alkotmányjogi összefüggések alapján hivatkozott az indítványozó) jelen ügyben támadott Kormányrendelet szabályait az indítványozó nem támadta meg, így annak rendelkezései a korábbi eljárás keretei között közvetlenül nem voltak vizsgálhatóak [lásd: 3441/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [53]]. Ennélfogva az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti ítélt dolog (*res iudicata*) nem állapítható meg.
- [18] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. Tekintve, hogy az indítványozó a panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapította, így jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye értelemszerűen nem vetődhetett fel. Az alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [19] Az indítványozó hivatkozott a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére, azt állítva, hogy a Kormányrendelet csorbítja ezt a jogát. A tárgykörben az Alkotmánybíróság általános gyakorlata következetes, ennek sarokpontjaira az indítványozó hivatkozott is. Ugyanakkor a konkrétan állított sérelem vonatkozásában az Alkotmánybíróság a 3518/2023. (XII. 14.) AB határozatban ugyanazt az indítványozó korábbi ügyében már megállapította, hogy „[n]em evidens, hogy az ügyféli jogállás [...] miért egy konkrét véleményezési jogosultságon múlna. Nem azzal érvelt ugyanis az indítványozó, hogy településképi véleményezési eljárási jogosultság hiányában még ügyfélként sem léphet be az érintett eljárásokba, hanem azzal, hogy a településképi véleményezési eljárási lehetőségének vonatkozó esetben való megszűnése okozza az ügyféli jogok csorbulását. [...] [A]z indítványozó a fentiek alapján ugyanazon támadott jogszabályi rendelkezések kapcsán egyszerre hivatkozott autonóm hatáskörének sérelmére [32. cikk (1) bekezdés j) pont] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmére, ami szükségképpen ellentmond egymásnak, hiszen előbbi közhatalmi jogosítványokat rögzít, utóbbi pedig közhatalmat gyakorló szervekkel szembeni ügyféli jogokat. Egy helyi önkormányzat a sajátos státuszának köszönhetően elvileg mindkettő pozícióban lehet (a két lehetőség akár ki is egészíthetné egymást), de egyszerre, egyazon eljárásban nem.” [3518/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [36]–[37]] Ezek alapján az Alkotmánybíróság

- ügy ítélte meg, hogy a XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó nem hozott fel olyan érveket, amelyek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjának állított sérelmével kapcsolatban hivatkozik a 3441/2022. (X. 28.) AB határozat azon megállapítására, ami szerint „a törvényhozó hatalom az építési szabályok megalkotásával kapcsolatban megosztotta a jogalkotói feladatokat a helyi önkormányzatok és a Kormány között. Általánosságban a helyi önkormányzatok feladatkörébe adta a szabályozást, de a kiemelt jelentőségű beruházások esetén a vonatkozó szabályokat a Kormány alkothatja meg. Mivel a helyi önkormányzatok közigazgatási területe egyúttal nem szűnik meg Magyarország területének lenni (ügyszintén nincs olyan területe az államnak, amely ne tartozna valamelyik önkormányzat területéhez), ezért lehetnek olyan beruházások, amelyek jelentősége túlmutat a helyi közügyeken. Ebben az esetben a törvényi rendelkezések szerint a Kormány élhet azzal a jogával, hogy az adott beruházást kiemelve a helyi közügyek közül. Kétségtelen, hogy ez a törvényi szabályozás korlátozza az autonómiát, de az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy az önkormányzati autonómia eleve csak törvényi keretek között él, törvények esetén pedig korlátozás helyett az autonómia kiüresítése a mérce.” {3441/2022. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [61]}
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza azt a következetes álláspontját, hogy az idézett kiüresítési mérce a törvényre vonatkozik, a Kormány ugyanis nem jogosult még az autonómia korlátozására sem {vö. 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [163]–[164]}. Amennyiben azonban törvény megosztja a jogalkotói hatáskört a Kormány és az önkormányzatok között (ahogy jelen esetben is), akkor az autonómia korlátozásának/kiüresítésének alkotmányossága csak a felhatalmazó törvény vizsgálatán keresztül ítéltető meg, amennyiben azt arra jogosult indítványozó megfelelő határidőben megtámadja. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a 32. cikk (1) bekezdés a) pontjának állított sérelme kapcsán az indítványozó nem hozott fel olyan érveket, amelyek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel.
- [22] Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) pontjának állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy azonos indítványozó hasonló ügyében már elvi éllel vizsgálta a településképi véleményezési eljárásnak és az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) pontja szerinti jogosultság egymáshoz való viszonyát {lásd: 3518/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [41]–[55]}. Az ebben a határozatban foglaltakhoz képest az indítványozó nem hozott fel olyan új érveket, amelyek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel.
- [23] 2.5. Az Alkotmánybíróság a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát kizárólag az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti indítványozói kör (az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, illetőleg az egyedi ügyben eljáró bíró) kezdeményezésére végezheti el, az indítványozó pedig az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretei között jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát sem kezdeményezheti. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz azon elemei, amelyek a Charta cikkeinek sérelmét állítják, érdemi elbírálásra nem alkalmasak. Jelen esetben pedig, figyelemmel az indítvány visszautasítására, az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződésbe ütközés hivatalbóli vizsgálatát sem tartotta indokoltnak.
- [24] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/247/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3088/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgáló bíróság Pfv.V.21.194/2022/2. számú végzése, valamint a 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 85. §-a és 97. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Kiss Gábor ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgáló bíróság Pfv.V.21.194/2022/2. számú végzése, valamint a 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 85. §-a és 97. §-a (a továbbiakban: Korm. rendelet) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [3] Az indítványozó gazdasági társaság 2010. augusztus 23. napján támogatási szerződést kötött a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség nevében eljáró közreműködő szervezet, a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.-vel egy barnamezős iparterület fejlesztésére irányuló projekt megvalósítására, a projekt költségvetésének 50%-a költségvetési támogatás volt. A szerződés szerint a projekt fizikai megvalósulásának tervezett napja 2012. augusztus 22. volt, az indítványozó pedig a szerződésben vállalta, hogy a projektet a szerződés szerint megvalósítja, és azt a befejezés napját követően kezdődő 3 éves fenntartási időszak alatt fenntartja, annak üzemeltetését biztosítja. A felek a támogatási szerződést összesen 17 alkalommal módosították, az utolsó, 2016. december 8-i módosításban a projekt fizikai megvalósulása napjaként 2016. december 15. napja került megjelölésre, ezt a módosítást azonban az indítványozó végül nem írta alá, így a projekt megvalósításának végső határideje a többször módosított támogatási szerződés szerint 2015. december 15. napja maradt, a projekt pedig eddig az időpontig ténylegesen nem valósult meg.
- [4] 2018. február 26. napján a Pénzügyminisztérium (a per I. rendű alperese) szabálytalansági eljárás megindításáról döntött, a Nemzetgazdasági Minisztérium RFP Jogi és Felülvizsgáló Főosztálya a 2018. április 12. napján kelt NGM/8664/5/2018. számú döntésében a szabálytalansági eljárást a Korm. rendelet 90. § (2) bekezdés a) pontja alapján „szabálytalanság történt” megállapítással lezárta, tekintettel arra, hogy az indítványozó a projektet a szerződés szerinti határidőben nem fejezte be, a projekt célját nem valósította meg. Tekintettel arra, hogy a jogsértés súlyosnak, a támogathatóságot alapvetően befolyásoló jellegűnek minősült, ezért a döntés elrendelte a támogatási szerződéstől történő elállást és ennek következtében a kifizetett támogatási összeg kamatokkal együtt történő visszakövetelését.
- [5] A szabálytalansági döntéssel szemben az indítványozó 2018. május 4. napján jogorvoslati kérelmet terjesztett elő, kérve a döntés megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a szabálytalansági döntés megalapozatlan volt, részben téves tényállításokat tartalmazott, és meghozatala során a vonatkozó jogszabályok sem kerültek maradéktalanul betartásra. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Fejlesztéspolitikai és Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkára a 2018. augusztus 2. napján kelt JHÁT-JF/2524/2(2018). számú határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta. A Magyar Államkincstár (mely 2016. június 2. napjától kezdődően közreműködő szervezetként járt el) EU Támogatási Főosztály Felülvizsgáló Osztály KINCSTK/22606-1/2018. számú fizetési felszólításában felhívta az indítványozót, hogy a kifizetett támogatási összeget és kamatait 30 napon belül a Magyar Államkincstárnál vezetett számlára fizesse vissza.

- [6] 1.2. Az indítványozó kereseti kérelmet nyújtott be a Kaposvári Törvényszékre, amelyben elsődlegesen kérte a 2010. augusztus 23. napján kötött támogatási szerződés fennállásának megállapítását, tekintettel arra, hogy a támogatási szerződéshez kapcsolódó ÁSZF alapján az elállás joga kizárólagosan a közreműködő szervezetet illette meg, az elállás jogát pedig kizárólag az ÁSZF-ben tételesen felsorolt okok fennállása esetén lehetett (vona) gyakorolni. Az indítványozó érvelése szerint abban az esetben, ha szabálytalansági eljárás lefolytatására kerül sor, és annak eredményeként az elállás szankciója kerül megállapításra, a közreműködő szervezetnek kell indokolt jognyilatkozattal elállnia a szerződéstől, melyet a közreműködő szervezet (a per II. rendű alperese) fizetési felszólítása nem helyettesíthet. Az indítványozó másodlagos kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a szabálytalansági döntés elállásra vonatkozó része, valamint a II. rendű alperes fizetési felszólításának az elállásra vonatkozó része érvénytelen. Az indítványozó érvelése szerint az alperesek (és jogelődök) eljárásuk során nem tartották be a Korm. rendeletből fakadó követelményeket, eljárásuk több esetben mellőzte a szakszerűséget, az indítványozóval való együttműködésre törekvését.
- [7] A Kaposvári Törvényszék 2020. október 15. napján kelt, 1.G.40.021/2019/52-II. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a Korm. rendelet 83. § (8) bekezdése szerint a szabálytalansági eljárás a szabálytalansági eljárást lefolytató szervezet, a jogorvoslati eljárás a jogorvoslati eljárást lefolytató szervezet vezetőinek döntésével zárul. Ezen döntések „elredekem a Támogatási Szerződéstől történő elállást” fordulata a bíróság szerint nyilvánvalóan akként értelmezendő, hogy a nyilatkozatot tevő eláll a szerződéstől, az elálláshoz más személyek további cselekményére nincs szükség. A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben a bíróság azt állapította meg, hogy helyes a szabálytalansági eljárást lezáró határozat azon megállapítása, hogy az indítványozó a szerződészegést megvalósította, az elállás alapjául szolgáló okok bekövetkeztek, a II. rendű alperes pedig egyébként sem tett az elállásra jognyilatkozatot, csak a szabálytalansági eljárásban hozott döntés végrehajtásában vett részt.
- [8] 1.3. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla 2021. március 17. napján kelt Gf.IV.40.019/2020. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a támogatási szerződés fennáll, az elállás nem történt meg, az „elredekem az elállást” nem értékelhető az indítványozóhoz intézett, elállási jogot gyakorló nyilatkozatként.
- [9] Az alperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.I.20.591/2021/5. számú végzésével a jogerős ítélet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria döntését azzal indokolta, hogy a szabálytalansági döntésben elredekelt elállás olyan egyoldalú jognyilatkozat, ami a másik fél tudomásszerzésével válik hatályossá, a jogorvoslat lehetősége pedig felfüggesztő feltételnek minősül, azaz az elállási nyilatkozat hatálya a jogorvoslati kérelem előterjesztésének hiánya, visszavonása vagy a szabálytalansági döntés helybenhagyása bekövetkeztével áll be.
- [10] A megismételt másodfokú eljárásban a Pécsi Ítéltábla 2022. június 22. napján kelt, IV.Gf.40.014/2022/5/III. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét (a Kúria iránymutatását követve) helybenhagyta. A Pécsi Ítéltábla ítélete szerint a Kúria felülvizsgálati határozata kimondta az elállás megtörténtét, az pedig egyértelműen megállapítható volt, hogy az elállásra okot adó szerződészegés bekövetkezett.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.V.21.194/2022/2. számú, 2022. november 22. napján kelt végzésével a felülvizsgálatot megtagadta, tekintettel arra, hogy jelen esetben a joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségessége nem volt igazolható.
- [12] 1.4. Az indítványozó a Kúria végzésének megszületését követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát, melyben részben a Korm. rendelet 85. §-ának és 97. §-ának, részben pedig a Kúria Pfv.V.21.194/2022/2. számú végzésének az alaptörvény-ellenességét állította. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott jogszabályi rendelkezések, illetőleg bírói döntés sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [13] Az indítványozó szerint a Korm. rendelet egy olyan egyfokú jogorvoslati rendszert állított fel, amely nem minősül sem függetlennek, sem transzparensnek, nem teszi lehetővé a kedvezményezetti jogok érvényre juttatását azáltal, hogy a magánjogi jogvita lényegét adó kérdést a bírói – vagy egyéb, független döntőbizottsági, békéltető testületi – fórum helyett az egyik szerződéses fél felettes szerve végleges jelleggel jogosult eldönteni úgy, hogy a polgári per eljárási garanciái hiányoznak.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint ez a garanciák nélküli szabályozás olyan jogi környezetet teremt, amelyben az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való joga [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] és tisztességes bírósági eljáráshoz való joga [XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérült. Az indítványozó e körben mind korábbi magyar,

mind nemzetközi példákkal alátámasztotta, hogy számos, a jelenleg hatályostól eltérő eljárási modell létezik a szabálytalansági eljárások lefolytatására és a szabálytalanságok szankcionálására.

- [15] Az alkotmányjogi panasz kifejezetten a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességére vonatkozóan nem tartalmaz megállapítást, a Pécsi Ítélet tábla ítéletének alaptörvény-ellenességét pedig abban látja az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság érdemi indokolás nélkül nem tette lehetővé az indítványozó törvényes képviselőjének perbeli felszólalását, mely hatását tekintve egyenértékű azzal, mintha egy tanúbizonyítási indítványt utasított volna el a bíróság érdemi indokolás nélkül.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [17] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.V.21.194/2022/2. számú végzését az indítványozó perbeli jogi képviselője 2023. január 10. napján vette kézhez és az alkotmányjogi panaszát 2023. március 13. napján, határidőben terjesztette elő.
- [19] A Kúria Pfv.V.21.194/2022/2. számú végzésében a felülvizsgálat megtagadásáról határozott, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a Kúria megítélése szerint a joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségessége nem volt igazolható. A Kúria felülvizsgálat megtagadásának tárgyában hozott végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható {a felülvizsgálat engedélyezése körében lásd például: 3396/2023. (VII. 27.) AB végzés, különösen Indokolás [44]}. Azáltal pedig, hogy a Kúria a felülvizsgálat engedélyezéséről mérlegelési jogkörben eljárva határozott, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (5) bekezdésének megfelelően a Kúria végzésén keresztül az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy érdemében született döntést is felülvizsgálhatja.
- [20] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.
- [21] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [22] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [23] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy abban csak olyan jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége állítható, mely az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazásra került. Jelen esetben az alkotmányjogi panaszra okot adó per tárgya „támogatási szerződés fennállásának megállapítása, elállás érvénytelenségének megállapítása” volt, mely per a szabálytalansági eljárás eredményeként meghozott döntés (a támogatási szerződéstől való elállás) jogkövetkezményeinek alkalmazhatóságát érintette.
- [24] A 3385/2018. (XII. 14.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[a] támogatási szerződéstől, mint polgári jogi szerződéstől való elállás esetén a szerződésszegéssel kapcsolatban tett megállapítások a polgári bíróság előtt vitathatók (lásd a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 7. §, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 1:6. §). Erre tekintettel a Korm.r. 99. § (4) bekezdése nem értelmezhető a bírói út kizárásának, kizárólag a Korm.r. szerinti szabálytalansági eljáráson belüli jogorvoslat további igénybevételét korlátozza.” {3385/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [30]} Ennek megfelelően a 3385/2018. (XII. 14.) AB határozat a Korm. rendelet azon rendelkezését, mely kifejezetten kizárta a központi koordinációs szerv döntése ellen a további jogorvoslat lehetőségét, a szabálytalansági eljárást követő polgári peres eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek minősítette.

- [25] A 3385/2018. (XII. 14.) AB határozat sem a Korm. rendelet 85. §-át, sem pedig 97. §-át nem vizsgálta, ekként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem tekinthető ítélt dolognak (*res iudicata*).
- [26] A Korm. rendelet 85. §-a a szabálytalansági eljárást lefolytató szervet jelöli ki, a 97. §-a pedig arról rendelkezik, hogy a központi koordinációs szerv milyen határidőben köteles a döntését meghozni, illetőleg az eljárása során milyen további eljárási cselekményeket tehet meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszra okot adó peres eljárás során, különösen a másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben, a szabálytalansági eljárás lefolytatásának egyes körülményeit vitatta, melyek álláspontja szerint a szabálytalansági döntés elállásra vonatkozó rendelkezésének érvénytelenségét eredményezik. Az Alkotmánybíróság ezért, figyelemmel a 3385/2018. (XII. 14.) AB határozat megállapításaira, továbbá figyelemmel az indítványozó kereseti kérelmére, a Korm. rendelet 85. §-át és 97. §-át az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezéseknek tekintette.
- [27] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz egyáltalán nem tartalmaz indokolást a Korm. rendelet 85. § (2)–(6) bekezdései és 97. §-a vonatkozásában, a 85. § (1) bekezdésével összefüggésben pedig kizárólag célszerűségi szempontokat fogalmaz meg azzal összefüggésben, hogy a szabálytalansági eljárás lefolytatására más, álláspontja szerint független szerv kijelölését tartotta volna indokoltnak, anélkül azonban, hogy alkotmányjogilag értékelhető indokolással bemutatta volna, hogy miért tekinthető a Korm. rendelet által meghatározott szabálytalansági eljárásrend alaptörvény-ellenesnek. Önmagában az a tény, hogy a jogalkotónak „módjában lett volna” a Korm. rendeletben meghatározottól eltérő eljárásrendet előírni, még nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is utalt, hogy a szabálytalansági eljárás rendje lehetővé teszi a kedvezményezetti jogok és igények teljes mellőzését anélkül, hogy a bírósághoz fordulás jogát az eljárás biztosítaná. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben visszautal a 3385/2018. (XII. 14.) AB határozat már idézett megállapítására is (Indokolás [30]), annak rögzítésével, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyáltalán nem fejtette ki, hogy a szabálytalansági döntés jogkövetkezményeinek bírósági felülvizsgálatára tekintettel a Korm. rendelet támadott rendelkezései hogyan és mennyiben teszik lehetővé az indítványozó jogainak teljes mellőzését, illetőleg hogyan és mennyiben zárják ki a bírósági felülvizsgálat lehetőségét. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja követelményét.
- [28] 2.3. Az indítvány Abtv. 27. §-ára alapított elemével összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány ezen része az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti követelménynek is megfelel. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [29] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában egyaránt megjelölte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét a bírósági eljárás során bekövetkezett eljárási szabálytalansággal indokolta, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben az elemében tartalma szerint, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretei között bírálta el.
- [30] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító elemében a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [31] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [32] Az alkotmányjogi panasz (figyelemmel a panasz tartalmára, valamint az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben tett elvi megállapításaira) az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján felvethető-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye.

- [33] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy a Pécsi Ítéltábla nem biztosított lehetőséget az indítványozó törvényes képviselőjének felszólalására, csak jogi képviselőjén keresztül, mely hatását tekintve egyenértékű egy tanúbizonyítási indítvány érdemi indokolás nélküli elutasításával.
- [34] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan szakjogi, bizonyítási és bizonyíték-értékelési kérdést kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, illetve a bizonyítékok értékelése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [35] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség azt a követelményt állítja a bíróságok eljárása elé, hogy döntésük indokairól az eljárási törvényeknek megfelelő részletességgel adjanak számot. Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből ugyanakkor nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érrendszer bemutatása {lásd például: 3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [31]}. Az Alkotmánybíróság jelen esetben az indítványozó által az alkotmányjogi panasz mellékleteként becsatolt dokumentumok alapján megállapította, hogy a Pécsi Ítéltábla ítélete valóban nem tartalmaz utalást az indítványozó törvényes képviselője felszólalásának elutasítására, és erre vonatkozó indokolást a tárgyalási jegyzőkönyvet kiegészítő Gf. IV.40.014/2022/8. számú, 2022. július 19. napján kelt végzés sem tartalmaz, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 349. § (3) bekezdésének megfelelően. Jelen esetben az Alkotmánybíróság azt is figyelembe vette ugyanakkor, hogy az indítványozó törvényes képviselőjének felszólalását (és nem pedig egy, az indítványozó által tett bizonyítási indítványt) utasította el a másodfokon megismételt eljárásban eljáró bíróság, a Pécsi Ítéltábla pedig ítéletében (a Kúria végzésére figyelemmel) kifejezetten azt rögzítette, hogy „[a] jelen eljárásban a bíróság csak azt vizsgálhatta, hogy történt-e az elállásra okot adó szerződésszegés” (Pécsi Ítéltábla ítélete, Indokolás [25]), mely kérdéssel összefüggésben az indítványozó törvényes képviselőjének a másodfokú eljárásban tett felszólalása egyébként sem bírhatott jogi relevanciával (ahogyan arra egyébként az indítványozó maga is utalt alkotmányjogi panaszában, lásd az indítványkiegészítés 15. oldalát). Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadását pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/668/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3089/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az V. kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő közterületek használatáról és rendjéről szóló, Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat képviselőtestületének 22/2018. (XII. 19.) önkormányzati rendelete 3. § 29. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Sirály Katalin ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az Alkotmánybíróságtól az V. kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő közterületek használatáról és rendjéről szóló, Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzat képviselőtestületének 22/2018. (XII. 19.) önkormányzati rendelete 3. § 29. pontja (a továbbiakban: Rendelet) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet támadott rendelkezése alaptörvény-ellenes, mert sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot és a XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát, az alábbiak szerint.
- [3] A Rendelet sérelmezett pontja a közterület-terhelési kompenzáció fogalmát értelmezi, ami a lakossági életkörülményeket hátrányosan befolyásoló közterületi terhelés ellentételezésére szolgáló díj. A rendelet a díjfizetési kötelezettséget bizonyos gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások számára állapítja meg, valamint rendelkezik arról is, hogy közterület-használati hozzájárulás csak olyan vállalkozásoknak adható, amelyek előzetes partnerségi megállapodást kötnek Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzatával (a továbbiakban: önkormányzat).
- [4] Az indítványozó előadta, hogy a Rendelet alapján fizetési kötelezettsége keletkezett, azonban a Rendelet nem írja elő számára, hogy a közterület-terhelési kompenzációt milyen módon kellene megfizetnie és nem rendelkezik a partnerségi megállapodás megkötésének folyamatáról sem. Az indítványozó azt is előadta, hogy az önkormányzatot megkereste a megállapodás megkötése érdekében, az önkormányzat pedig tájékoztatta az indítványozót a partnerségi megállapodás megkötésének menetéről, ezáltal az indítványozó szerint a hivatkozott rendelkezés alkalmazásra is került vele szemben.
- [5] Az indítványozó szerint jogorvoslati lehetőség számára azért nem áll rendelkezésre, mert a díjfizetési kötelezettsége nem formális egyedi határozaton, hanem a megkötendő partnerségi megállapodáson alapulna. Mivel egyéb jogszabály sem állapít meg számára jogorvoslati lehetőséget, ezért a Rendelet kifogásolt pontjának megátadására az egyetlen lehetősége az alkotmányjogi panasz benyújtása.
- [6] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy a Rendeletben az önkormányzat a várakozás ellentételezésére a fővárosi önkormányzati rendelet által kiszabott várakozási díjon felül állapított meg díjfizetési kötelezettséget, ugyanazon védendő érdekekre hivatkozva. Mivel ugyanazt a tényleges helyzetet másodszor is szankcionálja, ezért szerinte ez aránytalan is.
- [7] Az indítványozó által előadottak szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében biztosított alapjoga azért sérült, mert a Rendelet önkényesen tesz különbséget a kompenzáció megfizetésére kötelezett vállalkozások és az egyéb, olyan gazdasági szolgáltatást végzők között, akik több parkolóhelyet vesznek igénybe, mint a lakosság, de a Rendeletben nincsenek megjelölve. Az indítványozó szerint az önkormányzat a várakozási helyeket ugyanolyan arányban használó gazdasági szereplők, illetve szolgáltatók eltérő csoportjai között alkotmányos indok nélkül tesz különbséget.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Ezek

alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében a következő megállapításokra jutott.

- [9] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [10] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogszabályi rendelkezés 2023. január 1-i hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [11] Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [12] 2.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében (mivel az közvetlenül a norma ellen irányul) különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], legutóbb például: 3442/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [21]]. Figyelemmel arra, hogy az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia, ekként az Alkotmánybíróság az indítványozó érintettségének vizsgálatát az alkotmányjogi panasz alapján végezte el.
- [13] A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. Egy indítványozó azonban nem csak akkor lehet személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]]. A közvetlen érintettség követelménye akkor teljesül, ha a kifogásolt jogszabály maga érinti az indítványozó alapjogát. Abban az esetben, ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először ezt az államhatalmi aktust kell megtámadnia [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [30]]. Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [31]]. Az aktuális érintettség követelménye akkor is teljesül, ha a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]].
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó semmilyen módon nem támasztotta alá azt, hogy a támadott rendelkezés hatálya alá tartozna. Így nem mutatta be, hogy az indítványozó milyen gazdasági tevékenységet végez, azt gyakorolja-e Budapest V. kerületében. Az alkotmányjogi panaszból az derül ki, hogy saját értelmezése szerint vonatkozik rá a Rendelet támadott pontja, de arról nem számolt be, hogy ezt mire alapozza. Nem részletezte azt sem, hogy a Rendelet hatályba lépését követően beállt-e bármilyen változás a tevékenysége gyakorlásában, elnehezült-e vagy esetleg ellehetetlenült-e tevékenységének végzése, alkalmaztak-e vele szemben valamilyen retorziót vagy esetleg visszavonták-e valamilyen engedélyét. Ennek keretében nem számolt be arról sem, hogy tevékenységét egyáltalán engedély alapján végzi-e, a Rendelet hatályba lépése előtt milyen feltételekkel használhatta a közterületet. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem támasztotta alá sem a személyes, sem a közvetlen, sem pedig az aktuális érintettségét.
- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Rendelet 4. § (1) bekezdése értelmében a közterület-használat kérdésében az Önkormányzat kifejezetten önkormányzati hatósági hatáskörben hoz döntést (abban az esetben is, ha a közterület-használatot egyébként nem engedélyezi), mely döntéssel (ideértve adott esetben a döntés elmaradását is) szemben az indítványozó számára a jogorvoslat lehetősége minden esetben fennáll.

- [16] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége hiányában nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételeknek, ezért a további vizsgálatot mellőzve az az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1424/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3090/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII.20.623/2021/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VIII.20.623/2021/13. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Pf.21.354/2020/5. számú ítélete, valamint a Szentesi Járásbíróság 1.P.20.163/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Álláspontjuk szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az I. rendű felperes (indítványozó1.) és az I. rendű alperes pénzintézet 2006. június 29. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az I. rendű alperes meghatározott összegű kölcsön nyújtására, az indítványozó1. pedig a kölcsönösszeg és járulékainak 240 hónap alatt történő visszafizetésére vállalt kötelezettséget oly módon, hogy a törlesztési kötelezettséget svájci frankban teljesíti, a más pénznemben történő teljesítést pedig a pénzintézet az esedékesség napján a hirdetményében közzétett deviza eladási árfolyamon átszámítja svájci frankra.
- [4] A kölcsönszerződés VII. pontja szerint az indítványozó1. kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem svájci frank forrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget. A kölcsönszerződés mellékletét képezte az indítványozó1. által aláírt „Tájékoztató a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” elnevezésű okirat (kockázatfeltáró nyilatkozat), amely többek között felhívta a figyelmet a deviza árfolyamának a változására és ezzel összefüggésben arra, hogy a tőkeösszeg és a kamatainak megfizetéséhez adott esetben magasabb forintösszeg szükséges, valamint a piac kedvezőtlen alakulása miatt a pénzintézet nem vállal felelősséget.
- [5] A megállapodás megkötésének napján a közjegyző a kölcsönszerződést, valamint az ennek biztosítására az I. rendű alperes mint zálogjogosult és a zálogkötelezett (aki az indítványozó2. jogelődje volt) között létrejött jelzálogszerződést közjegyzői okiratba foglalta.
- [6] Az I. rendű alperes 2015. április 15-én a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) alapján elszámolt az indítványozó1.-el, továbbá az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) alapján forintra váltotta a kölcsöntartozást.
- [7] Az indítványozó1. és a zálogkötelezett 2016. szeptember 19-én a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 226. § (2) bekezdése és 320. § (1) bekezdése alapján elálltak a kölcsönszerződéstől. Arra hivatkoztak, hogy a DH3 törvény 3. §-a és 10. §-a, valamint a DH2 törvény 37. §-a kizárja az árfolyamkockázatot az adósra hárító szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálatát, továbbá lehetlenné teszi a bírósághoz fordulást, ezért a forintosított kölcsönszerződés a lényeges jogos érdekeiket sérti.
- [8] Az elállást az I. rendű alperes nem fogadta el, hanem 2016. szeptember 23-án azonnali hatállyal felmondta az indítványozó1.-el kötött kölcsönszerződést, majd végrehajtást indított az indítványozó1.-el és a zálogkötelezettel szemben. A végrehajtási záradékban foglalt tartozás összege csupán annyiban tért el a felmondáskor kiállított közjegyzői ténytanúsítványban foglalt tartozás összegétől, hogy lejárt késedelmi kamatként tünteti fel a

2016. szeptember 21. és 2017. május 25. között esedékessé vált késedelmi kamatot. A végrehajtás foganatosítása során a végrehajtást kérő, engedményezés folytán, időközben a II. rendű alperes lett, az elhunyt zálogkötelezett helyébe pedig adósként az örököse, a III. rendű felperes (indítványozó.) lépett.

- [9] Első fokon a Szentesi Járásbíróság 2020. június 30-án, 1.P.20.163/2018/55. számon hozott ítéletet, amelyben elsődlegesen a végrehajtás megszüntetésére, másodlagosan a megállapodás érvénytelenségére, harmadlagosan az elállás jogszerűségének, negyedlegesen a végrehajtási záradék jogszerűtlenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította.
- [10] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Szegedi Törvényszék a 2021. január 20. napján kelt, 4.Pf.21.354/2020/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] A jogerős ítélet indokolása szerint a kölcsönszerződés létrejött és az indítványozó1.-et és a zálogkötelezettet nem illette meg a régi Ptk. 226. § (2) bekezdése alapján az elállás joga, arra ugyanis csak jogszabály eltérő rendelkezése hiányában lett volna lehetőségük. A DH3 törvény 13. § (1) és (2) bekezdései azonban eltérő rendelkezéseket tartalmaztak, mert felmondási jogot biztosítottak az indítványozó1.-nek és a zálogkötelezettnek, amellyel ők nem éltek. A kölcsönszerződés I.4. pontja – a Kúria 1/2018. számú gazdasági elvi határozatának megfelelően – nem fordítja meg a bizonyítási terhet, továbbá nem ütközik a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kr.) 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiba. A kölcsönszerződés VII. pontjában és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt árfolyamkockázati tájékoztatás világos és érthető, amely megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által Ruxandra Paula Andriciuc és társai kontra Banca Românească SA (C-186/16, ECLI:EU:C:2017:703; a továbbiakban: C-186/16.), és OTP Bank Nyrt. és OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil (C-51/17, ECLI:EU:C:2018:750, a továbbiakban: C-51/17.) ügyekben meghozott ítéletekben foglalt követelményeknek. A végrehajtási záradékban foglalt követelés a ténytanúsítványban feltüntetett összegtől kizárólag az időközben felhalmozódott késedelmi kamat vonatkozásában tér el, ami a követelés érvényes létrejöttét nem érinti, így nem teszi alapossá az indítványozók régi Pp. 369. § a) pontjára alapított keresetét.
- [12] Az indítványozók felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2021. december 14. napján kelt, Pfv.VIII.20.623/2021/13. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [13] A Kúria ítélete indokolásában rögzítette, hogy a felülvizsgálati kérelem akkor minősül szabályszerűnek, ha az olyan kérdésben támadja a jogerős ítéletet, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Az indítványozók azonban sem az első-, sem pedig a másodfokú eljárásban nem hivatkoztak arra, hogy az árfolyamrésre vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelensége folytán a szerződést teljesen érvénytelennek tekintik, ezért ezt az érvelést a Kúria a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatta meg.
- [14] A Kúria – az EUB gyakorlatára hivatkozással – kifejtette, hogy az indítványozók alap nélkül hivatkoztak arra is, hogy a Kúriának nyilvánvaló semmisségi okként hivatalból kell észlelnie, hogy a kölcsönszerződés az árfolyamrésre vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelensége folytán – a DH törvények rendelkezéseitől eltérően – teljes egészében érvénytelen. Rámutatott arra is, hogy a felülvizsgálati eljárásnak nem képezhetette tárgyát annak vizsgálata sem, hogy az indítványozó1. kellő időben kapott-e tájékoztatást az árfolyamkockázatról, mivel arra az indítványozó1. korábban nem hivatkozott.
- [15] A Kúria megállapította, hogy az indítványozóknak az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségével kapcsolatos érvelése nem megalapozott. Ahogy arra a jogerős ítélet is utalt: az EUB – egyebek mellett – a C-186/16., C-51/17. ügyekben és a Budai Központi Kerületi Bíróság (Magyarország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelemben (C-227/18, ECLI:EU:C:2018:891) hozott határozataiban rögzítette, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás mely esetekben minősíthető világosnak és érthetőnek. Az EUB döntéseinek tükrében pedig a Kúria a BH 2021.141. szám alatt közzétett Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatában összegezte az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatos gyakorlatát. Ezek alapján az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül jutottak arra a következtetésre, hogy a perrel érintett árfolyamkockázati tájékoztatás ezeknek a követelményeknek megfelel és a pénzügyi intézetnek azt meghaladó tájékoztatási kötelezettsége nem volt. A vizsgálat során az eljáró bíróságoknak – az EUB Kásler Árpád és Káslerné Rábai Hajnalka kontra OTP Jelzálogbank Zrt. (C-26/13, ECLI:EU:C:2014:282) ítélet 74. pontja, valamint a 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében – nem azt kellett megvizsgálniuk, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás a konkrét fogyasztó számára világos és érthető volt-e, hanem azt, hogy a tájékoztatást „egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” megérthette-e. A Kúria rámutatott arra is, hogy az indítványozók által az érvelésük alátámasztása érdekében hivatkozott kúriai döntések nem a perbelivel azonos szövegezésű kockázatfeltáró nyilatkozatra vonatkoztak, így ezeket a Kúria nem tekintette irányadónak. Ezzel szemben számos határozatra hivatkozott, amelyekben kimondta már, hogy a perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat egy átlagos fogyasztó számára világos és érthető árfolyamkockázati tájékoztatást tartalmaz. Az indítványozók nem bizonyították azt az állításukat, miszerint az árfolyamkockázatot

elbogatellizáló szóbeli tájékoztatást kaptak. Minderre tekintettel a Kúria az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségére alapított érvelést alaptalannak találta.

- [16] A Kúria megállapította azt is, hogy az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozók elállása nem volt jogszerű. Az indítványozók az elállást tartalmazó nyilatkozatukban a deviza alapú kölcsöntartozásuk forintra történő átváltását kifogásolták, amit a jogalkotó rendelt el a DH3 törvény 10. §-ával. A forintosítás mellőzésére a DH3 törvény 12. §-a nyújtott lehetőséget, így ez a speciális jogszabály, amely megakadályozta, hogy a felek a régi Ptk. 226. § (2) bekezdésére hivatkozással elállhassanak a DH3 törvény hatálya alá tartozó, fennálló kölcsönszerződésektől. A forintosítás nem sértette az indítványozók lényeges jogos érdekeit sem, mivel nem akadályozta meg és nem tette lehetetlenné, hogy a bíróság előtt hivatkozhassanak az árfolyamkockázatot az adószárazítói szerződési kikötés tisztességtelenségére. Erre tekintettel az indítványozóknak a régi Ptk. 226. § (2) bekezdésére alapított elállása nem volt jogszerű.
- [17] A Kúria ítéletében részletesen kibontotta, hogy az indítványozók alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a végrehajtást azért s meg kell szüntetni, mert a záradékban foglalt tartozás összege eltér a felmondáskor kiállított közjegyzői ténytanúsítványban foglalt tartozás összegétől.
- [18] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgáló bíróság Pfv.VIII.20.623/2021/13. számú ítélete, a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Pf.21.354/2020/5. számú ítélete, valamint a Szentesi Járásbíróság 1.P.20.163/2018/55. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták. Az indítványozók a terjedelmes indítványukban – az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, valamint a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseinek idézése mellett – hosszasan ismertetik az ügyben eljáró bíróságok döntéseit, valamint az Európai Unió Bíróságának a kapcsolódó joggyakorlatát és röviden előadják az alaptörvény-ellenesség indokait.
- [19] Az indítványozók elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartották a kifogásolt bírói döntéseket. Mindenekelőtt azt hangsúlyozták, hogy a Kúria döntése önkényes mérlegelést valósított meg egyrészt a kellő idő követelményének az elutasításával, másrészt az uniókonform bírósági értékelések nyilvánvaló és alapvető hiánya miatt az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatással és az árfolyamrésre hivatkozó indokok el nem bírálásával összefüggésben a DH törvényekre hivatkozással.
- [20] A kifogásolt bírói döntések ezen túlmenően figyelmen kívül hagyták az indítványozók álláspontját erősítő jogértelmezéseket, amelyekre az indítványozók felhívták a figyelmet, azokat elutasították, legtöbbször indokolás nélkül vagy felszínes indokokkal. A felülvizsgáló eljárás során is olyan indokolás nélküli megállapítások kerültek rögzítésre, melyek még érintőlegesen sem lettek alátámasztva.
- [21] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkoztak az M) cikk (2) bekezdésében biztosított „a fogyasztói jogok biztosításához való jogra”, a XV. cikkében rögzített törvény előtti egyenlőségre és a diszkrimináció tilalmára, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [23] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tartalmaz indokolást az indítványt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], a többi hivatkozott rendelkezéssel összefüggésben az indítványozó önálló indokolást nem adott elő [Alaptörvény M) cikk (2) bekezdés, XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek egy adott rendelkezését, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]]. Ezen túlmenően az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszban hivatkozható Alaptörvényben biztosított jogot [8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [59]].

- [25] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz fennmaradó elemei az az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek megfelelnek-e.
- [26] Az indítványozó az ítéletek megsemmisítését – így elsősorban a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének kimondását – nemzetközi szerződések alapján is kéri, az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés és az Alapjogi Charta sérelmét állítva. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt csak az Alaptörvényben foglalt jog sérelmére lehet alapítani. Az Alkotmánybíróságnak egyáltalán nem áll hatáskörében bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata, az Abtv. 32. §-a szerint csak jogszabály ilyen irányú vizsgálata kérhető, és az is csak meghatározott indítványozói kör által {ugyanígy pl. 3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság az ügy uniós jogi érintettségére tekintettel azt is kiemeli, hogy „az uniós jogszabályok helyes értelmével és alkalmazásával kapcsolatos vélt vagy valós ellentétre hivatkozással benyújtott alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálására következetes gyakorlata alapján – hatáskör hiányában – egyébként sincs lehetőség” {3335/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; lásd továbbá: 3472/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [28] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [29] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben jelen ügyben is fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [31] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem bocsátkozhatott annak érdemi vizsgálatába, hogy mi minősül szabályszerűen előterjesztett felülvizsgálati kérelemnek és a bírói döntések helyesek voltak-e, azaz az indítványozók tájékoztatása az árfolyamkockázatról megfelelő volt-e és nincs hatásköre arra, hogy az alkotmányjogi panaszban írtak szerint a bíróságok döntését felülmérlegelje. Ugyanakkor megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó érvelésének esetleges helytállósága esetén sem lenne a bírói döntés önkényesnek tekinthető.
- [32] Az indítványozó azt is állította, hogy a kifogásolt bírói döntések nem tartalmaznak megfelelő indokolást. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanis az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a minimumkövetelmény vezethető le a bírósággal szemben, „hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozatban, Indokolás [34]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség határait kijelölve azt is hangsúlyozta, hogy ezen Alaptörvényből fakadó követelményből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [34] Az indítványozó érvelése szerint a bíróságok az észrevételeit egyáltalán nem vizsgálták meg. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt bírói döntések részletes, koherens indokolással rendelkeznek. A Szegedi Törvényszék jogerős döntése a fellebbezési kérelem tartalmát kimerítette: egyenként megvizsgálta az indítványozó által előterjesztett érveket. A másodfokú bíróság az uniós joggyakorlatot figyelembe véve ítélete indokolásában az EUB több határozatára is hivatkozott.

- [35] A Kúria kifejezetten rögzítette, hogy a jogerős ítéletet csak a szabályszerűen előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között lehet felülvizsgálni, olyan jogszabálysértést nem vizsgálhat, amely nem képezte a megelőző vizsgálat tárgyát, ezért nem vizsgálta az árfolyamrésre vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelenségével összefüggésben a szerződés érvénytelenségét, valamint azt, hogy az indítványozók kellő időben kaptak-e tájékoztatást az árfolyamkockázatról. A Kúria a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között érdemben vizsgálta, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelt-e az EUB döntéseiben, valamint – ezekkel összhangban – a Kúriának gyakorlatában kidolgozott követelményeknek. Ezeket áttekintve állapította meg, hogy a perrel érintett árfolyamkockázati tájékoztatás ezeknek a követelményeknek megfelel. Végül rögzítette azt is, hogy az indítványozók által hivatkozott kúriai döntéseket miért nem tekintette irányadónak. A Kúria részletesen megindokolta azt is, hogy miért nem volt jogszabálysértő az eljáró bíróságok azon következtetése, hogy az indítványozók elállása nem volt jogszerű, valamint azt is, miért volt alaptalan az indítványozók azon hivatkozása, hogy a végrehajtást azért is meg kell szüntetni, mert a záradékban foglalt tartozás összege eltért a felmondáskor kiállított közjegyzői ténytanusítványban foglalt tartozás összegétől.
- [36] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a korábban már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelt indokolási kötelezettség sérelmével kapcsolatban nem adott elő olyan érveket, amelyek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét megalapoznák.
- [37] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányosági kérdésként.
- [38] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [39] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt formai követelményeknek, részben az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/867/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3091/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.154/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselő útján (dr. Csitos Eszter ügyvéd) – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.154/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntés ellentétes az Alaptörvény I. cikkével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, 25. cikkével, 26. cikkével, valamint 28. cikkével.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó mint I. rendű alperes a felperesi jogelőd hitelezővel 2008. július 31. napján gépkocsi vásárlás céljából svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött. A 2012. december 31-i hatállyal a hitelező jogutódjává II. rendű alperes vált. Az indítványozó fizetési kötelezettségének több alkalommal való elmaradása miatt a hitelező 2016. április 28-án a szerződést azonnali hatállyal felmondta és az indítványozót a lejárt tartozás megfizetésére szólította fel. A hitelező a 2016. augusztus 2. napján kelt engedményezési szerződéssel a perbeli szerződésből eredő követelését a felperesre engedményezte. Az indítványozó a tartozását nem rendezte, ezért a felperes fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, majd az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult eljárásban ezen követelését kereseti kérelem formájában is fenntartotta.
- [4] A Kecskeméti Járásbíróság a 2021. május 28-án kelt, 8.P.21.950/2018/60. számú kijavított ítéletével az indítványozó és a hitelező között létrejött kölcsönszerződés érvénytelenségét állapította meg, azt az ítélethozatal napjáig hatályossá nyilvánította, egyben az indítványozót kötelezte 1 269 881 Ft, valamint a perköltség megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2021. november 24. napján kelt, 1.Pf.21.407/2021/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság kijavított ítéletét helybenhagyta.
- [6] A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet anyagi és eljárásjogi jogszabálysértésre hivatkozással, egyúttal felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztve a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja, valamint a (3) bekezdése alapján, mivel a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladta meg.
- [7] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2022. szeptember 29-én kelt, Gfv.VI.30.154/2022/3. számú végzésében a felülvizsgálatot megtagadta.
- [8] A Kúria az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet – az indítványozó által megjelölt okokra tekintettel – abból a szempontból vizsgálta, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér-e a Kúria indítványozó által megjelölt, közzétett határozataitól, illetve, hogy az előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata szükséges-e a joggyakorlat egységének biztosítása és a jogkérdés különleges súlya, valamint társadalmi jelentősége miatt.
- [9] A Kúria a két eset közül először a Pp. 409. § (3) bekezdését érintő hivatkozást vizsgálta tekintettel arra, hogy az erre alapított engedélyezési kérelem alapos volta esetén az engedélyezés nem mérlegelhető.
- [10] A Pp. 409. § (3) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér. A Kúria döntésének indokolásában rámutatott arra, hogy a Pp. 409. § (3) bekezdésére alapított kérelem esetén nem elég a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben önmagában a Kúria közzétett határozatának (ügyszámmal való) megadása, hanem – a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja értelmében – meg kell jelölni egyértelműen, beazonosítható módon annak azt a konkrét részét is, amelytől az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés

jogkérdésben eltér. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó nem jelölte meg sem a határozatok valamely tartalmi egységét, sőt a jogkérdést sem, amely kapcsán a jogerős ítéletnek a közzétett határozatoktól való eltérése vizsgálható lenne.

- [11] A jogkérdés különleges súlyát és társadalmi jelentőségét mint a felülvizsgálat engedélyezése további, a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjában szabályozott engedélyezési okot az indítványozó formálisan megjelölte ugyan, de a Kúria indokolása szerint azzal összefüggésben kérelme semmilyen indokolást nem tartalmazott, így a Kúria annak érdemi vizsgálatára szintén nem látott lehetőséget.
- [12] Mivel a Kúria sem a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján, sem pedig a joggyakorlat egységének biztosítására vagy a jogkérdés különleges súlyára és társadalmi jelentőségére tekintettel nem látott módot a felülvizsgálat engedélyezésére, a Kúria azt a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján megtagadta.
- [13] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.154/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlását követően kiegészítette indítványát.
- [14] Az indítványozó a pertörténet részletes ismertetését követően az Alaptörvény számos rendelkezésének megsértésére hivatkozott: I. cikk (1)–(4) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 25. cikk, 26. cikk, 28. cikk.
- [15] Az indítványozó elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartotta a kifogásolt bírói döntést. Álláspontja szerint a Pp. 409. §-a abban az esetben, ha a pertárgyérték nem éri el az 5 000 000 Ft-t, a Kúria mérlegelési körébe adja a felülvizsgálat megengedhetőségét, olyan hatalmat adva a Kúria kezébe, ami visszaélésre adhat okot. Az indítványozó szerint egyértelmű „precedensképes” határozatok születtek abban a körben, hogy az engedményes érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek a levonását nem kérheti. Erre tekintettel az indítványozó szerint a Kúriának meg kellett volna változtatnia a felülvizsgálat tárgyát képező bírósági ítéletet. Az indítványozó állítása szerint a Kúria ezt elkerülendő a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem olyan hiányára hivatkozott, amit jogszabály vagy az 1/2021. PK vélemény nem rögzít.
- [16] Az indítványozó szerint – az Alaptörvény 25. és 28. cikkére tekintettel – nem szolgálja az igazságszolgáltatást és a rendkívüli jogorvoslati jogot elvonja az, hogy a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta annak okán, hogy az indítványozó nem jelölt meg ítéleti bekezdést a hivatkozott joggyakorlattól eltérés körében.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [19] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tartalmaz indokolást az indítványt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont], a többi hivatkozott rendelkezéssel összefüggésben az indítványozó önálló indokolást nem adott elő [Alaptörvény I. cikk, XV. cikk]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek egy adott rendelkezését, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Ezen túlmenően az Alaptörvény I. cikke, valamint az indítványozó által szintén hivatkozott 25. cikke, 26. cikke és 28. cikke nem tartalmaz az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszban hivatkozható Alaptörvényben biztosított jogot {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [59]}.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz fennmaradó elemei az az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek megfelelnek-e.

- [22] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmével összefüggésben azt kifogásolja alkotmányjogi panaszában, hogy a perindítás jogától, így lényegét tekintve a bírósághoz fordulás és a jogorvoslathoz való jogától megfosztotta a bíróság azáltal, hogy a felülvizsgálatot megtagadta, miközben – érvelése szerint – a bírói gyakorlat értelmében engedményes érvénytelen szerződésre alapítva nem követelhet, így a kereset elutasításának lett volna helye.
- [23] Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg: az indítványozó alkotmányjogi panasza indokolásában lényegileg azokat az érveket ismétli meg, melyeket a bírósági eljárás során kérelmeiben előadott, azaz e tekintetben egy újabb fórumot szeretne megnyitni annak érdekében, hogy a felülvizsgálat engedélyezés iránti kérelmének elutasítása miatt nem vizsgált felülvizsgálati kérelmében előadott jogsérelme valamilyen módon orvoslást nyerjen. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy állandó gyakorlatának megfelelően nem rendelkezik hatáskörrel rendes bíróságok törvényességi vizsgálata körében értékelendő kérdések megválaszolására, így nem hivatott annak vizsgálatára, hogy a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályai, így különösen a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) pontjában rögzített feltétel a konkrét ügyben fennálltak-e.
- [24] A Kúria a támadott végzésében kitért arra, hogy az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme miért nem alapozza meg a felülvizsgálat engedélyezését és ezzel a felülvizsgálati kérelme elbírálhatóságát. Ezen érvek további vizsgálata olyan szakjogi, törvényességi kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [25] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [26] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [27] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt formai követelményeknek, részben az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2900/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3092/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.796/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.V.20.796/2021/6. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.637.438/2020/3. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 17.P.24068/2014/74. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozó (a per alperese) mint megbízó, valamint a Liechtensteinben bejegyzett felperes bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozás, továbbá annak két liechtensteini illetőségű tisztségviselője mint bizalmi vagyongazdálkodók és megbízottak Vaduzban, 2010. január 29-én megbízási szerződést kötöttek egy Liechtensteinben bejegyzett társaság szervezeti funkcióinak igazgatóság keretében történő átvételére. Az indítványozó a megbízás ellátásáért, a könyvviteli és kontrollingszolgáltatásokért megbízási díj megfizetését, továbbá a felmerült költségek megtérítését vállalta. A szerződés rögzítette, hogy arra a liechtensteini jog az irányadó; a felek a vaduzi székhelyű bíróság eljárásában állapotnak meg azonban azzal a kikötéssel, hogy a megbízottak a szerződés teljesítését a megbízó lakóhelyén is jogosultak követelni.
- [5] Az eredetileg fizetési meghagyás kibocsátásával indult, az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a felperes a módosított keresetében 20 104,958 CHF és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Előadta, hogy az indítványozó a megbízási szerződés alapján őt terhelő díj- és költségfizetési kötelezettségét nem teljesítette. Az indítványozó érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, tagadta, hogy a szerződés érvényesen létrejött volna és az eljárás során joghatósági kifogást is előterjesztett.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az indítványozót a módosított kereset szerinti megbízási díj, kamatai, valamint perköltség megfizetésére.
- [7] A másodfokú bíróság végzésével a pert megszüntette és az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében hatályon kívül helyezte, mivel álláspontja szerint a felek közötti megbízási szerződés olyan joghatósági kikötést tartalmazott, amelyben a vaduzi székhelyű, azaz meghatározott liechtensteini bíróság joghatóságát kötötték ki és amely a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nmjtvr.) 62/F. § (1) és (2) bekezdéseiben írtaknak megfelel. Mivel a bíróság álláspontja szerint az eredetileg az (illetékességgel nem rendelkező) elsőfokú bírósághoz – még a keresetlevélnek a Budai Központi Kerületi Bírósághoz való áttétel megelőzően – az indítványozó által eljuttatott írásbeli beadvány nem volt az indítványozó részéről az Nmjtvr. 62/H. §-a szerinti perbebocsátásnak tekinthető, így a magyar bíróság joghatósága ezen törvényhely alapján nem volt megállapítható.
- [8] A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Pfv.V.21.201/2018. számú felülvizsgálati döntésében a másodfokú bíróságtól eltérően értékelt az indítványozó említett beadványát. Megállapította, hogy „[a]z adott esetben az – ügyvéd foglalkozású – alperesnek a pert megelőzően a felperes kérelmére kibocsátott fizetési meghagyással szemben előterjesztett, joghatósági kifogást nem tartalmazó ellentmondása nem minősült az Nmjtvr. 62/H. §-a szerinti perbebocsátásnak. Annak minősült ugyanakkor a perré alakult eljárásban a bírósághoz intézett első nyilatkozata. [...] Az alperes a bírósághoz 2014. június 2-án benyújtott beadványában bejelentette, hogy az idézést csak 2014. május 30-án vette át, és ezért a tárgyalási időköz hiányára tekintettel kérte a tárgyalás elhalasztását. Nyilatkozott azonban arról is, hogy a halasztás iránti kérelmének elutasítása esetén

kéri a tárgyalás távollétében történő megtartását és a kereset elutasítását. [...] Minthogy az Nmjtvr. 62/H. §-a értelmében a joghatóság kifogásolása nélkül tett, az ügy érdemére vonatkozó bármilyen nyilatkozatot perbebo-csátkozásnak kell tekinteni, az alperes ismertetett nyilatkozata is annak minősült. A perbebo-csátkozással pedig a magyar bíróság joghatósága rögzült. Ebből a szempontból eljárásjogi jogkövetkezménye az utólagosan előter-jesztett joghatósági kifogásnak, és a keresetlevélnek – az illetékesség hiánya miatti – későbbi áttételének sem volt. Az alperes ugyanis joghatósági kifogást legkésőbb az érdemi nyilatkozatával egyidejűleg tehetett volna, és mivel a Pp. – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 175. § (2) bekezdésével ellentétben – a felek által az áttételt megelőzően teljesített perbeli cselekmények hatálytalanságáról nem rendelkezik, ezért az áttétel a perbebo-csátkozásként értékelendő érdemi nyilatkozat hatályát nem érintette.” [Lásd: Kúria Pfv.V.21.201/2018/8., Indokolás [16]–[17]] Mindezekre tekintettel a Kúria a másodfokú bíróság végzését hatá-lyon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

- [9] Ezt követően a másodfokú bíróság – később még egyszer megismételt fellebbezési eljárásban meghozott – jog-erős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria a jogerős ítéletet az alkotmányjogi panasszal támadott felülvizsgálati ítéletével hatályában fenntartotta.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, ezen belül a törvényes és pártatlan bíróhoz való jogot, és a jogorvoslathoz való jogát. Nézete szerint ugyanis a ma-gyar bíróság nem rendelkezett joghatósággal a jogvita eldöntésére, mert az ügyben a vaduzi székhelyű bíróság járhatott volna el. Amiatt, hogy ezt a kérdést valójában a Kúria első felülvizsgálati döntése (Pfv.V.21.201/2018.) eldöntötte, az indítványozó szerint sérült a jogorvoslathoz való joga is, tekintettel arra, hogy a Kúria – indítvá-nyozó által formális szempontból „*quasi* pervezetőnek” tekintett – végzése ellen jogorvoslat nem állt rendelkezésére. Az indítványozó előadása szerint továbbá a bíróságok érdemben is rosszul ítéleték meg a tényállást, mert közte és a felperes között nem jött létre érvényes szerződés, vitatta továbbá az esetleges tartozása összeg-szerűségének megállapítását is, amely álláspontjait a perben mindvégig fenntartotta. A tisztességes eljáráshoz való jogát látta sérülni amiatt is, hogy a Kúria a támadott ítéletében szerinte az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolta meg, miért jutott arra a megállapításra, hogy a saját korábbi végzésének indokolásától nem térhet el; továbbá a többször megismételt eljárás során az eljáró bíróságok számos más indokolási szabályt is megsértettek a tényállás megállapítása és az alkalmazott jogszabályok időállapota rögzítésének hiánya kap-csán. Az indítványozó hivatkozott továbbá a pártatlanság sérelmére is, melyet azzal indokolt, hogy az eljárás során ügye összesen három alkalommal került a Kúria elé, és abban minden alkalommal ugyanaz a bírói tanács járt el, annak ellenére, hogy legutolsó felülvizsgálati kérelmében kérte a korábbiaktól eltérő tanács kijelölését.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint felel meg.
- [12] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott törvényszéki ítélet kézbesítésének időpontjához ké-pest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek az alábbiak szerint csak részben tesz eleget.
- [14] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogal-maz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [15] A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványban külön pontként [2.XI. pont] hivat-kozott pártatlanság sérelme vonatkozásában az indítványozó alkotmányjogilag értelmezhető érvelést nem adott elő. Az állított alapjogi sérelmét e tekintetben arra alapította, hogy ügyében a legutolsó felülvizsgálat során is a Kúria korábbiakban eljáró tanács járt el, annak ellenére, hogy felülvizsgálati kérelmében más tanács kijelölését kérte. Utal rá, hogy a Kúria ezt a kérelmét – szerinte helyesen – kizárási indítványként értelmezte, és azt eluta-sította. A pártatlanság sérelmével kapcsolatban azonban azon túlmenően, hogy ezt szerinte nem kellően rész-letes indokolás mellett tette, továbbá, hogy a Kúria ügyrendje alapján álláspontja szerint „alacsony valószínűsé-gűnek látszik, hogy véletlenül kerüljön ugyanaz az ügy háromszor ugyanahhoz a tanácshoz”, semmilyen konk-rét érvet nem hozott fel a pártatlan bíróhoz való joga sérelmével összefüggésben. Az indítványozó mindössze arra utalt beadványa vonatkozó részében, hogy az általa „furcsának” tartott és felsorolt „objektív tények” állás-pontja szerint sértik az Alkotmánybíróság gyakorlata által a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán megkövetelt

tisztességesség látszatát; ezen felül, illetve ennek alátámasztására azonban más konkrét állítást nem fogalmazott meg.

- [16] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a]z Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított – és a panaszos állítása szerint megsértett – jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés, illetve jogszabály miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban felhívott szabályával. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett bírói döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}” {legutóbb lásd: 3548/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozónak a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével kapcsolatos hivatkozásának a pártatlanság sérelmére vonatkozó elemével kapcsolatban nem folytathatott érdemi vizsgálatot.
- [17] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései – tartalmát érintően {a tisztességes eljárásból való jog kapcsán lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; a jogorvoslatból való jog tekintetében lásd pl. 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 13/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [74], 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [40]}. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [19] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [20] Az indítványozó a törvényes bíróhoz való jogának megsértéseként hivatkozott a joghatósági kifogása eredménytelenségére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítva ezzel összefüggésben. Kifejtette, hogy „[a] Kúria egy anyagi jogerőhatással nem rendelkező quasi pervezető végzéssel döntötte el a per egyik alapkérdését, a következetesen kifogásolt joghatóságot. Ez volt az első hatályon kívül helyező pervezető végzés. E döntésével lehatárolta e körben a másodfokú bíróság mérlegelési jogkörét. Súlyosan sérült a tisztességes eljárásból való jogom, hiszen az eljárás önmagában is perdöntő kérdése esetében lettem kizárva az érdemi jogorvoslat lehetőségéből. Egyrészt jog alkalmazása által, mert azt a jogszabályok írják elő, hogy a kúria pervezető végzése ellen nincs jogorvoslat, és azt is, hogy tehet kötelező előírást a megismételt eljárás lefolytató bíróság irányában. Másrészt megsértése révén hiszen a kúriai ítélet a saját korábbi, pervezető végzésben hozott határozatát, a határozatnak nem is a rendelkező részét, hanem az indokolását, önmagára nézve is kötelezőnek tüntette fel. Erre semmilyen jogi alapot nem jelöl meg, meggyőződésem szerint ilyen nincs is.” (Lásd: Indítvány, 2.IV.B.ii. pont)
- [21] Mindezekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egyfelől az indítványozó fenti érvelésének második felében kifogásolt azon kúriai megközelítés, amely értelmében a Kúriának egy többször megismételtetett másodfokú eljárást követően meghozott végleges, az eljárást befejező érdemi döntésében az általa korábban az ügyben meghozott más döntésekben (rendelkező rész és indokolás) foglaltaktól nem térhet el, nem veti fel az alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezés kételyét. A Kúria az ilyen (ismételt) felülvizsgálati eljárásokban ugyanis nem a saját maga által korábban az ügyben meghozott, hanem a [z ezen döntése(i) alapján született] másodfokú bírói döntések felülvizsgálatát végzi, mégpedig rendkívüli jogorvoslati fórumként. Másfelől a Kúria által felülvizsgálati eljárásban meghozott döntéssel szemben (így akár a másodfokú eljárás megismétlését elrendelő döntésével szemben is), amint arra az indítványozó is utal, az eljárási törvények rendelkezései értelmében (nem pedig a Kúria jogértelmezési döntése következtében) nem áll rendelkezésre további jogorvoslati lehetőség. Az ebből a konkrét eljárásokban az egyik peres fél számára szükségszerűen adódó potenciális érdeksérelem ezáltal nem hozható összefüggésbe az Abtv. 27. §-a alapján kifogásolható bírói jogértelmezéssel.
- [22] Az Alkotmánybíróság az indítványozó fent idézett érvelése, továbbá a szintén a joghatósággal kapcsolatos (korábbi) kúriai döntést érdemében is vitató más, alapvetően szakjogi kérdéseket tartalmazó érvei tekintetében megállapította azt is, hogy azok nem az indítványban támadott (érdemi) kúriai ítéletben, hanem a Kúria által az ügyében elsőként meghozott, a számára kedvező tartalmú (permegszüntető) másodfokú döntést hatályon kívül

helyező és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasító, az indítványozó által petitum-szerűen az indítványban ugyanakkor meg nem támadott Pfv.V.21.201/2018. számú döntésben foglaltak vitatását tartalmazzák. Megállapítható, hogy az indítványozó az ezen kúriai döntésben az általa 2014. június 2. napján az elsőfokú bírósághoz benyújtott írásbeli beadványának mikénti értékelésével, annak a magyar bíróság joghatóságát megalapozó jelle gével nem ért egyet (erre tekintettel a joghatóság tekintetében képviselt eltérő jogi álláspontját az eljárás minden későbbi szakaszában, mint arra indítványában is kitér, mindvégig fenn is tartotta).

- [23] Tekintettel azonban arra, hogy ezen beadványa mikénti értékeléséről és annak indokairól a Kúria a korábbi felülvizsgálati döntésében részletesen számot adott {lásd fentebb: Kúria Pfv.V.21.201/2018/8., Indokolás [16]–[17]}, ez olyan szakjogi-törvényértelmezési kérdésnek tekintendő, amelyben az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel döntést hozni és az eljáró bíróságok helyébe lépve, mintegy negyedfokú bíróságként felülbírálni a Kúriának a másodfokú eljárás megismétlését elrendelő döntését. Erre még abban az esetben sem lenne lehetőség, ha az indítványozó az alkotmányjogi panaszában ennek a döntésnek a megsemmisítését is kérelmezte volna, az Alkotmánybíróság ugyanis a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába. Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [24] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Mindezek miatt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta érdemben az indítványozónak a joghatóság kapcsán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelme tekintetében előadott érveit.
- [25] Az indítványozó az ügy érdemében hozott – és az indítványban megsemmisíteni is kért – döntés(ek) vonatkozásában is a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenességét is állította, szintén a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelme okán. Ebben a tekintetben a vitássá tett szerződés létrejötte, illetve a megállapított tartozás öszszeszerűsége tárgyában az indítványozó szerint a számára sérelmes bírósági döntés(ek) indokolása a bizonyítékok mikénti értékelése, az eljárás(ok) során vizsgálandó, az ügy megítélése szempontjából lényeges, illetve a bíróság(ok) által figyelmen kívül hagyandó lényegtelen körülmények beazonosítása, továbbá az alkalmazott jogszabályok időállapotának feltüntetése tekintetében olyan mértékben hiányos, hogy az egyrészt önmagában is ellentétes a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, másrészt pedig el is lehetetlenítette az ugyanezen cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joga gyakorlását.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezen indítványozói érvelések kapcsán azt állapította meg, hogy a támadott döntés(ek) indokolása számot adott a rendelkezésre álló és nemzetközi jogsegély alapján (liechtensteini bíróság által fogantatosított tanúmeghallgatások) beszerzett bizonyítékok mikénti értékeléséről, valamint arról, hogy az eljáró bíróság szerint szakjogi szempontból mely tények és érvek vizsgálata volt az ügy eldöntése – így a szerződés létrejötte, annak tartalma, illetve a tartozás megállapítása – szempontjából lényegesnek, illetve jogi relevanciával nem rendelkezőnek tekinthető; továbbá a relevánsnak tartott tények, tanúvallomások mikénti értékeléséről is. A Kúria a támadott döntésében rögzítette azt is, hogy az indítványozó egyes [a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos] felülvizsgálati kérelmei és érvelése tekintetében nem jelölt meg semmilyen megsértett anyagi jogi jogszabályhelyet, így azok nem felelnek meg az eljárásjogi rendelkezések által a felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgálható kérelemre nézve előírt követelményeknek. Az Alaptörvény egyes cikkeinek sérelmére való felülvizsgálati hivatkozások tekintetében pedig azt rögzítette, hogy azok vizsgálatára sem volt lehetősége a felülvizsgálati eljárásban, „tekintettel egyrészt arra, hogy az Alaptörvény-ellenesség vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik, másrészt arra, hogy az Alaptörvény egyes cikkeinek sérelme nem önmagában, hanem valamely konkrét anyagi jogi vagy eljárási szabály megsértésén keresztül értelmezhető.” {Lásd: Kúria Pfv.V.20.796/2021/6., Indokolás [43]}.
- [27] Az alkalmazott jogszabályok időállapota tekintetében – amint arra az indítványozó maga is hivatkozik – a támadott kúriai ítélet indokolásának [29] bekezdése ismertette azt az indítványozói felülvizsgálati érvelést, amelyben kifogásolta, hogy a jogerős másodfokú döntés nem szólt külön az alkalmazott (magyar) jogszabályok idő-

állapotáról, és ezen érvelés kapcsán az indokolása [43] bekezdésében {helyesen: [51] bekezdésben} valóban megállapította, hogy „Semmilyen jogi relevanciával nem bírtak az alperesnek az eljárás során alkalmazott jogszabályok időállapotával kapcsolatos hivatkozásai [...]”. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azonban, hogy önmagában az a tény, hogy *i)* az eljárási törvény egyes rendelkezései egy per folyamatban léte alatt – amint arra az indítványozó is utalt a jelen ügy kapcsán – akár többször és komplex jelleggel is módosulnak és ezen módosítások egy része a törvény szövege alapján folyamatban lévő eljárásokra is alkalmazandó; továbbá, hogy *ii)* a figyelembe vett időállapotot az eljáró bíróság a döntése indokolásában külön nem tünteti fel – amennyiben a bíróság részéről az alkalmazandó időállapot megválasztása tekintetében hiba nem következik be – önmagában nem veti fel az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő indokolási hiányosság kételyét. A rendelkezésre álló okiratok alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó kizárólag az időállapot megjelölésének hiányára hivatkozott; sem a felülvizsgálati kérelmében, sem pedig alkotmányjogi panaszában nem állította, hogy a bíróság a konkrét ügyben tévesen választotta volna meg az alkalmazandó jog időállapotát, sőt indítványában maga is arra utal, hogy a kifogásolt indokolási „hiányosságnak” ügye érdemi megítélése szempontjából „különösebb jelentősége nem volt” (lásd: Indítvány 2.IX.B. pont).

- [28] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna {hasonlóan lásd: 3336/2023. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [29]–[31]; 3380/2023. (VII. 27.) AB végzés; Indokolás [17]–[19]}. Az Alkotmánybíróság ezért a jelen ügy kapcsán is hivatkozik azon következetes gyakorlatára, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott (és esetleg csak később, az alkotmányjogi panaszban részletezett) minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], vagy éppen a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [29] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [30] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában – illetve részben, a pártatlansághoz való joga sérelme tekintetében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában – írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2609/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3093/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.073/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Czifra Károly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása a következők szerint foglalható össze.
- [3] Az alapügy idején az indítványozó főként takarítási és építőipari tevékenységgel foglalkozó gazdasági társaság volt. Az adóhatóság adóellenőrzése folytán, kétfokú megismételt eljárás során megállapította, hogy az indítványozó nem alapíthat adólevonási jogot egy meghatározott vállalkozástól (a továbbiakban: Kft.) befogadott számlákra, ezért az indítványozó terhére áfa adónemben adókülönbötetet állapított meg, amelyet teljes egészében adóhiánynak minősített. Mindezért adóbírságot szabott ki és késedelmi kamatot állapított meg az indítványozóval szemben. Az adóhatóság rögzítette azt is, hogy a Kft. által kibocsátott számlákhoz kapcsolódó gazdasági események a felek között nem valósultak meg, a befogadott bizonylatok és számlák nem hitelesek, az indítványozó az adókijátszásnak passzív részese volt, számlabefogadó magatartásával.
- [4] Az indítványozó fellebbezése útján a másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helyben hagyta annak helyes indokaira tekintettel.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be az adóhatósági határozatok felülvizsgálata iránt a Debreceni Törvényszékre, amelyet annak alaptalansága miatt az eljáró bíróság 3.K.700.251/2022/29. számú ítéletével elutasított. A törvényszék döntésének indokolásában kiemelte, hogy a felperes indítványozó által sérelmezett és – álláspontja alapján – figyelembe nem vett bizonyítékokat az alperes a megelőző megismételt eljárása során részletesen értékelt, tartalmilag a bíróság megállapításaival egyező módon. A bíróság szerint az alperes adóhatóság minden jogszabályt betartva a tényállást tisztázva az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Air. tv.) vonatkozó jogszabályhelyeire figyelemmel hozta meg döntését. Hangsúlyozta továbbá a törvényszék, hogy az általános forgalmi adóról szóló 2017. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa. tv.) 127. § (1) bekezdés a) pontja alapján az adólevonási jog gyakorlásának tárgyi feltétele, hogy az adóalany személyes rendelkezésére álljon – az alapul fekvő esetben takarítási szolgáltatás elvégzésére vonatkozó és az ahhoz kapcsolódó egyéb beszerzésekről, tevékenységekről – a nevére szóló, az ügylet teljesítését tanúsító számla. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv. tv.) 15. § (3) bekezdése szerint a könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatónak, bizonyíthatónak, kívülállóknak által is megállapíthatónak kell lenniük. Mindezeknek szabályszerűen is kell történnie a törvény alapján. A vonatkozó gazdasági esemény a számlán szereplő felek között, az abban foglalt tartalommal – a bíróság megállapítása szerint – azonban nem valósult meg, így az adólevonás alapjául nem szolgálhatott. A bíróság jelen ügyben bizonyítottan találta azt is, hogy a számlakibocsátó Kft. nem nyújthatta a számlákon feltüntetett szolgáltatást a felperes részére, továbbá azt is, hogy erről a felperes tudott, vagy- az észszerűen várható intézkedések megtétele esetén tudhatott volna. Mindezekre tekintettel a bíróság a felperes indítványozó keresetét és az abban állított jogsérelmeket nem találta megalapozottnak.
- [6] 1.3. A felperes indítványozó ezt követően – a jogerős ítélet ellen – felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria az indítványozó által később sérelmezett végzésével annak befogadását megtagadta, mert a befogadásnak a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp. tv.) 118. § (1) bekezdésében felsorolt feltételeit az indítványozó nem teljesítette. A Kúria megállapította, hogy a Törvényszék ítéle-

tében nem volt tapasztalható a gyakorlattól való eltérés, a bizonyítás kérdése és az indítványozótól észszerűen elvárható intézkedések köre megfelelt a közzétett eseti határozatokban foglaltaknak. Megállapította azt is a Kúria, hogy szabályszerűen tagadja meg az adóhatóság az adólevonási jogot attól a számlabefogadótól, amely annak ellenére, hogy az ügylet tekintetében szabálytalanságra utaló körülmények merültek fel, nem teszi meg az észszerűen elvárható intézkedéseket annak érdekében, hogy áfacsalás részesévé ne váljon. Elvi éllel rögzítette, hogy ha az adott kérdésben a Kúria már korábban állást foglalt és kialakult gyakorlata van, amelytől az elsőfokú bíróság nem tért el, így a felülvizsgálati kérelem nem volt befogadható.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.073/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény E cikk (2) bekezdését, a Q) cikk (2)–(3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését és a 28. cikkét.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Kúria – alaptörvény-ellenes döntésével – elzárta a felülvizsgálat lehetőségétől. Hangsúlyozta, hogy felperesként minden tekintetben teljesítette az adólevonási jog anyagi feltételeit. Azzal, hogy a Kúria nem vizsgálta ténylegesen érdemben a kérelmét a Kp. vonatkozó részét felhasználva lényegileg jogot alkotott, holott ez tiltott lenne. Ezen álláspontját különböző hazai és nemzetközi bírósági eseti döntésekkel igyekezett szemléltetni és alátámasztani.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog kapcsán előadta az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alaptörvényi fogalom nem azonos a polgári jogi tulajdonfogalommal, az tágabb annál és bármely fogalmi részjogosítványának korlátozása csak különös esetben, az arányosság mércéje mellett történhet. Az Alaptörvény a tulajdont kiemelt védelemben részesíti tehát, ugyanakkor a Kúria a Kp. vonatkozó részének alaptörvény-ellenes alkalmazásával a jogalkotói szándék ellenére zárta el e jogának gyakorlásától. Ezáltal korlátozva a jogorvoslathoz való jogot, amely folytán a nevezett tulajdonhoz való joga is sérül.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárásról való jog kapcsán előadta, hogy érvényesülnie kellett volna saját ügye során is ezen alapjog részét képező – többek között – *fair* eljárás, fegyverek egyenlősége követelményének és a bírósághoz fordulás jogának is. Hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárásnak mint követelménynek az egész eljárásra tekintettel érvényesülnie kell. Továbbá utalt arra is, hogy a bíróságoknak a törvények értelmezésekor figyelemmel kell lennie a tisztességes eljárás követelményének maradéktalan érvényre jutásához az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezés követelményére is.
- [11] Hivatkozott végezetül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmére is, miután az egyfokú eljárás után a Kúria megtagadta a felülvizsgálat befogadását.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [13] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott arra, hogy a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {lásd például: 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]; 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [46]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán, a felülvizsgálatot megtagadó végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd például: 3355/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [6]; 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [21]}. Minderre tekintettel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése e követelménynek megfelel.
- [15] 3.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1)

és (7) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.

- [16] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [17] Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére, a XV. cikk (1) bekezdésére valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésére az indítványozó panaszában hivatkozott, ugyanakkor azokkal kapcsolatban semmiféle indokolást nem adott elő.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadály, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {lásd például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [19] Erre tekintettel ezen hivatkozott alaptörvényi rendelkezéseket az Alkotmánybíróság a továbbiakban nem vizsgálta.
- [20] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor utal arra, hogy Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésével kapcsolatban, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja értelmében kizárólag jogszabály (és nem pedig egyedi bírói döntés) nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata kérhető, az Alkotmánybíróságnak pedig nincs hatásköre az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {lásd például: 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá azt is, hogy: az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [22] Az indítványban szereplő, Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, valamint a 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz egyébként sem alapítható {lásd például: az E) cikk (2) bekezdésére: 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14], a 28. cikkre: 3004/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [24]}.
- [23] 3.5. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] 3.5.1. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet visszautasító döntését alaptörvényellenes jogszabályalkalmazással és törvényértelmezéssel hozta meg elzárva ezzel őt a felülvizsgálat lehetőségétől.
- [25] Mindezek helyes megítélése azonban az eljáró bíróságok hatáskörébe tartozik, amelyet az Alkotmánybíróság nem jogosult felülvizsgálni. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet korábbi gyakorlatára: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}
- [27] 3.5.2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog kapcsán megállapította, hogy az indítványozó lényegében a tisztességtelen bírói eljárás következményeként hivatko-

zott a tulajdonvesztésére, nevezetesen az Áfa visszaigénylésére és a kiszabott bírság megfizetésére, amely vagyonszökkenést eredményezett számára.

- [28] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét az eljáró hatóságok és bíróságok álláspontja szerint tisztességtelen eljárásával hozta összefüggésbe. A panasz azonban a fentieknek megfelelően nem mutatott rá olyan alkotmányjogi szempontra, amely alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme megalapozottan állítható. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}, ebből következően ha a tulajdonhoz való jog sérelmét a panasz a tisztességes hatósági, illetőleg bírósági eljárás sérelmére alapozottan állítja, és ez utóbbi jogok sérelmét alkotmányjogilag releváns érv nem támasztja alá, úgy a tulajdonhoz való jogra alapítva sem fogadható be a panasz. A jelen alkotmányjogi panasz ilyen, a befogadást indokoló körülményt nem mutat fel. Önmagában az nem tekinthető alkotmányjogi szempontból értékelhető érveknek, hogy az indítványozó elesett az áfa visszaigénylésétől a bíróság törvényértelmezése folytán. A panasz ezért az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában sem fogadható be.
- [29] 3.5.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatban előadottak tekintetében az alábbiakra kell figyelemmel lenni. Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatban korábbi döntéseiben már megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3430/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [30] A „tisztes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az eljárásban részt vevő feleknek az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd hasonlóan: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás jogának állított sérelme kapcsán rámutat arra is, hogy a jogszabályok értelmezése, a jogalkalmazási tevékenység, és mindezek alapján a döntés meghozatala, az azt alátámasztó következtetések levonása a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat el. Ahogyan hasonló – szintén a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését támadó – ügyben az Alkotmánybíróság kifejtette: „Ugyanígy nem feladatköre az Alkotmánybíróságnak – és erre vonatkozó hatásköre sincs – hogy az ügyazonosság vagy a jogkérdésben való eltérés tekintetében állást foglaljon, bírói döntést törvényességi kérdésekben és szempontok alapján felülbíráljon. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata és értékelése, azokban való állásfoglalás és döntés meghozatala a vonatkozó törvény alapján a Kúria erre kijelölt tanácsának a hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság feladata nem a bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának a felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje.” {Lásd: 3437/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [30]}
- [32] Az Alkotmánybíróság számos döntésében vizsgálta már a felülvizsgálati kérelmek Kp. 118. § (1) bekezdésen nyugvó visszautasításának alkotmányossági vetületét. E tekintetben az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen. Az Alkotmánybíróság e tekintetben utal arra, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; utóbb megerősítette: 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [33] 3.5.4. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Kúria eljárása a jogorvoslathoz való jogának sérelmét is eredményezte. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan a következőre kíván utalni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a jogorvoslathoz való jog mindenképp a rendes jogorvoslat igénybevételének lehetőségét foglalja magában, amiből következően az egyfokú jogorvoslat elégséges {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}. A törvényalkotó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőségeket is adhat {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}. A rendkívüli jogorvoslat biztosítása esetében a kivételesség indoka a jogerő védelme, a törvényalkotó ennek fényében az anyagi igazság biztosítá-

sa és a jogerő védelme között mérlegel {vö. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [60]}. Mindebből következően a törvényalkotó a rendkívüli jogorvoslat – jelen esetben a felülvizsgálat – igénybevételét feltételekhez kötheti. A Kúria eljárása során e törvényi feltételeket érvényesítette. A fent írtakkal összhangban mindez nem veti fel a jogorvoslathoz való jog sérelmét, és ezen az alapon nem teszi szükségessé a jogorvoslathoz való jogra alapított panasz érdemi vizsgálatát. Az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltétel ezért a jogorvoslathoz való jogra alapított panaszra vonatkozásában sem teljesült.

- [34] 4. Összefoglalva megállapítható, hogy az indítványozó panaszában a támadott kúriai döntés kapcsán kizárólag törvényességi kérdéseket vet fel. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát jelen alkotmányjogi panasz nem tartalmaz olyan indokokat, amelyek az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapoznák vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel.
- [36] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt törvényi feltételnek, valamint nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1649/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3094/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1047/2022/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Breznicky Sándor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1047/2022/8. számú végzése, a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.65/2020/27. számú ítélete, valamint a Szombathelyi Törvényszék 14.B.18/2019/27. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozót mint az alapul fekvő – megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához igénybe vett 100%-os mértékű költségvetési támogatással összefüggő – büntetőügy III. rendű terheltjét a Szombathelyi Törvényszék 14.B.18/2019/27. számú ítéletében bűnösnek mondta ki 1 rendbeli költségvetési csalás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 145 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért őt halmozati büntetésül 2 év szabadságvesztésre és 450 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Az indítványozóval szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett a kiszabott szabadságvesztés tartamába annak esetleges végrehajtása esetén az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról és arról, hogy amennyiben a szabadságvesztés végrehajtását elrendelik, annak végrehajtási fokozata az indítványozó vonatkozásában börtön, ez esetben a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A bíróság az indítványozóval szemben kiszabott pénzbüntetés egy napi tételének összegét 4 000 forintban állapította meg, és rendelkezett a vele szemben így kiszabott 1 800 000 forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén annak szabadságvesztésre történő átválttatásáról. A bíróság az indítványozót előzetes mentesítésben részesítette, valamint kötelezte bűnyügi költség megfizetésére.
- [4] A másodfokú bírósággént eljáró Győri Ítéltábla Bf.III.65/2020/27. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában megváltoztatta, az általa elkövetett közbizalom elleni bűncselekményeket 64 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősítette, melyből 45 rendbeli folyótalanosan elkövetett. Az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidéjét 2 év 6 hónapra enyhítette, valamint a pénzbüntetés napi tételének számát 350 napban határozta meg, így megállapította, hogy a pénzbüntetés összege az indítványozó esetében 1 400 000 forint. A másodfokú bíróság az indítványozót az ellene 3 rendbeli [Btk. 190. § (1)–(2) bekezdés] vesztegetés büntette miatt emelt vád alól az elsőfokú bíróság által felmentettnek tekintette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában helybenhagyta.
- [5] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés a) pont *ab*) alpontjára, b) pont *ba*) alpontjára, valamint (6) bekezdésére hivatkozással, mely alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1047/2022/8. számú végzésével az első- és másodfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta.
- [6] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1047/2022/8. számú végzése, a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.65/2020/27. számú ítélete, valamint a Szombathelyi Törvényszék 14.B.18/2019/27. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok sértik az Alaptörvény II. cikkét,

XV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikkével összefüggésben elsősorban a bíróságok önkényes, *contra constitutionem* jogértelmezését kifogásolja, az alábbiak szerint. Az indítványozó alkotmányossági problémájának kiindulópontja, hogy véleménye szerint ellene az ügyészség más bűncselekmény (vesztegetés) miatt emelt vádat, mint amely alapján a bíróság elítélte (hamis magánokirat felhasználása). Vagyis az eljáró bíróságok megsértették a vádhoz kötöttség elvét és a tettazonosság követelményét, mert az a bíróságoknak nem volt joguk a vád történeti tényállásában foglalt cselekmény vádirat szerinti minősítésétől eltérő minősítés megállapítására. Indítványa szerint csak az elsőfokú ítélet kihirdetésekor szerzett tudomást arról, hogy a Szombathelyi Törvényszék a törvényes vád ellenében teljesen más bűncselekmények miatt állapította meg a bűnösségét, így ezzel kapcsolatban védekezésre nem volt lehetősége, valamint azért, hogy a Törvényszék a törvényes vádtól eltért, és a másodfokú bíróság és a Kúria ezt helybenhagyta, lényegileg jogot alkottak, a vonatkozó büntetőeljárás szabályok Alaptörvény által megszabott értelmezési tartományát túllépték.

- [7] Sérelmesnek tartja azt is, hogy a bíróság olyan cselekményeket is büntetendőnek minősített, melyeket a büntető anyagi jogszabály nem tilt. Az indítványozó kifogásolta, hogy a vele szemben eljáró bíróságok az alapul fekvő ügyben szereplő egyes bizonyítékok (orvosi szakvélemények) okirati megítélése tekintetében hibásan jártak el, és ennek folytán kerülhetett sor az elítélésére. Álláspontja szerint az orvosi szakvélemények közokiratok és nem pedig magánokiratok, mint aminek azokat a bíróságok tekintették. Ebből a rá nézve sérelmes kiindulásból következően mentette fel a bíróság a vesztegetés vádja alól, és találta ezzel szemben bűnösnek többrendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében. Álláspontja szerint ez az eljárás egyúttal az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóságát is sértette, mert az indítványozót tárgynak tekintette, nem a büntetőeljárás alanyának.
- [8] A fentiekben túl a Kúria végzése azért is sértette az indítványozó emberi méltóságát, mert felülvizsgálati indítványát úgy kezelte, mintha saját terhére nyújtotta volna be, amivel álláspontja szerint a Kúria az épelméjűségét vonta kétségbe, és ezzel személyét megalázta. Véleménye szerint a Kúria az ügyészség nyilatkozatára alapította arra vonatkozó álláspontját, hogy a tárgyi orvosi szakvélemények közokirati státuszának megállapítására vonatkozó indítvány az indítványozóra nézve terhes. Ezzel szemben az indítványozó érvelése szerint felülvizsgálati indítványa arra irányult, hogy a Kúria állapítsa meg, hogy az elsőfokú bíróság az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 139. §-ára, azaz arra hivatkozva megalapozatlanul változtatta meg az orvosi szakvélemények okirati besorolását közokiratról magánokiratra, hogy az orvos közfeladatot ellátó személy. Az erre vonatkozó indokolás tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét hiányosnak is tartja.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, melyet azzal indokolt, hogy a Törvényszék több terheltet is felmentett az elsőfokú ítélettel, akik ugyanazon eljárási pozícióban voltak, mint az indítványozó, így megállapítható, hogy azonos csoporton belül hátrányos megkülönböztetés érte az eljárás más terheltjeihez képest. Véleménye szerint esetükben az elsőfokú bíróság nem tért el az ügyészi minősítéstől, valamint nem változtatta meg a szakvélemények okirati fajtájának besorolását az Eütv. fentebb megjelölt rendelkezésére hivatkozva.
- [10] Az indítványozó eredeti panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, az erre vonatkozó kérelmét azonban – hiánypótlásra való felhívását követően – nem tartotta fenn.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [13] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány Alaptörvény II. cikke sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította,

hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása és az alkotmánybíróági gyakorlat rövid összefoglalása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott határozat által okozott alapjogi sérelmet. Nem teremti meg az érdemi vizsgálat lehetőségét az sem, hogy az indítványozó személyét érzékenyen érinti a bíróságok rá nézve nem kedvező jogalkalmazási és jogértelmezési tevékenysége, azt megaláználak, őt tárgyiasítónak érzi. Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróóság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra (lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]).

- [14] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróóság a befogadhatóság tartalmi követelményeinek meglétét e rendelkezések tekintetében vizsgálta.
- [15] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróóság érdemi eljárását (lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]). A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróóság mérlegelési jogkörébe tartozik. Ezeknek a feltételeknek az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem felel meg.
- [16] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra tekintettel állította, hogy a tárgyi büntetőeljárás más terheltjeit a bíróság – az indítványozó szerint azonos bizonyítékok alapján – felmentette, ezzel szemben pedig az ő bűnösségét megállapította. Álláspontja szerint az adott büntetőügy szempontjából a büntetőeljárás terheltjei homogén csoportba tartoznak, így eltérő kezelésük az Alaptörvény fenti rendelkezését sérti.
- [17] Az Alkotmánybíróóság gyakorlatában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes (lásd például: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [99]; 3031/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [27]). A 9/2016. (IV. 6.) AB határozat kimondta azt az elvet, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből eredő az a követelmény, amely szerint vizsgálni kell, hogy valamely Alaptörvényben biztosított joggal kapcsolatban a törvényi szabályozásban tett megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak van-e tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis nem önkényes-e, alkalmazható nemcsak a jogszabályokra, hanem a jogot értelmező bírói döntésekkel szemben is (Indokolás [23], [26]).
- [18] Az Alkotmánybíróóság a konkrét ügyben a következőket állapította meg. Az indítványozó azt vitatta a fentebb részletesen kifejtettek szerint, hogy a bíróság a büntetőügy terheltjeivel szemben a bizonyítékokat, különösen az ügyben releváns orvosi szakvéleményeket eltérően értékelte a különböző terhelttek vonatkozásában. Az indítványozó állításával szemben azonban a büntetőeljárás terheltjei nem képeznek homogén csoportot, a bizonyítékokat minden egyes terhelt tekintetében külön-külön kell megvizsgálni és egyedileg mérlegelni, hogy megállapítható-e minden kétséget kizáróan a büntetőjogi felelősségük a vád tárgyát képező bűncselekményben vagy nem; még abban az esetben sem lehet általánosítani, ha valamelyik terhelt cselekménye tényállásszerű és hasonlít egy másik terhelt esetlegesen szintén tényállásszerű cselekményére. Az Alkotmánybíróóság szerint éppen az indítványozó által sérelmesnek tartott egyéniesítés ellenkezője vethetné fel az alaptörvény-ellenesség kételyét: az egyes terhelt cselekményeinek minden mérlegelés nélküli azonos értékelése vezethetne önkényes bírói döntéshez.
- [19] 4.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint azzal összefüggésben a védelemhez való jog sérelme körében az indítványozó önkényes, *contra constitutionem* jogalkalmazásra hivatkozott, a törvényes vádtól való eltérés, illetve az okirati bizonyítékok mikénti értékelése és ezzel összefüggésben a Be. rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása miatt.

- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet rá, hogy „[...]»önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet.« {29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az ügyben a bíróság *contra legem* jogalkalmazása három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása következtében ért fel az alkotmányossági sérelem szintjére: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte.” {3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]} E három feltétel érdemi vizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi érvelést az alkotmányjogi panasz nem adott elő, mindössze a támadott bírósági határozat megállapításait vitatta.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is rámutat: az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3435/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [22] 4.5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó ténylegesen az ügyében meghozott, a számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [23] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, továbbá az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1678/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3095/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.37.401/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.37.401/2023/3. számú végzése, valamint a Debreceni Törvényszék 5.K.700.353/2023/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [2] 1.1. Az indítványozó az alapügy felperese volt. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint egy takarékszövetkezet, amely az egy kft. (a továbbiakban: alperesi érdekelt) jogelődje és az indítványozó között keretbiztosítéki jelzálogszerződés jött létre az indítványozó tulajdonát képező perbeli ingatlanra, egy másik kft. mint adós (a továbbiakban: adós) és a takarékszövetkezet mint hitelező között fennálló kölcsön, váltó, faktoring, készfizető kezesség és egyéb hitelügyletek biztosítására 20 000 000 forint erejéig.
- [3] Miután az adós felszámolás alá került, végső fokon az alperesi érdekeltre engedményezték az indítványozóval szemben fennálló követeléseit és azok biztosítékait. Az adós tartozásának engedményezése során valamennyi engedményezési szerződés szerint a tartozáson felül átruházásra kerültek a tartozást biztosító jogosultságok, így az indítványozó ingatlanát terhelő keretbiztosítéki jelzálogjog is. A keretbiztosítéki jelzálogjogot az ingatlan-nyilvántartásba minden esetben bejegyezték, illetve az újabb jogosultak javára átvezették. Az ingatlanügyi hatóság a jelzálogjogosultak közötti engedményezési szerződés alapján keretbiztosítéki jelzálogjogot jegyzett be a perbeli ingatlanra.
- [4] Az indítványozó polgári peres eljárásokat kezdeményezett a keretbiztosítéki jelzálogjogot bejegyző határozat törlése, a keretbiztosítéki jelzálogjog érvénytelenségének megállapítása iránt, kereseteit kivétel nélkül elutasították.
- [5] Az alperesi érdekelt keresete alapján a bíróság jogerősen megállapította, hogy az alperesi érdekeltnek 20 000 000 forintot elérő követelése áll fenn az adóssal szemben, ezért ennek biztosítására alapított és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjoga alapján kielégítést kereshet a perbeli ingatlanból. A bíróság kötelezte az indítványozót annak tűrésére, hogy az alperesi érdekelt a perbeli ingatlanra bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjoga alapján 20 000 000 forint erejéig kielégítést keressen az indítványozó tulajdonát képező ingatlanból és arra végrehajtást vezessen.
- [6] 1.2. Az alperesi érdekelt a jogerős ítélet alapján kezdeményezte a végrehajtás elrendelését az indítványozóval szemben. A tartozás megfizetésére nyitva álló határidő eredménytelen leteltét követően a végrehajtó megkeresette a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatalt (a továbbiakban: alperes) és kérte jelzálogjog bejegyzés tűrése jogcímen a végrehajtási jog soron kívül történő bejegyzését a perbeli ingatlan vonatkozásában.
- [7] A végrehajtó megkeresésére eljár alperes egyszerűsített határozatával a perbeli ingatlan 1/1 tulajdoni hányadára végrehajtási jogot jegyzett be az alperesi érdekelt javára jelzálogjog tűrése jogcímen 20 000 000 forint főkövetelés és járulékaik erejéig.
- [8] 1.3. Az indítványozó keresetében vitatta az alperes határozatának jogszerűségét, kérte elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan a megsemmisítés mellett az eljáró hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését a határozat indokolásának hiányosságai miatt.

- [9] A Debreceni Törvényszék 5.K.700.353/2023/16. számú ítéletével (a továbbiakban: jogerős törvényszéki ítélet) a keresetet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy az alperes határozata az indítványozó által megjelölt okból nem jogszabálysértő.
- [10] 1.4 Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.37.401/2023/3. számú végzésével (a továbbiakban: a Kúria felülvizsgálati végzése) a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [11] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-a alapján, melyben kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria felülvizsgálati végzése, valamint a jogerős törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok – álláspontja szerint – sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [12] 2.1. Az indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában az indítványozó indokolása szerint a döntések nem adnak magyarázatot arra, hogy az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett jelzálogjog alapján mely jogszabály szerint jegyezhető be a végrehajtási jog a közhiteles ingatlan-nyilvántartásba.
- [13] Az indítvány szerint a bejegyzés alapjául szolgáló egyszerűsített határozatban az okirat keltezésének a földrajzi helye tévesen szerepel, mint ahogy az egyszerűsített határozatban szerepel, ami álláspontja szerint befolyásolta az ügy önálló bírósági végrehajtójának illetékességét is, ezáltal a végrehajtó illetékességének hiányában járt el.
- [14] A Debreceni Törvényszék az Inyvtv. indítványozó által hivatkozott 39. § (4) bekezdés d) pontját nem az Alaptörvény 28. cikk elvárásainak megfelelően alkalmazta és az alkotmányos tulajdonvédelmet és a részrehajlásmentes eljárást is mellőzve nem fogadta el azt az állítást, mely szerint az ügy bírósági végrehajtója nem illetékes az ügyben.
- [15] A jogerős törvényszéki ítélet és a Kúria felülvizsgálati végzése az indítványozó által előterjesztett észrevételekkel, az ügy lényeges kérdését érintő bizonyítékokkal kapcsolatosan nem felel meg az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményeinek. A törvényszék és a Kúria nem vette figyelembe az indítványozónak azt az észrevételét, hogy az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 39. § (4) bekezdés b) pontjába ütközően a végrehajtói megkeresés olyan jogra vonatkozik, amely nem tárgy a ingatlan-nyilvántartásnak.
- [16] A jogerős törvényszéki ítélet és a Kúria felülvizsgálati végzése nem vette figyelembe, hogy az indítványozó mint a végrehajtási jog bejegyzésével érintett ingatlan tulajdonosa nem az adós. Az alperes és a Debreceni Törvényszék döntésében nem indokolta, hogy a támadott határozat miért nem ellentétes az Inyvtv. 39. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiban foglaltakkal, nem adott számot arról, hogy milyen jogszabály alapján lehet az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett, a valóságban nem létező követeléshez „tapadó” jelzálogjog alapján végrehajtási jogot bejegyezni.
- [17] A törvényszék és a Kúria *contra legem* jogalkalmazása az ügyben elért az alkotmányossági sérelem szintjére, és sértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is. A törvényszék az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta.
- [18] A törvényszék illetve a Kúria önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, illetve nem a törvényalkotó céljának megfelelően alkalmazta azokat.
- [19] 2.2. A jogorvoslathoz való jog azáltal sérült, hogy az alperes egyszerűsített határozata megfosztotta az indítványozót az Alaptörvény által is biztosított hatékony bírósági felülvizsgálat lehetőségétől, és végső soron, közvetve a tulajdonának alkotmányos védelmétől is, továbbá emberi méltóságában is sérti, mivel az alperes határozata azt sugallja, hogy mint „törvényt szegő adósnak” nincs joga tudni, hogy az alperes mely törvényekre alapozta a „számára megalázó döntését”. Az indítványozónak továbbá ahhoz sincs joga, hogy hatékony jogorvoslat során cáfolja az alperes döntésének jogi álláspontját.
- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz fűződő alkotmányos alapjog csak akkor biztosított, ha a peres eljárás során a bíróság a jogszabályokat az Alaptörvény 28. cikkének figyelembevételével, azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezi.
- [21] A bíróságok a végrehajtási jog ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésével kapcsolatos jogszabályokat viszont nem az Alaptörvény 28. cikk elvárásainak megfelelően alkalmazták.

- [22] A jogorvoslathoz való jogot sérti az a szabályozás, amely lehetővé teszi az ingatlan-nyilvántartási hatóság számára azt, hogy a kérelmet elfogadó döntés esetén a döntés egyszerűsített határozattal is közölhető, ráadásul az új közigazgatási eljárás szerint egyszintű közigazgatási eljárásban.
- [23] Az ügyben eljáró alperes, a törvényszék és a Kúria nem tettek eleget törvényi kötelezettségüknek, mert „nem fedezték fel”, hogy a végrehajtói megkeresés az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett jogra vonatkozik. Nem ismerték fel, hogy a végrehajtási jogot nem az adós tulajdonában álló ingatlanra kéri bejegyezni az önálló bírósági végrehajtó. Ezzel a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott, az indítványozó tisztességes bírósági tárgyaláshoz (eljáráshoz) való jogát, a perbe vitt jogok elbírálásához való jogát, illetve a (7) bekezdésben rögzített érdemi bírói jogvédelemhez, hatékony jogorvoslathoz való jogát, valamint az alkotmányos tulajdonvédelemhez való jogát.
- [24] 2.3. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése által tiltott hátrányos megkülönböztetés az indítványozó szerint azáltal valósult meg, hogy bár ő nem adós, a hivatal mégis végrehajtási jogot jegyzett be a tulajdonára. Mindez számára megalázó és alaptörvény-ellenes, mert a különbségtételnek nincs alkotmányos indoka. A jogerős ítélet pedig nem ad választ arra, hogy egy jogállamban miként kerülhet bejegyzésre a végrehajtási jog úgy, hogy az ingatlantulajdonos nem adós.
- [25] A törvény előtti megkülönböztetés azzal is megvalósult, hogy az alperes önkényesen nem utasította vissza az önálló bírósági végrehajtó nyilvánvalóan érvénytelen megkeresését, míg más ingatlantulajdonosok esetén a tulajdonukat érintő érvénytelen megkereséseket a jogszabályoknak megfelelően visszautasítja.
- [26] 2.4. A tulajdonhoz való jog vonatkozásában az indítványozó előadja, hogy a végrehajtási joggal érintett ingatlan 1992. január 8. napjától az 1/1 tulajdonában áll, a végrehajtandó okirat szerint pedig nem az indítványozó az adós, tehát – az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésekkel ellentétben – nem állt soha kölcsön jogcímen hitelezési jogviszonyban a végrehajtást kérő jogelődjével.
- [27] A végrehajtást csak a követelés adósával szemben lehetett volna megindítani, a végrehajtandó követelésnek viszont nem az indítványozó az adósa.
- [28] A perbeli végrehajtási jog bejegyzése – az indítványozó szavaival élve „a tulajdon feletti korlátozás, illetve kisajátítása” – anyagi ellentételezés nélkül, az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett követelés alapján történt.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [30] 3.1. A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [31] 3.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül lehet benyújtani [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [32] A Kúria végzését 2023. július 17-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2023. szeptember 6-án terjesztette elő az indítványozó. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti 60 napos határidőn belül került benyújtásra.
- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a törvényszéki jogerős ítélet tekinthető.
- [34] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [35] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjának ad) alpontja, valamint b) pontja szerinti befogadhatósági ok fenn nem állása miatt megtagadó végzése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jogerős törvényszéki döntés állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható jelen eljárásban.

- [36] 3.3. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [37] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [38] Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; és kifejezett kérelmet tartalmaz a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [39] Az indítvány megfelel annak a feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont].
- [40] Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az egyedi ügy felpereseként érintettnek is tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány továbbá megfelel annak a feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [41] 3.4. Az indítványozó által támadott törvényszéki illetve kúriai ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerinti *res iudicata* nem áll fenn.
- [42] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [43] Az indítványozó egyrészt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, azon belül is elsősorban az indokolt bírói döntéshez való jog, másrészt a törvény előtti egyenlőség, harmadrészt a jogorvoslatihoz való jog, negyedrészt pedig a tulajdonhoz való jog vonatkozásában fejtette ki indokait a támadott bírói döntésekkel összefüggésben.
- [44] 4.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [45] A panaszban az indítványozó alapvetően azt kifogásolja, hogy bár ő nem adós, az alperes mégis végrehajtási jogot jegyzett be a tulajdonában álló ingatlanra.
- [46] A törvényszék szerint az alperes határozata jogszerűségének megítélésénél a közigazgatási perben a bíróságnak a jelzálogjog túrése jogcímen történő végrehajtási jog bejegyzésénél csak azt kellett és lehetett vizsgálnia, hogy a bejegyzési kérelem alapjául szolgáló okirat megfelel-e a jogszabályi feltételeknek. Az Inyvt., az Inyvt. végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet, valamint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) konkrét rendelkezéseinek megjelölésével, továbbá – konkrét kúriai döntésekkel alátámasztott – egységes bírói gyakorlatra hivatkozva a Törvényszék kiemelte, hogy az alperes mint ingatlanügyi hatóság csupán regisztratív szerv, nem vizsgálhatja érdemben a hozzá beérkezett kérelmek és megkeresések alapjául szolgáló körülményeket, valamint más hatóság határozatának helytállóságát sem. Az alperesnek és a bíróságnak nincs hatásköre annak vizsgálatára, hogy a végrehajtási jog jogosultja milyen követelés alapján érvényesíti végrehajtás iránti igényét, milyen követelésre alapozva kéri a végrehajtási joga bejegyzését. A bejegyzés során az alperes csak a megkeresés alaki, tartalmi kellékeit vizsgálhatja.
- [47] Mindezt megerősítette a Kúria támadott végzése is, visszautalva a Kfv.37.613/2017/4., BH 2019.90. számú eseti határozatra is, amelynek elvi tartalmaként a Kúria rögzítette, hogy „A végrehajtói megkeresés során az ingatlanügyi hatóság a végrehajtó eljárásának jogszerűségét nem vizsgálhatja, a rá irányadó jogszabályi rendelkezésnek megfelelés esetén a bejegyzést teljesítenie kell.”
- [48] A panaszban foglaltak mind ennek a felülbírálatára irányulnak. Ez azonban az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső, a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság a rendes bíróságok döntését nem bírálhatja felül. A Törvényszék és a Kúria az

által meghatározónak tekintett indokokról világosan számot adott, megjelölte a megválaszolandó jogkérdéseket és megindokolta az azokra adott válaszait.

- [49] A törvényszék – konkrét kúriai ítélettel alátámasztva – arra is utalt, hogy amennyiben az indítványozó, mint adós bármilyen okból is vitatja a követelés fennállását, végrehajtási kifogást terjeszthet elő, de ez a jogorvoslat a Vht. 222. §-a értelmében halasztó hatállyal nem bír, a végrehajtási jog bejegyzésére nincs kihatással.
- [50] 4.2. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog vonatkozásában elsősorban azt sérelmezte, hogy az alperes egyszerűsített határozata megfosztotta az Alaptörvény által is biztosított hatékony bírósági felülvizsgálat lehetőségétől, és végső soron, közvetve a tulajdonának alkotmányos védelmétől is.
- [51] A törvényszék ugyanakkor ezzel – az indítványozó mint felperes másodlagos kereseti kérelmével egyező – érvelésével összefüggésben kifejtette, hogy az Inyvtv. 49. § (3) bekezdése értelmében a kérelemnek helyt adó határozat a tulajdoni lap másolatával is közölhető (egyszerűsített határozat), az egyszerűsített döntéshozatal lehetősége a hatósági eljárás egyszerűsítését és gyorsítását szolgálja, a megelőző eljárás során pedig a kérelemnek helyt adó döntés született, ennél fogva az alperes jogszerűen hozott az ügyben egyszerűsített határozatot az Inyvtv. felhatalmazása alapján.
- [52] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely a közigazgatási cselekményeket illetően azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. Ehhez a közigazgatási döntéseknél társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslat lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [53] Az adott esetben az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az indítványozó keresete folytán a bíróság a közigazgatási pert lefolytatta, vagyis az indítványozó nem volt elzárva a jogorvoslati kérelem benyújtásától. A vizsgált ügyben a bíróság részletesen megindokolta, hogy a keresetben felhozottak közül mely kérdések lehet közigazgatási per tárgya, a bejegyzésre vonatkozó jogszabályi követelményeket ismertette és azzal összevetette az eljárás megindításának alapjául szolgáló kérelmet, illetve a hatóság felülvizsgálni kért döntését.
- [54] A bíróságnak nem a felek álláspontjával, hanem a törvénnyel kell elszámolnia {3118/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [27]}. Amennyiben az indítványozó érdekei, jogai sérülnek, akkor abban a perben, amely az ő helyzetének megfelel, élhet a jogaival (amint az alapügyben eljáró bíróság indokolása ezt rögzítette is). Jelen ügyben azonban nem erről (a Vht. szerinti jogorvoslati lehetőségek igénybevételének lehetőségéről) van szó. Az ítélet ezzel összefüggésben kitért arra is, hogy a per tárgyát nem képező kérdések mely jogorvoslati úton érvényesíthetők. Önmagában tehát az, hogy indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [55] Az indítványozó a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben azt a szabályozást is vitatta, amely lehetővé teszi az ingatlan-nyilvántartási hatóság számára azt, hogy a kérelmet elfogadó döntés esetén a döntés egyszerűsített határozattal is közölhető, ráadásul egyfokú közigazgatási eljárásban.
- [56] Az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabály vizsgálatát azonban nem az Abtv. 27. §, hanem az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján lehet indítványozni, ám erre irányuló indítványt az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz.
- [57] Az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, valamint e törvény szerint arra jogosult indítványa alapján jár el. Az 52. § (1) bekezdése értelmében pedig az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Mindez feltétele annak, hogy teljesülhessen az Abtv. 52. § (2) bekezdésében foglalt előírás, mely szerint az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az 52. § (1b) bekezdése pontokba szedve sorolja fel, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Ha az indítványozó egyetlen beadványban egyaránt támad jogszabályi rendelkezést és bírói döntést is, esetleg ezek közül többet is, akkor panaszának valamennyi jogszabályi rendelkezésre illetve bírói döntésre nézve külön-külön ki kell elégítenie a törvényben meghatározott követelményeket. Az indítványból világosan ki kell derülnie, hogy mely jogszabályi rendelkezést mely alkotmányos jog sérelme miatt tart az indítványozó alaptörvény-ellenesnek, és milyen indokok alapján.

- [58] Vagyis, amennyiben a panasznak több tárgya van, a panasz tárgyaira vonatkozóan külön-külön kell az alkotmányjogi panaszban bemutatni, hogy azok milyen indokok, érvek alapján alaptörvény-ellenesek {lásd hasonlóan: 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15]; 3251/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]}.
- [59] Az indítványozó panaszában viszont még csak meg sem jelölte a sérelmezett jogszabályhelyet, arra csupán tartalmilag lehet következtetni.
- [60] Mindezekre tekintettel a tartalmában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti normakontrollra irányuló indítványelem nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében előírt határozott kérelem követelményének.
- [61] 4.3. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése által tiltott hátrányos megkülönböztetés az indítványozó szerint első sorban azáltal valósult meg, hogy bár ő nem volt adós, a hivatal mégis végrehajtási jogot jegyzett be a tulajdonára. Mindez számára megalázó és alaptörvény-ellenes, mert a különbségtételnek nincs alkotmányos indoka.
- [62] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését egymással szorosan összefüggő rendelkezéseként értelmezi. Gyakorlata értelmében e rendelkezések kapcsán három feltételt kell vizsgálni. Először azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintett hátrányára eltérő bánásmód. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése]. Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az észszerűségi, illetve a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel {vö. 22/2023. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben sem a rendes bíróság – érdemi döntéssel végződő – eljárásában, sem a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadása kapcsán nem merült fel a törvény előtti egyenlőséggel összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye. Az indítványozó nem jelölt meg olyan védett tulajdonságot, ami az Alaptörvénybe ütköző megkülönböztetést eredményezett vele szemben. Mindebből kifolyólag nem merült olyan hátrányos megkülönböztetés sem, ami a befogadást és az érdemi vizsgálatot indokoltá tenné. Összességében tehát az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésére alapított részében sem fogadható be az Abtv. 29. §-ára tekintettel.
- [63] 4.4. A tulajdonhoz való jog vonatkozásában az indítványozó azt kifogásolja, hogy a végrehajtást csak a követelés adásával szemben lehetett volna megindítani, a végrehajtandó követelésnek viszont nem az indítványozó az adósa, a perbeli végrehajtási jog bejegyzése pedig – az indítványozó szavaival élve „a tulajdon feletti korlátozás, illetve kisajátítása” – anyagi ellentételezés nélkül, az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett követelés alapján történt. A végrehajtói megkeresés tárgya ellentételezés nélküli állami kényszerrel való kisajátítás, amely megkeresés vissza nem utasítása miatt sérült a tulajdonhoz való joga.
- [64] Az ügyben született ítéletek ugyanakkor nem eredményezték az indítványozó tulajdonának önkényes és törvénytelen elvételét. Az indítványozó a tulajdonhoz való alapjogának sérelmét a saját és az eljáró bíróságok jogi álláspontjának eltéréseiből, illetve egyes jogszabályi rendelkezések értelmezésének különbözőségéből vezette le; azt lényegében a saját pervesztettségével azonosítja, ami megítélése szerint a bíróság egyedi döntésében megjelenő, az övétől eltérő jogértelmezésre vezethető vissza.
- [65] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {lásd pl. 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [66] A megkeresésben foglaltakat a törvényszék nem találta jogellenesnek, és rögzítette azt is, hogy az alperes helytállóan vonta le az a következtetést, hogy a megkereső által benyújtott okirat megfelelt az ingatlan-nyilvántartási eljárás jogszabályi követelményeinek.
- [67] Az alkotmányjogi panaszból az derül ki, hogy az indítványozó az alperestől és a törvényszéktől eltérően ítéli meg ezt a kérdést, álláspontja szerint a megkeresést vissza kellett volna utasítani.
- [68] Az indítványozó az általa állított alapjogi sérelmet, vagyis a tulajdonhoz való joga sérelmét kizárólag erre a – a törvényszék által a támadott ítéletben elfoglalttól eltérő – (szak)jogi álláspontra alapozta. Ezekre az érvekre az indítványozó már a bírósági eljárás során is hivatkozott, az alkotmányjogi panaszában pedig nem adott elő olyan újabb érvet, amelyet a törvényszék a támadott döntésében – az azokra vonatkozó indokolás rögzítése mellett – el ne bírált volna.
- [69] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmány-

bíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55], elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}. A támadott bírói döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.

- [70] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyére, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 27. § (1) bekezdése, 29. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 20.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2003/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3096/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.587/2022/75. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók – az alapul fekvő büntetőügy I., II. és VI. rendű terheltjei (a továbbiakban: indítványozók) – jogi képviselőjük, dr. Kardos Sándor ügyvéd útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezték az Alkotmánybíróság eljárását. Alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.587/2022/75. számú végzése, a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.VIII.167/2021/178. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 26.B.261/2017/609. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege és a jelen ügy indítványozói szempontjából releváns elemei – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozók előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz alapját képező büntetőügy – más terhelttel melletti – I., II. és VI. rendű terheltjei. A Debreceni Törvényszék 26.B.261/2017/609. számú ítéletében az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében, mint bűnsegédet [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], 17 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében mint felbujtót [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében, melyet folytatólagosan, mint bűnsegéd követett el (Btk. 345. §). Ezért az I. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 11 év szabadságvesztésre, 400 napi tétel, 4 000 forint napi tétel összegű, mindösszesen 1 600 000 forint pénzbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében, mint társtettes [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], 2 rendbeli számvitel rendje megsértésének büntetében, melyet folytatólagosan, társtettesként követtek el [Btk. 403. § (1) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében, melyet folytatólagosan, társtettesként (Btk. 345. §) követett el. Ezért a II. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 9 év szabadságvesztésre, 400 napi tétel, 4 000 forint napi összegű, mindösszesen 1 600 000 forint pénzbüntetésre, 9 év közügyektől eltiltásra és 5 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte. A VI. rendű terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetében, mint bűnsegédet [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében, melyet folytatólagosan, bűnsegédként követett el (Btk. 345. §). Ezért a VI. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 5 év 6 hónap szabadságvesztésre, 350 napi tétel, 2.000 forint napi összegű, mindösszesen 700.000 forint pénzbüntetésre, 6 év közügyektől eltiltásra, és 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte. A bíróság a VI. rendű terheltet az ellene a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól felmentette.
- [4] A Debreceni Törvényszék kimondta, hogy a szabadságvesztést az I. rendű, a II. rendű, és a VI. rendű terheltet vonatkozásában fegyházban kell végrehajtani azzal, hogy az I. rendű, II. rendű és a VI. rendű terheltet feltételes szabadságra nem bocsáthatók. Rendelkezett továbbá az e terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetés meg nem fizetése esetére annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásról. Vagyoneklobzást rendelt el az I. rendű, a II. rendű és a VI. rendű terhelt vonatkozásában meghatározott forint, valamint euro összegre, ezen túlmenően egyes vagyontárgyakra is vagyoneklobzást rendelt el. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről, valamint a felmerült bűnjogi költség viseléséről.
- [5] Az ellentétes irányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Bf.VIII.167/2021/178. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű, a II. rendű és a VI. rendű terheltet vonatkozásában megváltoztatta a kö-

vetkezők szerint. Az I. rendű terheltnek az elsőfokú ítéleti tényállás XVII. pontjában írt bűncselekményeit felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], illetve 2 rendbeli felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősítette. Az I. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetést – a pénzbüntetés és a közügyektől eltiltás érintetlenül hagyása mellett – 8 év szabadságvesztésre; a II. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetést – a pénzbüntetés és a foglalkozástól eltiltás érintetlenül hagyása mellett – 6 év szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra; a VI. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetést – a pénzbüntetés és a foglalkozástól eltiltás érintetlenül hagyása mellett – 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra enyhítette. Az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben alkalmazott vagyonelkobzás összegét felemelte. Helyesbítette a terheltek által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására, a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű, II. rendű és a VI. rendű terheltek vonatkozásában helyben hagyta.

- [6] Az indítványozók védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapján a Kúria Bfv.I.587/2022/75. számú végzésével a Debreceni Törvényszék 26.B.261/2017/609. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.VIII.167/2021/178. számú ítéletét hatályában fenntartotta. Végzésének indoklásában egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a bizonyítékok ismertetése törvényes módon történt. Megállapította továbbá, hogy az indokolási kötelezettség megsértése rendkívüli jogorvoslatra az adott esetben nem adhat okot.
- [7] 3. Az indítványozók a fenti előzményeket követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat. Eredeti indítványukban a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.VIII.167/2021/178. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 26.B.261/2017/609. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (4) és (7) bekezdését. Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozókat hiánypótlásra hívta fel, melynek folytán az indítványozók eredeti kérelmüket a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.587/2022/75. számú végzésére is kiterjesztették, annak alkotmányossági vizsgálatát kérve.
- [8] Az indítványozók szerint a támadott bírósági határozatok sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat. Az indítványozók mindenekelőtt azt tartják alaptörvény-ellenesnek, hogy a büntetőtanács összetételében bekövetkezett változás folytán olyan tanácstag (ülnök) vett részt a döntéshozatalban, aki a tárgyalásokon nem vett részt, az ítélethirdetés előtt mintegy három héttel lett a tanács tagja, így kellő ügyismerettel nem rendelkezett. Érvelésük szerint abban az esetben, ha a büntető tanács összetételében változás történik, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) vonatkozó rendelkezésének megfelelően a tárgyalás korábbi anyaga lényegének ismertetésével meg kell ismételni a tárgyalást. Az indítványozók szerint a tárgyalás törvényes megismétlésének a következménye eljárásjogi szempontból az, hogy az új bíró (ülnök) olyan helyzetbe kerül, mintha az eljárás során végig jelen lett volna. Álláspontjuk szerint azonban jelen esetben törvénysértően került sor a tárgyalás megismétlésére. A Be. 518. § (3) bekezdése lehetőséget biztosít ugyan a korábbi tárgyalási anyag lényegének ismertetésére, szerintük azonban erre sem került sor, az idő rövidsége és az ismertetendő iratanyag rendkívüli nagyságára tekintettel, így az új ülnök ügyismerettel nem rendelkezett. Összességében tehát a tárgyalást meg kellett volna ismételni, és mivel erre a Be.-nek megfelelően nem került sor, az elsőfokú bíróság *contra legem* jogalkalmazást valósított meg.
- [9] Az indítványozók szerint a fentiekben túl sérül a tisztességes eljáráshoz való joguk azáltal is, hogy a tanács összetételének megváltozásakor az eljárás korábbi anyagának ismertetésére nem került sor kimerítő mértékben. Érvelésük szerint *contra legem* jogalkalmazást valósít meg az, hogy a Szegedi Ítéltábla úgy értelmezte a Be.-nek a korábbi tárgyalás lényegének ismertetésére vonatkozó rendelkezését, hogy az eljárási cselekmények elsőfokú bíróság általi pusztá felsorolása is elegendő volt. Álláspontjuk szerint az eljáró bírói tanácsba újonnan bekerült ülnök az ítélethozatal során nem volt, és nem is lehetett olyan szintű ügyismeret birtokában, amely megfelelt volna a független és pártatlan bírósággal szemben támasztott alaptörvényi követelménynek. Mivel szerintük az eljáró tanács tagja nem volt abban a helyzetben, hogy bármiféle meggyőződése kialakulhatott volna az ügy érdemét illetően, ezért a közreműködésével hozott elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése lett volna indokolt.
- [10] Hiánypótlási felhívásukat követően kiegészített indítványukban az indítványozók a Kúria végzésének alkotmányossági vizsgálatát is kérték, arra hivatkozva, hogy a Kúria – hasonlóan a másodfokú bírósághoz – nem korrigálta az elsőfokú bíróság törvénysértését, az elsőfokú ítéletet nem helyezte hatályon kívül, így végzése szintén sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat. Érveik alátámasztására hivatkoztak a BH 2022.230. számú eseti döntésre. Álláspontjuk szerint az eseti döntés is megerősíti azt, hogy indokolt lett volna az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése a tárgyalás megismétlésének hibája folytán.

- [11] Végül az indítványozók az indokolt bírói döntéshez való jogukat sértőnek tartják, hogy a fenti, egyébként a bíróság előtt is kifejtett jogsérelmekre elfogadható indokolást sem a másodfokú bíróságtól, sem a Kúriától nem kaptak.
- [12] Az indítványozók érveik alátámasztása érdekében az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának több döntésére is hivatkoztak.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [15] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány Alaptörvény XXVIII. cikk (4) és (7) bekezdését csak megjelölte, azonban ezekkel összefüggésben az indítvány semmilyen indokolást nem tartalmaz, az alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában pedig ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [16] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményeinek meglétét e rendelkezés tekintetében vizsgálta.
- [17] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Ezeknek a feltételeknek az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem felel meg.
- [18] 4.3. Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét mindenekelőtt arra hivatkozva állították, hogy a tárgyalás törvénynek megfelelő, a tanács összetételében bekövetkezett változás miatt szükséges megismétlése elmaradt, mert az iratok ismertetésére nem kellő mértékben, hanem *contra legem* került sor, így az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kellett volna helyezni; az elsőfokú ítélettel okozott jogsérelmet pedig sem a másodfokú bíróság, sem a Kúria nem korrigálta, és ennek kellő indokát sem adta.
- [19] Az Alkotmánybíróság az indítványozók érvelésével összefüggésben elsőként arra mutat rá, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [20] 4.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozóknak az iratismertetés hiányosságára vonatkozó kifogását mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria megvizsgálta. A másodfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 518. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket a tárgyalás megismétlésére vonatkozóan betartotta-e, illetve ha azokat megsértette, az vezethet-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez. A másodfokú ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság megvizsgálta a sérelmezett tárgyalásról készült

jegyzőkönyveket, és ez alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalást az ügyben korábban elkészült jegyzőkönyvek lényegének ismertetésével megismételte. A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy az elsőfokú bíróság figyelmeztette az eljárás résztvevőit, hogy az ismertetésre észrevételt tehetnek, és az ismertetés kiegészítését vagy az eljárási cselekmény ismételt elvégzését kérhetik, majd az erre vonatkozó indítványokat elutasította. A másodfokú bíróság kitért arra is, hogy az új ülnöknek az eljárásba történő belépését követően az elsőfokú bíróság az ügydöntő határozatot közel egy hónappal később hozta meg; és kiemelte, hogy az eltelt közel egy hónapra figyelemmel pedig nem lehet megalapozott következtetést levonni arra, hogy az ülnök az ügydöntő határozat meghozatalakor ne lett volna az ügy kellő ismeretében. Az ügyismertetés részletessége tekintetében a Kúria osztotta a másodfokú bíróság álláspontját. Végzése indokolásában kifejezetten hangsúlyozta, hogy a Be. 518. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tárgyalás korábbi iratainak a lényegét ismertesse a bíróság. Indokolásában a Be. előterjesztői indokolására és eseti döntésekre is hivatkozott. Kiemelte, hogy a törvény nem kíván meg részletesebb ismertetést, vagy felolvasást, ugyanakkor lehetőséget biztosít a (4) bekezdés szerint észrevételek, indítványok előterjesztésére.

- [21] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. „A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az ügyben a bíróság *contra legem* jogalkalmazása három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása következtében ért fel az alkotmányossági sérelem szintjére: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte.” {3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]} E három feltétel érdemi vizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi érvelést az alkotmányjogi panasz nem adott elő. A másodfokú bíróság és a Kúria részletesen megindokolták, hogy miért felel meg a Be. 518. § (3) bekezdésének a korábbi tárgyalási iratok ismertetésének terjedelme és ezáltal a tárgyalás megismétlése, valamint kitértek az iratok ismertetésének terjedelmével összefüggésben arra is, hogy miért nem került sor az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel: mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria számot adott a döntését alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [23] 4.5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozók ténylegesen az ügyében meghozott, a számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazták meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [24] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, továbbá az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1912/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3097/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.930/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VII.20.930/2020/2. számú, felülvizsgálatot megtagadó végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 1997-től élt élettársi közösségben néhai élettársával (a továbbiakban: örökhagyó); a kapcsolatból közös gyermek is született és a kapcsolat kezdetén együtt éltek az indítványozó korábbi házasságából született két gyermekével is. Az indítványozó és az örökhagyó közösen létrehozott egy gazdasági társaságot (a továbbiakban: kft.). Az örökhagyó 2001 szeptemberében akként végrendelezett, hogy minden ingó- és ingatlan vagyonát az indítványozóra hagyta azzal, hogy a törvényes öröklésre jogosult leszármazói (négy gyermeke) kötelesrészt legyenek jogosultak. Meghagyta azt is, hogy a kötelesrészt jogosult örökösök a kft. üzletrészének és a lakóházuknak az indítványozó részére történő kiadása után fennmaradó vagyonrészből kell kielégíteni. Ez időben az indítványozó 10%, az örökhagyó 90% részesedéssel rendelkezett a kft.-ben., ezen túlmenően a hagyatéki leltár szerint az örökhagyó jelentős vagyonnal rendelkezett.
- [4] Az örökhagyó 2017. január 11-én elhunyt. Az indítványozó 2017. január 19-én változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő az illetékes cégbíróságnál; a benyújtott irat alapján az örökhagyó 2017. január 6-án 1 500 000 Ft ellenérték fejében átruházta a kft.-ben fennálló üzletrészét az indítványozóra, valamint annak arra a (korábban az örökhagyó által is nevelt) lányára, aki évek óta a kft. alkalmazásában állt. A cégbíróság a változás cégjegyzékbe történő bejegyzését 2017. február 1-jén elrendelte. A kötelesrészt szorított örökösök a hagyatéki eljárás során szereztek tudomást a végrendeletről, illetve az örökhagyónak a kft.-ben fennálló üzletrésze átruházásáról. Ez utóbbi körben büntetőeljárás is kezdeményezték, melyben született olyan szakértői vélemény, amely szerint az átruházási szerződést nem az örökhagyó írta alá. Tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás megszüntették, az eljáró közjegyző a végrendelet szerint átadta a hagyatékot (amelynek tehát ekkor már nem volt része az örökhagyó kft.-ben fennálló üzletrésze).
- [5] 2.2. A törvényes öröklésre jogosult gyermekek közül ketten (a továbbiakban: felperesek) keresetet nyújtottak be a bírósághoz, melyben annak megállapítását kérték, hogy a „Megállapodás üzletrész adásvétellel történő átruházásáról” elnevezésű szerződés nem jött létre. Kezdeményezték továbbá, hogy a bíróság rendelkezzen az eredeti állapot helyreállításáról, keresse meg a Székesfehérvári Törvényszék Cégbíróságát az örökhagyó tulajdonjogának a kft.-ben fennállott korábbi üzletrészére történő visszajegyzése, és az indítványozó és lánya (a továbbiakban együtt: alperesek) tulajdonjogának törlése érdekében. A felperesek jogi érdeküket abban jelölték meg, hogy pernyertességük esetén a hagyatéki vagyon értéke az üzletrésszel megemelkedik, és ez után is érvényesíthetnek kötelest rész iránti igényt. Kérték, hogy a bíróság küldje meg az ítéletét a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyzőnek is arra figyelemmel, hogy így az örökhagyó üzletrésze is a hagyatéki vagyon részét fogja képezni.
- [6] Az alperesek ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását arra hivatkozva, hogy a megállapítási kereset indításának törvényi feltételei nem állnak fenn, mivel a felpereseknek nincs jogi érdekeltégük a per megindítására.

Álláspontjuk szerint a felpereseknek öröklési pert kellett volna indítaniuk. mivel az öröklési per lett volna az a rendelkezésre álló eszköz, amelyben a felperesek érvényesíthették volna igényüket. Kifejtették, hogy ellentmondásos a felperesek azon nyilatkozata, mely szerint 66 000 000 Ft-ot ért a kft.-ben fennálló üzletrész, de ehhez képest 1 500 000 Ft-ban tüntették fel a keresetlevélben a pertárgy értékét.

- [7] A perben – kijelölés után – első fokon eljáró Dunaújvárosi Járásbíróság a keresetnek helyt adott; megállapította, hogy a megállapodás az üzletrész átruházásról a felek között nem jött létre, megkereste továbbá a Székesfehérvári Törvényszék Cégbíróságát, hogy az örökhagyó tulajdonjogát a korábbi üzletrészére jegyezze vissza, az alperesek tulajdonjogát pedig törölje. Az alpereseknek a pertárgy értékének téves megjelölésére vonatkozó érvére az alábbiakat fejtette ki a bíróság: „A felperesek a keresetlevelükben helytállóan jelölték meg a pertárgy értékét 1 500 000 Ft-ban, figyelemmel arra, hogy azon üzletrész átruházási szerződésben is 1 500 000 Ft került feltüntetésre az átruházott üzletrész értékeként [Pp. 21. § (2) bekezdés]. A pertárgyérték alapján helyesen számították ki az illeték összegét, és azt helyes összegben fizették meg. Az üzletrész tényleges piaci értéke pertárgyérték szempontjából nem jön figyelembe.”
- [8] 2.3. Az alperesek fellebbezése alapján másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék az elsőfokú ítéletet anynyiban megváltoztatta, hogy mellőzte a cégbíróság megkeresését és e körben elutasította a keresetet. Az alperesek fellebbezésükben – többek között – kifogásolták a hatásköri kifogásuk és áttétel iránti kérelmük elutasítását és azt is, hogy az elsőfokú bíróság arról olyan időpontban döntött, amikor az érdemi ellenkérelem előterjesztésére már nem volt lehetőségük, a határidő meghosszabbítása iránti kérelmüket pedig elutasította. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az ügy elbírálása a járásbíróság hatáskörébe tartozott, mivel a per tárgyának a felperesek által 1 500 000 Ft-ban megjelölt értékét az alperesek sem vitatták, így a pertárgy értéke a járásbíróság hatáskörét alapozta meg. A per nem minősül jogi személyek alapításával és törvényes működésével kapcsolatos pernek, sem jogi személyek és tagjaik, volt tagjaik közötti, illetve a tagok, volt tagok egymás közötti, a tagsági jogviszonyon alapuló pernek sem, tehát a törvényszék hatásköre ez alapján sem állapítható meg.
- [9] A bíróság ugyanakkor alaposnak találta az alperesek fellebbezésének a cégbíróság megkeresésére irányuló ítéleti rendelkezésre vonatkozó részét, mivel helytállóan érveltek azzal, hogy a polgári perben eljáró bíróság nem rendelkezhet a cégnyilvántartás adatainak a módosításáról, mert a cégjegyzéki adatot érintő ítélet jogkövetkezményeinek levonására a cégnyilvántartást vezető cégbíróság jogosult.
- [10] 2.4. Az alperesek felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a jogerős ítélet ellen anyagi és eljárási jogszabálysértésekre [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:88. § (3) bekezdésére, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. §] hivatkozással. A Pp. 409. § (2) bekezdés *d)* pontjának megjelölésével felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is benyújtottak. Állították, hogy a jogerős ítélet eltér a Kúria ítélezési gyakorlatától. E körben hivatkoztak az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény (a továbbiakban: 2/2010. PK vélemény) 4. a) és 10. a) pontjaira, az új Ptk. és a kapcsolódó jogszabályok Nagykommentárjának a Ptk. 6:88. §-ához és a 6:120. §-ához fűzött magyarázatára, a Kúria BH 2019.20. számon közzétett határozatára, illetve a megállapítási keresetre vonatkozó további jogirodalomra.
- [11] A Kúria megállapította, hogy az ügyben fennállnak azok a feltételek, amelyek alapján a felülvizsgálati kérelem elbírálása érdekében az; alpereseknek engedélyezés iránti kérelmet kellett előterjeszteniük. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálatot kizárólag a fél által megjelölt okból engedélyezheti [ld. a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (IX. 13.) PK vélemény 6. pontja], a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet érdemben kizárólag abból a szempontból vizsgálta, hogy az előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérő rendelkezés miatt indokolt-e. E körben a Kúria a jogerős ítéletnek kizárólag a 2/2010. számú PK véleménybe, illetve a Kúria BH 2019.20. számon közzétett határozatába ütközését vizsgálhatta. A Kúria végzésében részletesen indokolta, hogy miért nem tartja megállapíthatónak a Kúria közzétett határozataitól jogkérdésben való eltérést és így miért nem engedélyezhető a felülvizsgálat. Ennek következtében a felülvizsgálatot végzésében megtagadta.
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz; indítványában mind a Kúria végzése, mind a jogerős döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozva. Az Alkotmánybíróság főtítkára tájékoztatta az indítványozót, hogy az indítvány elkészült, mivel a 61. napon került benyújtásra, azonban e körben igazolási kérelmet nyújthat be az Alkotmánybírósághoz; felhívta továbbá az indítványozó figyelmét az indítvány tartalmi hiányosságaira.

- [13] Az indítványozó által benyújtott igazolási kérelmet az Alkotmánybíróság – egyesbíróként eljárva – elfogadta, így az indítványt határidőben érkezettnek kell tekinteni.
- [14] Az indítványozó „kiegészítéssel és hiánypótlással egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszindítványt” terjesztett elő, amelyben már csak a Kúria döntésének a megsemmisítését kérte annak alaptörvény-ellenessége miatt.
- [15] Az indítványozó kiegészített indítványában az Alaptörvény II. cikkének, XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, megjelölte továbbá a 25. cikk (3) bekezdését is.
- [16] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt, jogorvoslathoz való jogának a sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a hatásköri kifogását, és ennek következtében nem volt lehetősége felülvizsgálati kérelmet benyújtani az – álláspontja szerint – jogszabálysértő jogerős ítélettel szemben.
- [17] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a bíróság döntését aggályos bizonyítékra alapozta, vagyis a büntető ügyben keletkezett és a nyomozó hatóság által – az indítványozó szerint – aggályosnak tartott írásszakértői véleményre alapozva állapította meg az üzletrész átruházási szerződés létre nem jöttét. „Ez ténylegesen úgy értelmezhető, hogy a polgári ügy elbírálásánál az üzletrész átruházási szerződést aláíró szerződő feleket és a tanúkat rosszhiszeműnek és »bűnösnek« tekintette”. Az indítványozó álláspontja alapján „ha a büntető ügyekben eljáró hatóság a büntető eljárást bűncselekmény hiányában megszünteti, mert az írásszakértői véleményt aggályosnak tartja, akkor a polgári ügyben eljáró bíróság az aggályos írásszakértői véleményre alapozva nem állapíthatja meg a szerződés létre nem jöttét, mert ezzel egyben a szerződést aláíró személyeket bűnösnek tekinti”.
- [18] 3.3. Az indítványozó nézete szerint a hatásköri szabályok megtartása azért is alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mert „[h]a a hierarchikus bírói szervezetben a hatásköri szabályokat figyelmen kívül hagyják ezzel mind a jogorvoslás joga és a feleket megillető rendelkezési jog sérül, így az minden, csak nem tisztességes eljárás és megkérdőjelezi a bíróság függetlenségét és pártatlanságát is”. A Kúria végzése tehát sérti az Alaptörvényt, mivel nem vizsgálta az elsőfokú bíróság hatáskörét, ha ugyanis vizsgálta volna, az indítványozó nézete szerint a bíróság hatáskörének hiányát kellett volna megállapítania. „A Kúriának azt is figyelembe kellett volna vennie, hogy a II. fokú bíróság jogszabálysértő módon hagyta helyben a hatásköri kifogásom elutasításáról szóló I. fokú végzését”. Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a Kúria nem vette figyelembe, hogy ő az elsőfokú döntést amiatt is megtámadta, „mert a felperesek által megjelölt pertárgy értéket fogadta el ahelyett, hogy a pertárgy értéket a keresethalmazatra vonatkozó szabályok szerint megállapította volna”. Ez kihatott a felülvizsgálati kérelemre is, mivel ez esetben pertárgy értéke meghaladta volna az 5 000 000 Ft-ot, így nem lett volna szükség a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének engedélyezésére, a Kúria nem tagadhatta volna meg a jogerős ítélet felülvizsgálatát. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a hatásköri szabályok megsértését nemcsak a pertárgy értékére hivatkozva állította. Álláspontja szerint: „A Kúria végzése – mivel alapos ok nélkül figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot – önkényes jogalkalmazás ami fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel sem, így sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.”
- [19] 3.4. Az Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott emberi méltósághoz való joga az indítványozó nézete szerint amiatt sérült, mert a szerződés létre nem jöttének megállapítása közvetve úgy értelmezhető, hogy az alperesek bűncselekményt követtek el. Emiatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében meghatározott joga is.
- [20] 3.5. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét azért is állította, mert „az eljárási bíróságok téves jogértelmezésének figyelmen kívül hagyásával alaptalanul fosztott[a] meg a rendkívüli jogorvoslat igénybevételétől”. Nézete szerint a Kúria tévedett annak megítélésében, hogy a jogerős ítélet eltér-e az általa hivatkozott eseti döntésektől; ez sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében meghatározott alapjogát. Hivatkozott arra is, hogy az Alkotmánybíróság felfogásában a jogorvoslathoz való jog soha nem formai kérdés, hanem a tisztességes eljárás biztosítója, minthogy a törvényi rendelkezések alkalmazásában alappal bízó jogalanyok a hatóságok és a bíróság mulasztása, vagy téves jogértelmezése miatt sem kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy jogaik gyakorlásában sérelmet szenvedjenek. Az indítványozó nézete szerint a Kúria végzése kiüresítette a jogorvoslathoz való jogát és ezzel egyéb garanciális jellegű eljárási jogait vonta el, tartalmilag pedig nem reparálható jogsérelmet okozott.

- [21] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [22] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítványt határidőben érkezettnek kell tekinteni, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [23] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése (1b) bekezdésének e) pontja szerint az indítványnak indokolnia kell, hogy a sérelmezett bírói döntés miért sérti az Alaptörvény megjelölt rendelkezését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikkének, illetve XXVIII. cikk (2) bekezdésének vonatkozásában az indítványozó nem fogalmazott meg alkotmányjogilag értékelhető indokolást. A Kúria végzése egyébként sem foglalt állást az adásvételi megállapodás létrejöttének kérdésében, így fel sem merülhet, hogy a döntés akár közvetlen módon is kihasson az indítványozó megítélésére. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítvány semmilyen indokolást nem tartalmaz, egyébként erre alaptörvényi rendelkezésre – mivel az nem foglal magában Alaptörvényben biztosított jogot – alkotmányjogi panaszt nem lehet alapítani.
- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) cikke tekintetében az Abtv. 52. § (1) bekezdésében és (1b) bekezdésében foglalt követelményeket az indítvány teljesíti.
- [25] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ebből következően a testület a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek következtében felmerülhet-e olyan szempont, amely alapján megkérdőjelezhető, hogy a Kúria döntése megfelel az Alaptörvénynek.
- [26] Tekintettel arra, hogy az indítványozó kiegészített indítványában csak a Kúria végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálata is csak ezen, a felülvizsgálatot megtagadó döntésre terjedhet ki.
- [27] 4.2. Az indítvány érvelése egyrészt arra irányult, hogy ha az alsóbbfokú bíróságok helyesen állapítják meg a pertárgy értékét, illetve helyt adnak a hatásköri kifogásnak, akkor a Kúriának eleve le kellett volna folytatnia a felülvizsgálatot, és nem kellett volna felülvizsgálat engedélyezését kérnie az alpereseknek.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (általólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [29] Annak megítélése, hogy az adott ügyben – a pertárgy értékére, illetve az ügy tárgyára tekintettel – melyik bíróság hatáskörébe tartozik az eljárás, az eljáró bíróságok olyan feladata, amelyet az Alkotmánybíróság nem vizsgálhat felül. A jelen ügyben megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta az alperesek hatásköri kifogását és azt nem találta alaposnak, a másodfokú bíróság pedig egyetértett ezzel a döntéssel. Az indítványozó nem hivatkozott olyan jogszabályra, amely alapján a Kúriának a felülvizsgálati eljárása során a hatásköri kifogást minden egyéb felülvizsgálati indítványt megelőzően vizsgálnia kellene. Ebből következően az indítvány ezen része nem a Kúria döntésének, hanem a jogerős döntésnek az alaptörvény-ellenességét hivatott alátámasztani; az indítványozó azonban kifejezetten csak a Kúria döntésének alkotmányosságát vizsgálta.
- [30] 4.3. Az Alkotmánybíróság idézett gyakorlata alapján a testület nem dönthet abban a kérdésben sem, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg azt, hogy a jogerős ítélet eltér-e az alperesek által hivatkozott eseti döntésektől. A Kúria e körben álláspontját részletesen indokolta, tehát e szempontból sem sérülhetett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése.

- [31] 4.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében felvetett azon érv, hogy az eljáró bíróságok döntésüket nem megfelelő bizonyítékokra alapították, szintén nem vizsgálható az Alkotmánybíróság által. Egyrészt ez a kifogás az első-, illetve másodfokú bíróság döntésével hozható csak összefüggésbe, másrészt ez olyan bizonyítékértékelési kérdés, amit a testület – idézett gyakorlata alapján – nem vizsgálhat.
- [32] 4.5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának a sérelmét is állította amiatt, hogy az – álláspontja szerint helytelen – hatásköri döntés következtében a Kúria nem reparálhatta a számára kedvezőtlen, nézete szerint jogsértő jogerős döntést.
- [33] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog tartalmát illetően {összefoglalóan ld. pl. 3145/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}, abban a vonatkozásban, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog nem azt jelenti, hogy mindaddig, amíg valamelyik fél elégedetlen a döntéssel, joga lenne azt magasabb bírói fórum előtt vitatni” {ld. 3145/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [26]}. Ugyanígy következetes az álláspontja abban a tekintetben is, hogy az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, „ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak eleget tesz” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]} {lásd például: 3216/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [17]; 3226/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [21]; 3383/2021. (IX. 24.) AB végzés, Indokolás [30]}. A jogorvoslathoz való jog követelményét tehát az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}. A rendkívüli jogorvoslatok szigorúbb szabályozásának igazolhatóságát pedig abban látta a testület, hogy a törvényalkotónak mérlegelnie kell az anyagi igazság biztosítása és a jogerő védelme között, vagyis figyelemmel kell lenni arra a szempontra, hogy a már eldöntött – és esetleg a fellebbviteli eljárás során másodjára is értékelt – kérdések véglegesen lezáruljanak, azokat csak különlegesen indokolt esetben lehessen megnyitni {vö. 2/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [34] Túl azon, hogy a hatásköri döntés, melyre az indítványozó a jogorvoslati joga sérelmét visszavezeti, a fentiek szerint az Alkotmánybíróság által nem volt felülvizsgálható, az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra, így a jelen ügyben sem vizsgálható a jogorvoslathoz való jog sérelme amiatt, mert a Kúria megtagadta a felülvizsgálatot.
- [35] A fentiekből következően az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek.
- [36] Tekintettel arra, hogy a végzés indokolásának 4. pontjában (Indokolás [21] és köv.) kifejtettek szerint az indítvány alapján nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségessége, ezért az indítvány befogadásának a feltételei nem állnak fenn. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára és 52. § (1) bekezdése (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2024. február 20.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/890/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3098/2024. (II. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.097/2022/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.II.20.097/2022/14. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben Székesfehérvári Járásbíróság 16.P.20.276/2014/488. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 2.Pf.127/2021/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozó (a perbeli III. rendű alperes) és szülei által korábban adásvételi szerződéssel szerzett ingatlanok értékesítéséből származó vételár az I. rendű alperes (az indítványozó édesapja, a felperes volt férje) nevében és kezelésében lévő bankszámlára került átutalásra. Egy másik, az I. rendű és II. rendű (az édesapa testvére) alperesek által öröklés jogcímén egyenlő arányban szerzett ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát az indítványozó adásvétel címén megszerezte a II. rendű alperestől. Az ingatlanon található családi házat a felperes és az I. rendű alperes nagyrészt elbontotta és azon családi házat épített. Az építkezéshez anyagilag mindnyájan hozzájárultak, tekintettel arra, hogy annak költségét az említett – a házastársi közös vagyon mellett a korábban az indítványozó nevére vásárolt két másik székesfehérvári lakásingatlan értékesítésének ellenértékéeként kapott pénzeszeget is tartalmazó – bankszámlán lévő vagyomból fedezték. Később az I. rendű alperes az ingatlan általa öröklés címén szerzett 1/2 tulajdoni hányadát haszonélvezeti jog alapítása mellett az indítványozónak ajándékozta, így ez az ingatlan az ingatlan-nyilvántartás szerint az indítványozó kizárólagos tulajdonába került, 1/2 részén a felperest és az I. rendű alperest, 1/2 tulajdoni hányadán pedig az I. rendű alperest megillető haszonélvezeti joggal terhelten.
- [5] A szülők házasságának felbomlását követően az indítványozó édesanyja (a perbeli felperes) a házastársi közös vagyon – az említett ingatlant is érintő – megosztását kérte a bíróságtól. Az elsőfokú bíróság a házastársi közös vagyont megosztotta, valamint megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal érintett ingatlan tulajdoni hányadának egy részét a felperes ráépítés jogcímén megszerezte, ezzel az indítványozó tulajdoni hányada csökkent; a bíróság továbbá megállapította, hogy a szülők haszonélvezeti joga változatlanul fennáll. A szülők és az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseit részben megváltoztatta és egyes vagyonelemeket – köztük a vitatott ingatlan 1/2 tulajdoni hányadának a II. rendű alperestől az indítványozó javára történő megvásárlására az I. rendű alperes által fordított vételárnak (mint a másodfokú bíróság értékelése szerint fedezetelvonó ügylet ellenértékének) megfelelő pénzeszeget is – az I. rendű alperes tulajdonába adott, amire tekintettel az általa a felperesnek fizetendő értékkiegyenlítés mértékét megemelte. Ennek I. rendű alperes általi, 15 napon belüli nemteljesítése esetére annak tűrésére kötelezte a II. rendű alperest, hogy az értékkiegyenlítésből származó követelés egy része erejéig a felperes vele szemben végrehajtás útján érvényesítse követelését. A jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit részben – a II. rendű alperes kötelezését érintően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta. Ezt meghaladóan a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta.
- [6] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a Kúria ítéletét sérelmezi, amely szerinte lényegében legitimálta a perben érintett ingatlan tekintetében a tulajdonjoga elvonását deklaráló alsóbb fokú bírósági ítéleteket annak rögzítésével, hogy a családi vagyon vegyülése miatt – mivel azt az indítványozó tudomásul vette – utólag a kö-

zős vagyon és az indítványozó vagyonának pontos elkülönítése és annak mikénti felhasználása a felek szerződésének hiányában nem állapítható meg. Álláspontja szerint a bíróságok tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy a vagyon vegyülését és annak későbbi felhasználását tudomásul vette volna. Az eljárás során hozott ítéletek elvonták a tulajdonjogát, ezzel megsértették az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelelő.
- [8] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott kúriai ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek részben tesz eleget. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés]; és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [10] Az ügyben érintett bírósági döntés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a per alpereseként nyilvánvalóan érintettnek minősül.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [12] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd pl. 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]; 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [126]; 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [99]]. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírlatába.
- [14] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt azonban, hogy az indítványban foglaltak teljesítése valójában ezt igényelné, annak ellenére, hogy az indítványozó hangsúlyozta, hogy beadványa nem ilyen tartalmú felülmérlegelésre irányul. Az indítványozó által a tulajdonjogi sérelem kapcsán előadott érvek kívül esnek az alkotmányjogi szempontú mérlegelés tartományán. Ez az érvelés lényegében abban merül ki, hogy az indítványozó vitatja a Kúria által a figyelembe vett bizonyítékokat és jogszabályi rendelkezéseket, valamint a mérlegelés és az alapján meghozott döntése szempontjait is részletesen kifejtő [lásd: Pfv.II.20.097/2022/14. számú ítélet, Indokolás [120]–[126]] azon megállapítását, hogy a korábban eljáró bíróságok nem sértettek jogszabályt, illetve a bírói gyakorlatnak megfelelően jártak el amikor az indítványozót a vitás ingatlan tekintetében megillető tulajdoni hányadot a döntéseikben foglalt mértékben módosították, megállapítva, hogy a felperes azon ráépítés jogcímén adott mértékben tulajdont szerzett; illetve, hogy az indítványozó tulajdonszerzésére és az építkezésre felhasznált vagyontömeg tekintetében „nem hagyható figyelmen kívül a családi közös pénzkezelés ténye”.
- [15] Ezzel kapcsolatban a Kúria kifejtette, hogy „[a] felperes és az 1. rendű alperes, továbbá a III. rendű alperes építkezésre fordított pénze vegyült, a cél a család közös otthonának megteremtése volt, amellyel a III. rendű alperes is egyetértett és az egyik lakás vételárának részbeni felhasználásával járult hozzá. Az építkezés befejezése után a családnak lehetősége lett volna a közösen kezelt (egybevegyült) pénzek pontos elszámolására, annak rögzítésére, hogy ki és milyen összeggel járult hozzá az építkezéshez, továbbá az ezen alapuló tulajdoni hányadok pontos meghatározására. Ezzel szemben abban állapodtak meg, hogy a III. rendű alperes anyagi hozzájárulását a telek 1/2 tulajdoni hányadának korábbi megszerzésén túl az I. rendű alperes ingatlan-nyilvántartásba bejegy-

- zett $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadának ajándékozásával tekintik kiegyenlítettnek. A szerződéssel a ráépítés miatti tulajdonjogi helyzetet lényegében figyelmen kívül hagyó – ajándékozás jogcímére alapított – globális rendezést magában foglaló tulajdonátruházás történt. A közös vagyon-különvagyon-saját vagyon utóbb el nem különíthető vegyülése miatt a jogerős ítéletben meghatározott, a felperest megillető tulajdoni hányad megállapítása nem okszerűtlen, logikátlan vagy iratellenes, a mérlegelési döntés felülmérlegelése nem indokolt.” {Lásd: Pfv. II.20.097/2022/14. számú ítélet, Indokolás [126]}
- [16] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panaszban foglaltaknak megfelelő, az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és – az indítványozó kérelme értelmében csak a rá vonatkozó részre kiterjedő – megsemmisítésére irányuló kérelem teljesítésének alkotmányjogi szempontú megalapozására nem elégséges az indítványozó azon hivatkozása, miszerint „[t]eljes mértékben téves a bíróságok ebben a körben kifejtett álláspontja a III. r. alperes vonatkozásában. Semmilyen tudomásulvétel nem állapítható meg a vonatkozásában, hiszen a családi döntésekbe ő is érintett volt, azokba beleszólása volt, ebből fakadóan alakítója volt azoknak.” Ez az érvelés kívül esik a támadott döntésben kibontott szakjogi jogértelmezéssel szemben az Alkotmánybíróság által figyelembe vehető alkotmányjogi szempontú mérlegelés tartományán. Az indítványozó érvelésével összefüggésben ezért az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványban foglaltak alapján nem merül fel olyan körülmény, amely a tulajdonhoz való jog sérelmének érdemi vizsgálat keretében történő megállapítását megalapozottan felvethetné. A támadott döntés(ek) indítványban kért megsemmisítése valójában szakjogi kérdésekben történő felülbírálat nélkül nem lehetséges; erre viszont az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy – az alkotmányjogi panaszban írtakból kitűnően az indítványozó által is ismert – töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elteni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [18] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [19] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában írott vagylagos feltételek egyikének sem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 20.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/382/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEK BEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK 2001/2024. (II. 29.) AB TŰ HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság elnökhelyettesének megválasztásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 21. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 17. § (1) bekezdése alapján *dr. Salamon László* alkotmánybíró 2024. március 1-jei hatállyal az Alkotmánybíróság helyettes elnökének megválasztotta.

Budapest, 2024. február 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/466/2024.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu
A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu
Kiadja az ORAC Kiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője
Internet: www.orac.hu • E-mail: info@orac.hu
HU ISSN 2062-9273